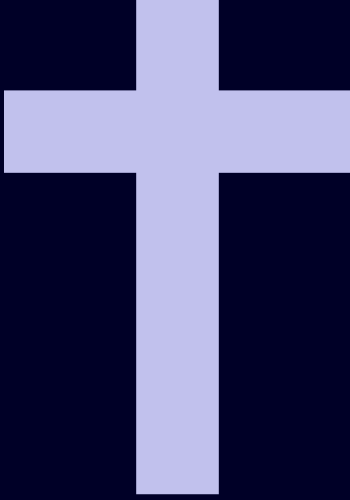

Kuloonaay

Karon: Kuloonaay (Portions)

Kuloonaay

Karon: Kuloonaay (Portions)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Karon)

Contributor: SIL International (in Africa)

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 13 Jun 2022
404e2c05-c6eb-5f56-8cae-50a5b595ef9a

Contents

LUK 1

Ekooŋan ya éesuume ya eyya
Luk
naakiice ya
Waah wa weeyem wa ti pakiical empe

Ekooŋan ya éesuume ya eyya Luk naakiice ya éyisanaayisan nii Yéesu ayem Afakana ya éeyinananee ya ati Israyel niŋ lombo Afakana ya ati pakan paka púlooj. Luk asok akalaŋaakalaŋ meemak ápimeyi pánipani ya ti Yéesu. Ekina nuutaakaa fiye ti pakiical. Pakiical empe Luk náayaañe akiic Teyofil, ásupiyenu ya eyem “Páhin pa piti pupoñapoñ pa”.

Ekooŋan ya éesuume ya eyye eluwut eekiice yo ya, pale pasincanal pa píyisanaayisan nii Luk ákuuñana ya akiice yo. Luk aloomaaloom páhin niŋ apoñapoñ a Pool. Luk Asuwif tom, naakiic yo lombo keeneetaat ka Pusuwif.

Kikee kilim keetaake nafaa

Ateeteyo - Akina ayem Yéesu niŋ ekina tom Pútuun pa. Akina ayem ati waah wa púlooj uti púlunta pa.

Cáwii ca citi Pútuun pa - Lan óo lan la pakan paka nkacoone Pútuun pa pipiyeno amansa ya ateyii, cáwii ca citi Pútuun pa unca toko.

Eenucee ya - Ekina eyem caacaw ca citi Afakana ya niŋ Amansa ya aŋa Pusuwif pa nkayeniye ya hítuulu ékey ya eteyoo. Nasokee lombo “Krista”.

Fa heeyem ha páhantuwa nihikiicee fa:

1:1-4 Heewune ha Luk naakiic.

1:5-2:52 Hipukuyee ha niŋ hiñiiyate ha hiti Saŋ-Patis niŋ Yéesu.

3:1-20 Páhin pa piti Saŋ-Patis.

3:21-4:13 Pátise ya niŋ híluuŋuyee ha hiti Yéesu.

4:14-9:50 Páhin pa piti Yéesu ti mah ma miti Kalilee.

9:51-19:27 Pítin pa piti Yéesu púful Kalilee piwant Jerusalem.

19:28-23:56 Kunoom ka kikelan ka kiti Yéesu niŋ eket ya eteyoo Jerusalem.

24:1-53 Pilito pa, éfulii ya niŋ pisilo pa piti Yéesu.

Heewune ha Luk naakiic

^{I-II} Awe Teyofil eñaap ya,

keemeerje kacukaacuk niŋ ñíkinii eeha Pútuun pa mpíhine ha púlooj ti píyaañ eteeho toonii. Nkáyenoonii pikamana hilim ha hiti Pútuun pa. Keemeerje toonii nkayeno ho hikiicu samat nii fa nkakamane ho fa unii. ^{III} Kápiliŋ ti píyaañ waah ewwe fo ti pikelan, inci úwincinoole heetaakiye púlooj. Ekina ewune, insok nii napaanap pikiici, awe Teyofil, pakiical peetempiye mpucoonool ^{IV} aakati méyi nii eeha nkakalaŋanu ha, hilim hiti pánipani.

Ñáapukuma Saŋ-Patis

^V Ti caanak ca citi amansa ya aŋa nkasok ya Helot ati mah ma miti Yutaay, intaako awaaseena ati Pútuun pa aŋa nkasok Sakaliya ati kayoj ka kiti puwaaseena pa enka nkasok ka Apiya. Aaloo caacawoo Elisabet, náafulii ti miin ma miti Aaron. ^{VI} Poko t'ésupakii keecoonoole hátkin Pútuun pa, nkanapan pítin etemop, nkacok púlooj hilim ha heesiŋanee ha hiti Ateeteyo fo muus. ^{VII} Pale kataakut aŋii kamma Elisabet naayem caakonta, apan poko púlooj pamaamanal.

^{VIII} Hikee hinoom Sakaliya naayeno kaawaaseen la ti ekumpaen ya enfakat ya eti Pútuun pa loho hinoom ha hiti kayoj ka kiteyii hícoliyo. ^{IX} Ti cosaan ya eti puwaaseena pa nkañakoo kaakaaw ti kamamal apiyeno aŋa afaanako ya ti ekumpaen ya enfakat ya eti Pútuun pa, la sampanee la, kati áluntan caminkoloj ya. ^X Waati ya eti káaluntan ka néetuuno, pakan paka púlooj nkayeno kaluum tíkitaaj.

^{XI} Maleekoo ya eti Ateeteyo néefulii teyoo, episiŋiyoo t'epees yáali eti kaaciin ka la nkáluntan la. ^{XII} Sakaliya naacuk yo naasuco naafe. ^{XIII} Maleekoo ya neesokoo: “Tumpufe Sakaliya, kaluum ka kitiŋ kisayaneesayan, aali Elisabet afaataak aŋii aafawasoo caacaw ence: Saŋ. ^{XIV} Afaayeno t'awe pásuuma penfakat, hícum pakan lombo efikataak pásuuma ti hipuku ha hiteyoo. ^{XV} Afáayenoonii an eemaka ti Ateeteyo, aŋaŋut pálaani elaan niŋ pikee palaanal empa mpúkuman. Le niŋ afaapukee, afameerj niŋ Kunuu ka keenape ka. ^{XVI} Afáañahaniŋ pakan keemeerje pakati Israyel ti Ateeteyo Pútuun pa piteyii.

* **I:IX** 1:9 Káaluntan ka kiñarjaa íhinu hinoom óo hinoom ñúsupak ti puwaaseena pa. Káaluntan ka nkíhineehin ti pututa kaaciin ka la sampanee la ti ekumpaen ya enfakat ya eti Pútuun pa. Ekina eyem píyisan pa piti kaluum ka kiti pakan etemop.

^{XVII} Afáanowii hátkin Ateeteyo ti kunuu niŋ ti sempe samat nii ayaamakoola ya Elí, áfaañahanii ñífaaf ña kapisiyool niŋ epuukii, náañahanii kéeciita ka káakup ti pámiiloolal peenape, kati amemanool pakan paka ti Ateeteyo.” ^{XVIII} Sakaliya naacakan maleekoo ya: “Puume inci fáyini kameye eehuu? Inci oopa maamane aalam lombo sitiiloo séelaañane.” ^{XIX} Maleekoo ya neesokoo: “Inci yem Gabriyel. Inci ninsiŋo hátkin Pútuun pa, inci mpúpoñii píkey soki ekoonjan ya éesuume eyye. ^{XX} Síitan, ti káyinanaati kilimam, putumi efipucok, áatiyini káakup fo ta eehe efihitaako. Pánipani kilim ka kutoom efíkitaako incolaa toko.”

^{XXI} Pakan paka nkayeno hituulu ínnimii heewune Sakaliya náafiyoonii páhantuwa ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa. ^{XXII} Emma náafulii ma ayinaat káakup neyii nkámeyi nii aŋe ácukuyooocuk waah páhantuwa ti ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa. Naayeno nkáakupaati fo káakup niŋ sipees. ^{XXIII} Lóokunŋ ya eti kaawaaseen ka kiteyoo ta nkipaye ta, naañoho t’enuuf.

^{XXIV} Fiyiit aaloo Elisabet naasa munow naayolo nemmo páhantuwa fo kiim isak. ^{XXV} Naasok: “Fiyee Ateeteyo náahinaam eehe, áfulanaam ti ñusuu ti pakan paka.”

Ñáapukuma Yéesu

^{XXVI} Elisabet ti hiimoo hísakiyenu niŋ hoonool hiti munow, Pútuun pa mpúpoñii maleekoo ya eyya nkasok ya Gabriyel ti mah ma miti Kalílee ti saatee ya eti Naasalet. ^{XXVII} Pupupoñoo ti ámaacul a aŋa nkasok ya Mari, aŋa Josef ati miin ma miti cáwii ca citi Dawid naañame ya ekop. ^{XXVIII} Maleekoo ya neenako la teyoo neesokoo: “Kásuumaay kiyeno n’awe, awe aŋa ataake ya pálaŋi pa piti Ateeteyo. Ateeteyo oopa n’awe.”

^{XXIX} Mpásiyaloo kilim enkuu Mari naaliim naayeno eakanoolo pakicanal puume mpaaw. ^{XXX} Maleekoo ya neesokoo: “Tumpufe Mari, ásuumaasuum Pútuun pa. ^{XXXI} Síitan inci pusoki, aafasa munow mpúkii ciñii cikampaani aakati ufanoo caacaw ca Yéesu. ^{XXXII} Afaayeno an eemaka, afaayonkalee Añii ya ati Pútuun pa piti patiila. Ateeteyo Pútuun pa efipuwufanoo elemeyu ya eti amansa ya eti maamayoo Dawid, ^{XXXIII} afaapampaŋan ti miin ma miti Jakob, cáwii ca citeyoo eticipa.” ^{XXXIV} Mari naañahan yo: “Eehe puume níhiyina pitaako inci péemiit áyiin?” ^{XXXV} Maleekoo ya neesokoo: “Kunuu ka keenape ka éfikiwanoonii t’awe, sempe sa siti Pútuun pa piti patiila ínsikimpitooli, ekina ewune añii ya aŋa ankaakaay ya hipuku afaayeno eesampanee, naasokee Añii Pútuun. ^{XXXVI} Sincan Elisabet atii ya aŋa nkasoke ya caakonta, ti himaamanoo oopa niŋ munow miti kiim isak niŋ hoonool miti cikampaani. ^{XXXVII} Méyi nii waah uheekut Pútuun pa.” ^{XXXVIII} Mari naañahan yo: “Iyyoo, inci yem amiikan a ati Ateeteyo, hitaako t’inci samat nii fa ansoke fa.” Maleekoo ya neekaay.

Hiyoop ha hiti Mari pati Elisabet

^{XXXIX} Ti kunoom enkuu Mari naakaay mpacas ti saatee ya eti pítintinŋ pa ti mah ma miti Yutaay, ^{XL} apinako la ti ekumpaan ya eti Sakaliya naakican Elisabet. ^{XLI} Ta Elisabet náasiye ta Mari pakicanaloo añii ya naawen ti munowoo, Elisabet naameerŋ niŋ Kunuu ka keenape ka. ^{XLII} Naaceek apusok: “Awe Pútuun pa mpíhine heehaŋe ha panap ti pakaal paka púloonŋ, efi lombo píhin heehaŋe ha panap ti añii ya aŋa ankaakaay ya hipuku! ^{XLIII} Puume inci ínnapiyenee fiye, íñña a ya ati Ateeteyo atoom kati mpáakeyyam hiyoop? ^{XLIV} Sincan, emma inci ínsiye ma pakicanali añii aŋe ti munowam naawen ti pásuuma. ^{XLV} Aánapiyane awa aŋa yínane ya ti eeha Ateeteyo mpusoke ha nii efihitaako.”

Hímulu Pútuun pa hiti Mari

^{XLVI} Mari naaceek apusok:

“Yaanam émulaa Ateeteyo!

^{XLVII-XLIX} Kamma Pútuun pa mpítahii kunuu etempo t’inci amiikan a atempo ásikateen a, ekina ewune kunuwam kimeeŋa niŋ pásuuma ti Pútuun pa Afakana ya atoom.

Kamma Pútuun pa piti sempe mpíhinaam waah wenfakat,

ekina ewune, písik fíyooy pikaay pa púloonŋ efimpiyonkalam ati pásuuma.

Caacaw etempo ceesampanee.

^L Pitaakaataak paket hikaw ti keefeye po ka fo ti ekaay óo ekaay.

^{LI} Mpíyisan hamake ha niŋ epees etempo; mpíhancalool kéemakiyanooliye ka ti pakan paka.

^{LII} Mpíwananii pumansa pa ti pilemeyu pa piteyii, pale, mpíseepin písikateen pa.

^{LIII} Mpisiitan keeyeniye ka ti peep pa niŋ waah weenape, pale, mpiyaan keetaake ka kapiñooho sipeesii ñaanii.

^{LIV} Mpiyankanan amiikan etempo Israyel, ti éñawuno paket hikaw etempo.

^{LV} Eehuu mpíyinanane símaama unaa Abraham niŋ miin ma miteyoo fo caanak óo caanak.”

^{LVI} Mari naayeno pati Elisabet fo kiim káhaaciil apite añoho pateyoo.

Ñáapukuma ña ñiti Saŋ-Patis

LVII Púful toko, Elisabet íyyinjooliyoo, náapukii cikampaani. LVIII Pikinooloo niŋ miin ma miteyoo nkási nii Ateeteyo áhinoohin henfakat niŋ paket hikaw, nkananfool ti pásuuma pa piteyoo. LIX Añii ya ta naataake ta kunoom isak niŋ kŋhaacii nkákey kapinakanoo ti písiyool empa Pútuun pa mpiliile pa niŋ maama ateyii Abraham, nkálafiyoo kawufan caacaw ca citi faafoo Sakaliya. LX Elisabet naacoop hilim ha naasokii: “Haani! Caacawoo ciŋaŋaa piyeno Sarj.” LXI Nkasokoo: “Pale an aneetaat ti miin ma miti aluu aŋa ataake caacaw encuu.” LXII Nkákup neyoo niŋ sipees, kapicakan faafoo enceyme caacaw náalafiye kawufan añiinoo. LXIII Naasokii kawufanoo káakii-cuma, naakii: “Caacawoo Sarj.” Pakan paka púlooj ínnimii. LXIV Tokotoko putumoo mpípankino, híleelufoo nihikatan, náayini káakup, náayaañ kaanimpan Pútuun pa. LXV Ewatate enfakat neeyeno ti pikinoolii púlooj niŋ keekine ka ti pisaatee pa piti pítintin pa ti mah ma miti Yutaay, nkayeno káakup heetaakiye ha. LXVI An óo an éesiye ho naayeno káamiilool, naasok: “Añii aŋe, an puume naakaakaay piyeno?” Kaatuko sempe sa siti Ateeteyo siyenaayeno teyoo.

Hímulu Pútuun pa hiti Sakaliya

LXVII Añii ya, faafoo Sakaliya naameeŋ niŋ Kunuu ka keenape ka naayaamakool hiti Pútuun pa, apusok:
 LXVIII “Unimpanaa Ateeteyo Pútuun pa piti Israyel kamma mpitahe kunuu ti pakan etempo mpifakanii.
 LXIX Mpúpoñii unaa Afakana eemaka ati miin ma miti amansa ya Dawid amiikan etempo,
 LXX eehuu piyaamakoola pa keesampanee ka nkátuunane unaa ti caacaw Pútuun pa ta infiyee
 LXXI nii efípufakan unaa ti pikamool unaa niŋ ti sipees keenate ka unaa púlooj.
 LXXII Mpíyisan símaama unaa paket hikaw, mpínawuno písiyool etempo peesampanee pa,
 LXXIII esintoolo eyya mpisintooliye ya ti maama unaa Abraham[☆]:
 LXXIV nii, ta mpufakane ta unaa ti sipees pikamool unaa, éfiwuyiniyaa po himiikanate peefeyut
 LXXV nuuyeniya pimiikan keesampanee niŋ keecoonole hátikin etempo fo eket maama.
 LXXVI Awe añiinam lompo aafayonkalee ayaamakoola ya ati Pútuun pa piti patiila, kamma ankaakaay énowii hátikin Ateeteyo aapiwañaloo pítin pa,
 LXXVII ti káyanool pakan etempo kafakan ka ti kaaponket ka kiti umuuyen wa uteyii,
 LXXVIII kamma Pútuun pa piti unaa mpimeerje paket hikaw, ekina ewune aŋa eecaŋe ya nii caanak céefulii áfaawanoonii ápikey unaa hiyoop,
 LXXIX kati acaŋŋan keeyem ka ti eloj ya eti ñáanim ña niŋ ti hísaalumant ha hiti eket ya, ápitintinjan unaa ti pítin pa piti kásuumaay ka.”
 LXXX Añii ya Sarj náayankii, kunuuwoo nkítaakii sempe. Naayeno ti káahaaj tes fo ta náafulii ta ti pakati Israyel.

II

Ñáapukuma ña ñiti Yéesu

I Ta Sarj-Patis naapukee ta, amansa ya enfakat a aŋa nkasok ya Ookust náafulanii hilim nii an óo an ti mah ma miti Room púlooj añañee hikiicu caacawoo. II Oom hikiicu hiyeniye híyaañ ta Kileños naayeniye ta ati hikaw ha hiti Siriya. III An óo an naaño ho ti saatee ya eti csaan ya eteyoo apikaakiicee po.
 IV Josef lompo náafulii ti saatee ya eti Naasalet ti mah ma miti Kalilee apiwant mah ma miti Yutaay ti saatee ya eti amansa ya Dawid eyya nkasok ya Betelehem, kamma akina lompo naayem ati miin ma miti maama teyoo Dawid. V Apikaay hikiicu ha naacoopool Mari aŋa naaŋaame ya ekop, aŋa eeyeniye ya immunow.
 VI Ta nkayeniye ta po, íyyinjooliyoo, VII náapukii ciñiinoo cíyaañ, cikampaani. Naakuupatanool co niŋ ñiseehu naahintanoo ti púus kamma nkataakut ékaap la efikawan.

Kakaman ñáapukuma ña ñiti Afakana ya pufaasa pa

VIII Ti oom mah intaako ti ukit wa pufaasa keeyeniye efaas niŋ hánant písaaçii pa piteyii. IX Maleekoo ya eti Ateeteyo néefulii teyii, ecaaj ya enfakat ya eti Ateeteyo néekinkoolii, ewatate enfakat neeyeno neyii. X Maleekoo ya neesokii: “Timpiniŋe, cóopiyoocoop aluu ekoogan ésuume eti pásuuma penfakat piti pakan paka púlooj. XI Fíyooy pati saatee ya eti Dawid ciñii cipukee po Afakana ya, akina ayem Eenucee ya, akina lompo ayem Ateeteyo. XII Ehe píyisan empa efinikiwoo pa tempo, eŋicanitook nkakuupatanoole ciñii niŋ ñiseehu nkahintan co ti púus.”

XIII Tokotoko kayoj kenfakat kiti pumaleekoo nkúfulii alacana nkinanf maleekoo ya nkiiyeno kaanimpan Pútuun pa, nkiiyeno hisoku: XIV “Umúlaa Pútuun pa piti patiila, kásuumaay nkiiyeno t’etaam

ti payenka mpitaake ka pásuuma etempo.”^{XV} Ta pumaleekoo pa mpuñohiye ta patiila pufaasa pa nkasokool: “Ukaayaa Betelehem hicuku heetaakiye ha, eeha Ateeteyo naasoke ha unaa.”

^{XVI} Nkahiliikan, kapucol nkatook Mari, Josef niñ cifiñ ca ceehintanee ca ti púus pa. ^{XVII} Ta nkacukoo ta nkayeno kakaman eeha maleekoo ya neesokii ha ti añii ya. ^{XVIII} Kéesiye ho ka púlooj ínnimii ti eeha pufaasa pa nkasokii ha. ^{XIX} Pale Mari naamank eehe púlooj ti kunuuwoo náamiilool ho meemak. ^{XX} Pufaasa pa ta nkayeniye ta puñooho, nkayeno hímulu niñ kaanimpan Pútuun pa kamma eeha nkásiye ha nkacuk samat nii fa maleekoo ya neesokii fa.

Híwasuyee ha hiti Yéesu caacaw

^{XXI} Ta naataake ta kunoom isak niñ kíhaaciil, nkanakanoo ti písiyool empa Pútuun pa mpiliile pa niñ maamaa ateyii Abraham, nkawasoo caacaw ca Yéesu, samat nii fa maleekoo ya neesoke fa íñña aateyoo peelokot asa munow.

Kañoman ka kiti Yéesu ti Pútuun pa

^{XXII} Hinoom ha hiti kaakuulan ka kiti hipuku ha níhicolii, kaakuulan ka keekiice ka ti hilim ha heesiijanee ha hiti Móyiis. Josef niñ Mari nkacoo cifiñ ca Jerusalem kápiyisanoo Ateeteyo. ^{XXIII} Inhínee nii heekiice ha ti hilim ha heesiijanee ha hiti Ateeteyo: “Niñ añii áyiin ácook apukee añañee kañoman Ateeteyo.” ✨ ^{XXIV} Kañañaa lompo kaawaaseen toko sílunt súsapak man me múcuucuuku músapak samat nii fa insokee fa ti hilim ha heesiijanee ha hiti Ateeteyo. ✨

Kaayaamakool ka kiti Simeyon

^{XXV} Intaako Jerusalem akee áyiin caacawoo Simeyon. Ayín eecoonoole naafe Pútuun pa, naayeno hítuulu aña akaakaay ékey kaapuññanool Israyel. Kunuu ka keenape ka nkiyeno teyoo, ^{XXVI} nkiyisanoo nii ataket akina peecukut Eenucee ya ati Ateeteyo. ^{XXVII} Kunuu ka keenape ka nkítintinanoo apikaay pati ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa. Ta Yéesu pupukayoo nkácoopiyoo ta kati káhinoo eeha hilim ha heesiijanee ha fa nihisoke fa, ^{XXVIII} Simeyon naafenfo cifiñ ca ti sipeesoo naanimpan Pútuun pa apusok:

^{XXIX-XXX} “Kamma inci incuke niñ ñíkinam kafakan ka kitii,

ekina ewune Ateeteyo, fiye aayina hikatu amiikan a atii apiket ti kásuumaay samat nii fa áyyinananaam fa;

^{XXXI} kafakan ka enka ammemanooole ka hátikin písii pa púlooj,

^{XXXII} ecaañ ya eyya éfeeyisan keeneetaat ka Pusuwif Pútuun pa, nécoopii pakani Israyel hamake ha.”

^{XXXIII} Cifiñ ca faafoo niñ íñña aateyoo ínnimii ti keesokee ka kiti cifiñ ca. ^{XXXIV} Simeyon naasampanii, naasok íñña aateyoo Mari: “Síitan, añii ya aje Pútuun pa pumamaloomamal kati ácoopii enow ya eti pakan keemeenje pakati Israyel niñ piyito pa piti pakakee pakan keemeenje. Afaayeno píyanon pa piti Pútuun pa empa pakan paka nkakaakaay pa hipooku, ^{XXXV} kati áfulanii tikitaañ pámiiloolal pa peeyoliye pa ti kunuu hícump pakan. Awe íñña aateyoo lompo kúnuul efikiyeno ti yaani samat nii aña epaay neeyaye.”

Kaayaamakool ka kiti Hanna

^{XXXVI} Intaako akee aal ayaamakoola eemaamane caacawoo Hanna, faafoo Fanuwel, ati miin ma miti Asel. Apinimo ti áyiinoo fo sitiil isak niñ súsapak, áyiinoo naaket. ^{XXXVII} Nene animiit, sitiiloo áwii epaakiil niñ sipaakiil (84). Afúlantoo pati ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa, náatuul po ti suñ niñ ti kaluum hánant niñ hanakan. ^{XXXVIII} Ti oom caanak, ápucolii teyii, naanimpan Pútuun pa, naayeno hisoku kiti cifiñ ca hátikin keeyeniye ka púlooj hítuulu kafakan ka kiti Jerusalem.

Piyetu pa piteyii Naasalet

^{XXXIX} Ta Josef niñ Mari nkapayooole ta fa ínhinee fa samat nii fa insokee fa ti hilim ha heesiijanee ha hiti Ateeteyo, nkayet Kalilee pati saatee ya eteyii Naasalet. ^{XL} Añii ya náayankii niñ sempe; naameenj ecohato, pálafí pa piti Pútuun pa mpiyeno teyoo.

Akampani ya Yéesu pati Ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa

^{XLI} Esúk óo esúk Yéesu pupukayoo nkakaakaay Jerusalem pahaaño pa piti Himuusu ha. ^{XLII} Ta naataake ta sitiil ñaasuwan niñ súsapak, nkasilo Jerusalem pahaaño pa, samat nii fa cosaan ya eteyii neesoke fa. ^{XLIII} Pahaaño pa pupupa nkayeno puñooho, akampani ya Yéesu náatowoonii puson Jerusalem, pale pupukayoo kápanumut. ^{XLIV} Incukii nii oopa ti pinamii, kapisapal fo hinoom púmpuluj, nkáyaañoo híjes ti pakani niñ ti pinapoolii.

^{XLV} Ta nkacukutoo ta nkañooho Jerusalem híjesoo. ^{XLVI} Ti hinoom ha íhaaciyeu ha nkalañanoo la ti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa naayeniye niñ pikalañana pa, apiyeno kásiitan teyii niñ kaacakanoolii. ^{XLVII} An óo an éesiyoó ínnimoo ti kameye ka kiteyoo niñ ti pañahanaloo.

XLVIII Pupukayoo kapicukoo, nkaŋaŋo. Iññáa ateyoo naasokoo: “Añiinam, weyme ánhine unii fiye? Paapaa atii niŋ inci uliimaaliim meemak ti hiŋesi.”^{XLIX} Yéesu naañahani: “Weyme inniŋesam? Fo nímiit nii inci ñaŋaa piyeno ti ekumpaana ya eti Paapaa atoom?”^L Pale kásiit eeha náalafiyii ha hisoku.

^{LI} Náawanoonii niŋ pupukayoo Naasalet, náatuulii. Iññáa ateyoo naamank enke púlooj cew ti kunuuwo.

^{LII} Yéesu náayankii niŋ echatoyoo niŋ kaacecoo, Pútuun pa niŋ pakan paka nkálafiyoo piharhaŋ toko.

III

Káatuunan ka kiti Saŋ

^I Ti sitiil kaat ya siti Tipel Sesaal, amansa ya enfakat a ati mah ma miti Room, Pons Pilaat naayeno ati hikaw ha hiti Yutaay, Helot naayeno ati hikaw ha hiti Kalilee, atuwo Filip naayeno ati hikaw ha hiti mah ma miti Itulaay niŋ Tilakonit, niŋ Lisañas ati hikaw ha hiti Apilen. ^{II} Annas niŋ Kayif nkayeno puwaaseena pa kenfakat ka pakati Pútuun pa. Ti oom caanak hilim ha hiti Pútuun pa níhicolii ti Saŋ, Sakaliya añiinoo, pati káahaar ka tes. ^{III} Saŋ naayeno kaafiitanool mah ma púlooj meekole ma musuu ma miti Jordan, apiyenyii káatuunan: “Níhin pátise nípiyisan nii níwunkaawunko umuuyen wa utaaluu, Pútuun pa kati puponket wo aluu.”

^{IV} Samat nii hilim ha heekiice ha ti kaahit ka kiti Esayaayaamakoola ya:

“An náaceekii ti káahaar tes apusok:

‘Niwañal pítin pa piti Ateeteyo,

nicoonanoool pítin pa piteyoo.

^V *Elijoon óo elijoon efeehokanee,*
tíntij óo tíntij niŋ cítintij óo cítintij éfipitamiyane.

Ñítin ña ñeeŋoncalooliye ña efiñicoonanoolee,

ñítin ña ñiti pinankiin pa efiñiteecanoolee.

^{VI} *Pakan paka púlooj efikacuk kafakan ka kiti Pútuun pa.*^{VI}☆

^{VII} Saŋ naasok kayoj ka kéekeyii ka kati áhinee pátise: “Aluu mufepa emmuu! Ayme áwunii aluu kunuu kati nitey paseeña pa piti Pútuun pa peeyem pa ti ékey? ^{VIII} Níhin waah weenape samat nii enuun eyya nepuk papukal peenape. Fiyuu éfiyisan nii níwunkaawunko umuuyen wa utaaluu. Timpi níyaañ esokoolo nii: ‘Unaa ufakaafak kamma Abraham naayem maamaa ati unaa.’ Inci pusok aluu háati ti pínankiin empe Pútuun pa píyiniyini éfulanii epuuk pakati Abraham. ^{IX} Ehe hinahaane ha nihihintiye ti ñinkonk punuun pa. Enuun óo enuun eepukut papukal peenape efeefiitaloolee neewantee ti seemak.”

^X Kayoj ka nkicakanoo: “Puume unii úfuuhin?” ^{XI} Saŋ naañahani: “Niŋ an atakaa kúsool kúsupak añaaŋaa káapaacinoool niŋ aŋa ataakut ya, aŋa ataake paliyal añaaŋaa lompo íhinu fo.” ^{XII} Pisayoola kúncoo ya lompo nkákey kati káhinee pátise nkacakanoo: “Ahámpaatiin, puume nuuñaaŋe íhinu?” ^{XIII} Naasokii: “Timpi nisa pihar la pakati Room nkasoke la aluu.” ^{XIV} Pusooaali lompo nkacakanoo: “Unii puume nuuñaaŋe íhinu?” Naañahani: “Timpi nicoop mañ miti an ti sempe aluu, timpi ninook an kamma mañ, nileh ti cooy ya eti aluu.”

^{XV} Pakan paka púlooj nkayeno hítuulu man hikee efihitaako, nkayeno ecakanoolo ti kunuuwii man Saŋ ayem Eenucee ya ati Pútuun pa. ^{XVI} Saŋ naañahani pako púlooj: “Inci niŋ man íhin aluu pátise. Pale aŋa eeyem ya ti ékey ahaŋaam sempe, yinaat fala kákopin ñikopu ña ñiti pisamata pa piteyoo. Akina áfaahin aluu pátise niŋ Kunuu ka keenape ka niŋ seemak. ^{XVII} Kaahelu ka kiteyoo unka ti epeesoo kati ákatinoool pakak pa niŋ éheeni ya. Naamank pakak pa la ti pileefaana pa piteyoo, pale afaasowan éheeni ya ti seemak seehokiyantoo.” ^{XVIII} Niŋ kikee kilim keemeenje Saŋ naaluun pakan paka kápuwunko umuuyen wa uteyii náatuunani ekoorŋa ya éesuume ya.

^{XIX} Pale, Saŋ nawatanwatan Helot ati hikaw ha hiti Kalilee kamma naalame Helotiya púnuwo aaloo, niŋ waah wa púlooj ewwa náahine wa weekance wa. ^{XX} Tempo Helot naapenane eehe: naakul Saŋ ti ékuluma.

Pátise ya eti Yéesu

^{XXI} Ta hícump pakan nkáhinee ta pátise, Yéesu lompo náahinee pátise, naaluun. Ta naayenyie ta kaluum, alacana néepankino, ^{XXII} Kunuu ka keenape ka nkíwanoonii teyoo, niŋ enii samat nii hícuucuuku. Hilim níhifulii alacana: “Awe yem añiinam, aŋa inci íllafiye ya; ti awe inci intaake pásuumayam.”

Yéesu símaamayoo

XXIII Yéesu ti máamun sitiiloo áwii niŋ ŋaasuwan náayaañe páhin pa piteyoo. Incukii nii akina ayem Josef aňiino, Josef ati Heli, ^{XXIV} Heli ati Matat, Matat ati Lewi, Lewi ati Meleki, Meleki ati Yannay, Yannay ati Josef, ^{XXV} Josef ati Matacas, Matacas ati Amos, Amos ati Nahum, Nahum ati Esili, Esili ati Nakay, ^{XXVI} Nakay ati Maat, Maat ati Matacas, Matacas ati Semeyin, Semeyin ati Yosek, Yosek ati Yota, ^{XXVII} Yota ati Yowanay, Yowanay ati Lesa, Lesa ati Solopapel, Solopapel ati Salatiyel, Salatiyel ati Neli, ^{XXVIII} Neli ati Meleki, Meleki ati Adi, Adi ati Kosam, Kosam ati Elematam, Elematam ati Eel, ^{XXIX} Eel ati Yesus, Yesus ati Eliyesel, Eliyesel ati Yolim, Yolim ati Matat, Matat ati Lewi, ^{XXX} Lewi ati Simeyon, Simeyon ati Yuta, Yuta ati Josef, Josef ati Yonam, Yonam ati Eliyakim, ^{XXXI} Eliyakim ati Meleya, Meleya ati Menna, Menna ati Matata, Matata ati Natan, Natan ati Dawid, ^{XXXII} Dawid ati Yesaay, Yesaay ati Yopet, Yopet ati Powas, Powas ati Sala, Sala ati Naason, ^{XXXIII} Naason ati Aminatap, Aminatap ati Atimin, Atimin ati Alini, Alini ati Hesilom, Hesilom ati Fales, Fales ati Yuta, ^{XXXIV} Yuta ati Jakob, Jakob ati Isaak, Isaak ati Abraham, Abraham ati Telah, Telah ati Nahol, ^{XXXV} Nahol ati Seluk, Seluk ati Leyu, Leyu ati Pelek, Pelek ati Epel, Epel ati Selah, ^{XXXVI} Selah ati Kayinam, Kayinam ati Alpaksat, Alpaksat ati Sem, Sem ati Nowe, Nowe ati Lemek, ^{XXXVII} Lemek ati Metuselah, Metuselah ati Enok, Enok ati Yelet, Yelet ati Mahalaleel, Mahalaleel ati Kenan, ^{XXXVIII} Kenan ati Enos, Enos ati Set, Set ati Ataam, Ataam ati Pútuun pa.

IV

Híluuŋyuee ha hiti Yéesu

^I Yéesu naameeŋ niŋ Kunuu ka keenape ka, náafulii ti musuu ma miti Jordan. Kunuu ka nkiyeniyo kátintinŋan pati káahaan ka tes. ^{II} Naayeno po fo kunoom áwii ésupak, Seetaani ya ti hiŋes híluuŋyoo. Aliit waah ti oom kunoom púlooj, ti pikelan, peep mpucokoo.

^{III} Seetaani ya neesokoo: “Niŋ awe yem Aňii Pútuun, sok énanikiin eyye eyeso hímpuul.” ^{IV} Yéesu naaňahan yo: “Kiiceekiic ti hilim ha hiti Pútuun pa: *'An ataloj niŋ hímpuul lamma.*”[✠]

^V Seetaani ya neecoopoo patiila la haane, néeyisanoo mpacas cáwii ca citi mah ma púlooj. ^{VI} Neesokoo: “Inci fawufani kayine enke púlooj niŋ hamake ha hiti cáwii ca, kaatuko inci nkuwufanee, yiniyini kawufan etenko an óo an aŋa ínsuumaam.” ^{VII} Fiye, náakilipiyaa hátikinam ti hímulu, efikiyeno púlooj kitii.” ^{VIII} Yéesu naaňahan yo: “Kiiceekiic ti hilim ha hiti Pútuun pa: *'Hátikin Ateeteyo Pútuun pa pitii áafakilipo ti hímulu, niŋ pikina lamma aňñaŋe hituulu.*”[✠]

^{IX} Seetaani ya néetintinŋanoo Jerusalem episilanoo la harje la pahaan ti ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa. Nene esokoo: “Niŋ awe yem Aňii Pútuun, fúl le cípo t'etaam. ^X Kamma nkiicee ti hilim ha hiti Pútuun pa:

'Efipusok pumaleekoo etempo pumankooli;

^{XI} *niŋ sipees etempo éfipiseepini,*

eaha éfihiwun ha kooti etikilooyoolo ti énanikiin.”[✠]

^{XII} Yéesu naaňahan yo: “Kiiceekiic ti hilim ha hiti Pútuun pa: *'Aaňaŋut puwinko Ateeteyo Pútuun pa pitii.*”[✠] ^{XIII} Ta Seetaani ya neepaye ta hiŋes híluuŋyoo ha púlooj, neekatanoo fo ti cikee caanak.

Píyaañ páhin pa piti Yéesu

^{XIV} Toko fúle, Yéesu naaňoho Kalilee, niŋ pameeŋ sempe sa siti Pútuun pa séefulii sa ti Kunuu ka keenape ka. Pakan paka nkáyaañ káakup kiteyoo ti pisaatee pa púlooj péekinkoolii pa. ^{XV} Naayeno kakalaŋan ti púluumuma pa piteyii, pakan paka púlooj nkayeniyo hímulu.

Hipookuyee ha hiti Yéesu Naasalet

^{XVI} Púful toko, Yéesu naakaay Naasalet pa náakulee pa. Ti hinoom ha hiti kayeno ka kiti Pusuwif pa naanako ti éluumuma ya eteyii samat nii fa naasale pa íhinu. Naalito apisiinŋo kati akalaj.

^{XVII} Nkañaakanoo kaahit ka kiti ayaamakoola ya Esaya. Apúpoonin ko, naacuk la nkakiice la:

^{XVIII} “Kunuu ka kiti Ateeteyo unka t'inci

kamma nkimamalaam

kati túunan ekoonjan éesuume ti keeleke ka.

Kúpoňiyaampoň kati kaman keekulee ka nii éfikafulii,

niŋ kéefuume ka nii éfikaňohoonii ti hicuku,

kati fúlan keekallanee ka ti kúnuul,

^{XIX} *nkaman etil eyya Ateeteyo áfaayisan pásuum pa piteyoo.*”[✠]

^{XX} Naapoon kaahit ka naaňakan ko áhina ya naacaayeno. Keeyeniye ka ti éluumuma ya púlooj cew níkinii iňňiya teyoo. ^{XXI} Náayaañ hisokuyii: “Fíyoo, heekiicee eehe hitaakiyaa ti pásiyal aluu.” ^{XXII} Pakan paka púlooj nkácup héesuume teyoo, ínnimii ti kilim ka kéesuume ka kéefulii ka ti putumoo.

✠ IV:IV 4:4 Kakaman 8:3 ✠ IV:VIII 4:8 Kakaman 6:13 ✠ IV:XI 4:11 Kícimu 91:11-12 ✠ IV:XII 4:12 Kakaman 6:16

✠ IV:XIX 4:19 Esaya 61:1-2

Nkacakan: “Fo aje tom ayem Josef ańiinoo?” ^{XXIII} Yéesu naasokii: “Hńiniyaamhiini nii efinifinam ti kusoku enke: 'Akúuńana kúuńanoolo! Hńin le ti saatee ya etii, samat nii eeha núusiye ha ánhine Kafaanawum.”

^{XXIV} Naapenan hisokuyii: “Pńnipani, ayaamakoola asayanantee ti saatee ya eteyoo. ^{XXV} Pńhiiniyan aluu nii ti caanak ca citi ayaamakoola ya Elí, etiiil ya enuput fo sítiiil síhaaciil niń kiim isak niń hoonool, épankul neeyeno ti mah ma púloń. Tempo, intaako piyaanjat peemeenje Israyel payenka pákayiinii keekete. ^{XXVI} Pútuun pa pupońut Elí ti akee ti payenkuu, pale ti ekee eyaanjat ańa áyiinoo eekete ati saatee ya eti Salepat pukol saatee ya eti Sítion. ^{XXVII} Ti caanak ca citi ayaamakoola ya Elise, intaako lompo kayoń púkuuńa pakati kanuk ti mah ma miti Israyel, pale háati oonool teyii akuulanutee fo Neeman lamma ati Siriya.”

^{XXVIII} Pakan paka púloń keeyeniye ka ti éluumuma ya, kiińii nkili ta nkásiye ta enke fiye. ^{XXIX} Nkayito, nkáfulanoo ti saatee ya. Nkacooopoo patiila kanaac citintij ca la saatee ya neelutee la, kati káhalapiyoo t’etaam. ^{XXX} Pale Yéesu náanapii ti pututa kayoń ka naakaay pítinoo.

Hiyaanu hísaalumant seetaani

^{XXXI} Yéesu náawanoonii Kafaanawum, saatee eti Kalilee, naayeno kakalańan pakan paka ti hinoom ha hiti kayeno ka kiti Pusuwif pa. ^{XXXII} Innímii ti pakalańanal pa piteyoo, kamma hilim ha hiteyoo nihitaake sempe.

^{XXXIII} Intaako la ti éluumuma ya áyiin ańa hísaalumantseetaani nihinakiye. Náaceekii niń kaawiiluyoo: ^{XXXIV} “Katan unii! Weyme uyem ti pututa unaa, Yéesu ati Naasalet? Fo áakeyyookey aakati púcalool unii? Inci méyimeyi awe yem ayme: Eesampanee ya ati Pútuun pa!”

^{XXXV} Yéesu naafet teyyo: “Fatan! Fúlii teyoo!” Hísaalumant ha nihitah áyiin a t’etaam hátikin pakan paka púloń, nihiful teyoo peekuumutoo.

^{XXXVI} Pakan paka púloń nkańańo nkayeno picakanool: “Hilim eehe, hilim puume? Ti kayine niń sempe nasok kásaalumant ka kúfulii, nkúful!” ^{XXXVII} Kiti Yéesu nkásiyo ti pisaatee pa péekinkoolii pa púloń.

Káakuuńan ka kiti keemeenje ka

^{XXXVIII} Yéesu ápufulii la ti éluumuma ya naanako la ti ekumpańan ya eti Simon. Simon aasonoo aal naayeno niń káakuuńu kiti pasowe-enii kenfakat, nkaluum Yéesu apiyankananoo. ^{XXXIX} Naańeeho toko teyoo naafet ti pasowe-enii ya mpúful. Tokotoko náayitoońii, naamankoolii.

^{XL} Ti panowal caanak ca, pakati káakuuńu óo káakuuńu nkácoopiyee ti Yéesu, naalemp sipeesoo ti an óo an teyii, náakuuńanii. ^{XLI} Kásaalumant lompo nkúfulii ti pakan keemeenje, nkayeno hiceeku: “Awe yem Ańii ya ati Pútuun pa!” Pale naafet tenko naakik ko káakup kamma nkimeya nii akina ayem Eenucee ya ati Pútuun pa.

^{XLII} Cipilap, Yéesu naańako apiyeno lamayoo. Kayoń ka nkayeniyoń hińes, ta nkítookiyoo ta la naayeniye la, nkílafiyoń hicoku tikimpi akatanii. ^{XLIII} Pale naasokii: “Inci nańaa káatuunan ekońan ya éesume ya eti cáwii ca citi Pútuun pa ti pikee pisaatee pa lompo, heewune ha inci ímpońiyee.” ^{XLIV} Naayeno káatuunan eteeho ti púluumuma pa piti Yutaay.

V

Kamamal ka kiti Yéesu pinapanayoo píyaan

^I Hikee hinoom Yéesu naasińo la ti kantant ka kiti han ha hiti Kennesalet*, kayoń ka nkikincooloo kipiyeńo káasiitan hilim ha hiti Pútuun pa. ^{II} Akee acalafayya, caacawoo Simon Piyeer, naayeno pukol han ha. Pákawiyoo picalafayya Saak niń Sań, Sepete epuukoo, nkayeno lompo toko†. Picalafayya pa payenkuu, nińteen na nińteyii nńsupak na inńńisińo ti kantant ka, kápuwanoońii teńńo nkayeno puńowu picala pa piteyii.

Ti káasińjuma enkuu, Yéesu naacuk nińteen na, ^{III} náayuuko ti piteen pa piti Simon, naasokoo: “Fúlan po le ti kantant ke, teerjan po caahinkij,” naayeno tempo apiyeno kakalańan kayoń ka.

^{IV} Ta naapaye ta káakup, naasok Simon: “Wanan piteen pa pati kásul ka innitah picala pa piti aluu nípicokii soon.” ^V Simon naańahanoo: “Aápunu, unii uyokaa hánant ha púloń ti calafayi ucokut waah. Pale niń aasokaa fo, inci fatah picala pa.” ^{VI} Nkatak po nkákokii hícamp soon fo picala pa piteyii mpíyaane pihaaco. ^{VII} Nkakaaween pákawiyii keeyeniye ka ti pikee piteen kápikey kapiyankananii, nkákey nkameerjan nińteen na nńsupak na púloń fo inńńilafiye híseemu.

^{VIII} Simon Piyeer, ta naacuke ta eehuu, náakilipo ti Yéesu wootoo naasokoo: “Ahámpaatiin, láńjam, inci áyiin amuuyena!” ^{IX} Kaatuko Simon niń pákawiyoo kańańańońo ti hícamp soon ensa nkacoke sa.

☆ **IV:XXVI** 4:26 1 Pumansa 17:7-24 ☆ **IV:XXVII** 4:27 2 Pumansa 5:1-14 * **V:I** 5:1 Hikina lompo nihisokee han ha hiti Kalilee.

† **V:II** 5:2 Luk akítaakaiki kikee kilim enke ti 5:10.

X Saak niŋ Saŋ lombo nkaŋaŋo. Yéesu naasok Simon: “Timpi fe, písik fiyooy pakan ankaakaay hicoku.”
 XI Nkáciŋii, nkafaakal ñiteen ña ñiteyii, nkatah toko waah óo waah, nkanapan Yéesu.

Káakuuñan áyiin ati kanuk

XII Hikee hinoom Yéesu naayeno ti ekee saatee, intaak áyiin ati kanuk. Niŋ pacukaloo Yéesu, naanow hátikinoo, puhooruyoo t’etaam naalumoo: “Ahámpaatiin, áyiniyamyini kaakuulan, niŋ áalafiya.” XIII Yéesu náañaakanii epeesoo náalikoo, naasokoo: “Inci láfilafi. Kuull!” Tokotoko kanuk ka nkikatanoo. XIV Yéesu naakitoo hisoku eteeho an: “Kaay cáayaañ yísanoolo awaaseena ya ati Pútuun pa, uwwaaseen kaawaaseen ka kiti kaakuulan ka enka Móyiis naasoke ka aluu, áapiyisan pakan paka nii awe kásuumaayi ayyem.”

XV Háati fo, kiti Yéesu nkiharŋ toko nkásiye, uyoŋ pakan núuconcoolii ti kásiitanoo niŋ ékuuñano úkuuñu wa uteyii. XVI Pale Yéesu nañaakoñako ti káahaarŋ tes, naayeno po kaluum.

Káakuuñan áyiin éhute

XVII Hikee hinoom Yéesu ti kakalaŋan, Pufalisaay pa niŋ pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha hiti Móyiis nkáfulii pan óo pan ti misaatee ma miti Kalilee, miti Yutaay niŋ Jerusalem, nkayeno toko. Sempes sa siti Ateeteyo insiyeno ti Yéesu kati ákuuñan kéekuñe ka.

XVIII Tempo, pakakee pakan kéekantoonii páhut ti kahun nkácolii. Nkayoopo kanakan ti ekumpan pa kati kahintanoo hátikin Yéesu. XIX Pale kataakut pítin piti kanakanoo kamma kayoŋ ka. Nkasilo neyoo ti kankalaŋ ka nkátinŋ kátinŋ nkáyuuñaniyoo toko niŋ kahun ka kiteyoo ti pututa pakan paka hátikin Yéesu.

XX Ta Yéesu naacuke ta káyinan ka kiteyii, naasok ákuuña ya: “Awí, umuuyen wa utii uponketee.” XXI Pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha niŋ Pufalisaay pa nkáyaañ káamiilool ti faŋii: “Aŋe an puume naacokooliye fo kati ateñal Pútuun pa? Ayme ayina kaaponket umuuyen wa fo niŋ neetaat Pútuun pa lamma?” XXII Yéesu náameyi eeha nkayeniye ha káamiilool naacakanii: “Weyme uwune innitaak pámiiloolal empuu ti saan aluu? XXIII Weyme uhaŋe páciite hisoku: ‘Umuuyen wa utii uponketee’, niŋ hisoku: ‘Lito nkaay?’ XXIV Pale píyan aluu nii inci, Añii An, taakaataak kayine t’etaam kiti kaaponket umuuyen wa,” naasok páhut pa: “Inci pusoki, lito, coop kahun ka kiti, iyyet t’enuuf.” XXV Tokotoko naasiŋro hátikinii, náaseepin kahun enka nahinto ka tenko, naayet t’enuuf ti hímulu Pútuun pa. XXVI Pakan paka púloŋ ínnimii nkámul Pútuun pa. Ewatate neemeenii nkayeno hisoku: “Ucukaacuk fiyooy heetaapala hicukee.”

Kaayonkal ka kiti Lewi

XXVII Púful toko, Yéesu naakaay naacuk asayoola kúncoo ya aŋa nkasok ya Lewi, naayeniye ti ésayuma kúncoo ya. Yéesu naasokoo: “Nápaniyam.” XXVIII Lewi naalito, naakatan waah óo waah ewwa naayeniye íhinu naanapanoo.

XXIX Lewi, ti kánapiyan Yéesu, naayonkaloo hili káciim kenfakat ti ekumpan ya eteyoo, intaako toko kayoŋ kenfakat kiti pisayoola kúncoo ya niŋ pakakee pakan keeyeniye hili neyii. XXX Pale Pufalisaay pa niŋ pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha nkayeno káakumutool ti pinapana pa pakati Yéesu, nkasokii: “Weyme innili, innilaan nantoonool niŋ pisayoola kúncoo ya niŋ pumuuyena pa?”

XXXI Yéesu naañahani: “Pakan paka tom keeyem ka kásuumaayii kasoolahe ákuuñana, pale kéekuñe ka. XXXII Inci kéyyoot kaayonkal keecoonoole ka, pale pumuuyena pa kati káwunko umuuyen wa uteyii.”

Kacakan ka kiti suŋ ya

XXXIII Pakakee pakan nkasok Yéesu: “Pinapana pa pakati Saŋ nkaloomloom suŋ niŋ kaluum, fo lombo incuke ti pinapana pa pakati Pufalisaay pa, pale pakatii paka nkatowo ti hili niŋ pálaani.” XXXIV Yéesu naañahani: “Efíniyini hiwasu pakan suŋ kéeyonkaliyee pahaañ piti esa, asaya ya toko niŋ poko? XXXV Pale caanak unca ti ékey, asaya ya áfaafulanee teyii, ti oom kunoom efikasurŋ.”

XXXVI Naasokii lombo híncantiitu eehe: “An ahaacantoo cifaal ti hísool héeyeeni kati apac co ti hísool heemaamane. Niŋ áhinaa fo, afaahaac hísool ha héeyeeni ha, niŋ fúlaa toko cifaal ca céefulii ca ti hísool ha héeyeeni ha eticinapool niŋ hísool ha heemaamane ha. XXXVII An awasantoo pucoma elaan ti upaŋ[‡] weemaamane. Niŋ áhinaa fo pucoma pa piti elaan ya efipihaac upaŋ wa, elaan ya efeeniiso, upaŋ wa núpucaloolo. XXXVIII Pale pucoma elaan, fo puwasee ti upaŋ wéeyeeni. XXXIX An atasiikan elaan eeyanke náalafi pucoma, kamma elaan eeyanke neehaŋoo pásuum.”

VI

Yéesu Ateeteyo ati hinoom ha hiti kayeno ka

[‡] V:XXXVII 5:37 Kapaŋ keeciffee keeyina hiwasuyee tenko elaan niŋ fotom man niŋ ekena tom miin.

^I Hikee hinoom hiti kayeno kiti Pusuwif pa, Yéesu naayeno kaafiitanool koos, pinapana pa pakateyoo nkayeno kaasut ulat nkahenecal wo niŋ sipeesii nkayeno wo hili. ^{II} Pakakee ti Pufalisaay pa nkacakanii: “Weyme inniyem ti íhinu héehinantee ha ti hinoom ha hiti kayeno ka?” ^{III} Yéesu naaňahanii: “Fo nikalaŋut eeha Dawid náahine ha ta peep pa mpicokii ta akina niŋ pákawiyo?” ^{IV} Anakaanako ti ékuut ya enfakat ya eti Pútuun pa, naacoop hímpuul ha heesampanee ha eeha puwaaseena pa pakati Pútuun pa nkaňaŋe ha hili poko lamayii. Apili ho, naawun pákawiyo.” ^V Yéesu nene asokii: “Inci, Aňii An, yem Ateeteyo ati hinoom ha hiti kayeno ka.”

Káakuuňan ti hinoom ha hiti kayeno ka

^{VI} Hikee hinoom nene hiti kayeno Yéesu naanako ti éluumuma ya eti Pusuwif pa apiyeno kakalaŋan. Intaako toko áyiin aňa epeesoo yáali éehute. ^{VII} Páawoo Pufalisaay pa niŋ pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha kayenaayeno híŋes waah ewwa efikanook newwo Yéesu, nkayeno kaasincan teyoo man áfaakuuňan ti hinoom ha hiti kayeno ka. ^{VIII} Pale Yéesu náameyi pámiiloolalii naasok áyiin a ati epees ya éehute ya: “Lito siño hátikin pakan paka.” Ayíin a naalito naasiño. ^{IX} Yéesu naasokii: “Inci picakan aluu, eeheyeme hicoonee ti hinoom ha hiti kayeno ka: íhinu heenape fo íhinu heenaput, kafakan eloj fo káapucalool eteyyo?” ^X Naasincanii púlooj cew, nene asok áyiin a: “Pántin epeesii.” Ayíin a náahin fo, epeesoo neeňoho toko tak.

^{XI} Pale Pufalisaay pa niŋ pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha, kiiňii nkili meemak, nkáyaň piteŋenool puume éfikahin Yéesu.

Kamamal ka kiti pupoňapoň pa ŋaasuwan niŋ pákasupak paka

^{XII} Ti oom kunoom Yéesu naakaay pati tíntiŋ ya kaluum, naapa hánant ha púlooj ti kaluum Pútuun pa. ^{XIII} Ta inclape ta, naayonkal pinapana pa pakateyoo naamamal teyii ŋaasuwan niŋ pákasupak, payenka efikayeno pupoňapoň pa pakateyoo. Poko kayem: ^{XIV} Simon aňa naawufane ya caacaw ca Piyeer* niŋ atuwoo Andre, Saak, Saŋ, Filip, Paatolomaay, ^{XV} Máciya, Tomas, Saak ati Alifaay, Simon aňa nkasok ya Selot†, ^{XVI} Yutas ati Saak, niŋ Yutas Iskaliyot, aňa akaakaay ya hífulu ti Yéesu.

Kakalaŋan ka niŋ káakuuňan ka

^{XVII} Púful toko, Yéesu náawanoonii ti tíntiŋ ya niŋ keeyeniye ka neyoo, naasiño la etaam ya neetimpanooliye la. Kayoj keemeenje kiti pinapana pa pakateyoo nkayeno toko niŋ hícump pakan kéefulii Yutaay, Jerusalem niŋ kéefulii ti pisaatee pa piti kantant ka peeyem pa Til niŋ Siton. ^{XVIII} Kákeyookey káasiitanoo niŋ kati kákuuňanee úkuuňu wa uteyii. Payenka kisaalumant nkiyokane nkákuuňanee. ^{XIX} An óo an ti kayoj ka naaŋes hílikuyoo kamma sempe ínsifulii teyoo ínsikuuňanii púlooj.

Hiyihu niŋ hitahu kunuu

^{XX} Yéesu naasincan pinapana pa pakateyoo naasok:

“Niyihaayih - aluu keeleke ka,

kaatuko cáwii ca citi Pútuun pa citaaluu.

^{XXI} Niyihaayih - aluu keeyem ka fiye ti peep pa,

kaatuko efinisiitane.

Niyihaayih - aluu keeyem ka fiye ti pukooj,

kaatuko efinilenken.

^{XXII} Niyihaayih - niŋ pakan kanataa aluu,

nkaňay aluu, nkateňal aluu,

nkákup ti aluu heenaput kamma ínniyinane ti inci, Aňii An.

^{XXIII} “Nihaaño ti oom hinoom, ninuunuutool ti pásuuma, kamma kawun kenfakat nkiyem ti hítuulu aluu alacana. Kaatuko fiyuu símaamayii nkáhine piyaamakoola pa.

^{XXIV} Pale kúnuul efikiyeno ti aluu! - aluu keetaake ka,

kaatuko nisayaasa kaapuuňanool ka kiti aluu.

^{XXV} Kúnuul efikiyeno ti aluu! - aluu keesiite ka fiye,

kaatuko efiniyeno ti peep.

Kúnuul efikiyeno ti aluu! - aluu keeyem ka ti caalenken fiye,

kaatuko efiniyeno ti weejoot innikooj.

^{XXVI} Kúnuul efikiyeno ti aluu! - niŋ pakan paka púlooj kákupaa ti aluu heenape.

Kaatuko fiyuu símaamayii nkáhine keeneetaat ka piyaamakoola pániyani.”

Pálafi pikamooli

☆ **VI:III** 6:3 1 Samiyeel 21:1-6 * **VI:XIV** 6:14 Ti kaŋ ya eti Kilek, Piyeer, ekina eyem “énankiin”. † **VI:XXV** 6:15 Selot, ti caanak ca citi Yéesu, yenaayeno kayoj keeyeniye esuum kiti mah ma miteyii.

XXVII Yéesu nene asok: “Pale inci pusok aluu, aluu keeyemam ka ti káasiitan: Nílafi pikamool aluu, níhin heenape ti payenka keenate ka aluu. XXVIII Nisap lúwa payenka nkañan ka aluu, niluum Pútuun pa heenape payenka nkakancool ka niñ aluu. XXIX Niñ an ahankuu kapal ti kaawiilu, ufanoo kikee kaawiilu ka apinene ahanki tenko kapal. Niñ an alamaa hísool ha hitii henfakat ha, timpi kitoo hicoopo eeha lupó páhantuwa. XXX An óo an eeluumuu uwwunoo, niñ an acoopaa waahi timpi cakanoo wo. XXXI Níhin pakan paka samat nii fa ínnilafiye fa kati nkáhin aluu.

XXXII “Innilafiya kélafiye ka aluu lamma, eyeyeme cooy innikaakaay hitaaku? Háati pumuuyena pa nkálafilafi kélafiyii ka. XXXIII Inníhinaa heenape ti payenka nkáhin ka aluu heenape, eyeyeme cooy innikaakaay hitaaku? Háati pumuuyena pa nkáhinhin fo. XXXIV Innimaakaa payenka incuke ka aluu nii efikañahan aluu, eyeyeme cooy innikaakaay hitaaku? Háati pumuuyena pa nkamaakmaak pumuuyena pa kati kañahanii memma nkamaakii ma. XXXV Pale nílafi pikamool aluu, níhin heenape teyii, innimaakii, timpi nímiilool hitaaku kañahan teyii. Inníhinaa fiyuu, Pútuun pa efiipuwun aluu kawun kenfakat niñ fúláa toko efiniyeno epuuk pakati Pútuun pa piti patiila, kamma mpinape ti keesokantoo ka apalaka niñ ti keekance ka. XXXVI Nitaak paket hikaw samat nii Faaf aluu ati patiila fa naataake fa paket hikaw.”

Káhinaati kíti an

XXXVII Yéesu nene asok: “Timpi níhin kíti pakan, Pútuun pa lompo étipihin aluu kíti. Timpi niwufan pakan umuuyen, Pútuun pa lompo etipuwufan aluu umuuyen. Niponketii, Pútuun pa lompo efiiponket aluu. XXXVIII Niwun, Pútuun pa lompo efiipuwun aluu, mpúnur ti uhuuy wa uti aluu eniiku eemeerjane looc, neepimpee, neewenee, neemeerjane fo eniisaloolo. Kaatuko eniiku ya eyya inniniike ya neyyo, ekina lompo Pútuun pa efiipiniik aluu neyyo.”

XXXIX Yéesu naasokii lompo hícantiiu eeha: “Fo káafuumafuum nátintijan-tíntijan áwiyo káafuumafuum? Etikanow poko t’ésupakii ti kaayeen? XL Akalaña aharjantoo akalarjana ya ateyoo, pale an óo an eekalañe meemak afaacuk nii akalarjana ya ateyoo.

XLI “Weyme uwune aanincuk cíheeni ca ceeyem ca ti níkin atii ya, awe péepannumut hífiin ha heeyem ha ti níkini? XLII Puume ayyina hisoku atii ya: 'Atoomu, túulam inci púfulani cíheeni ca ceeyem ca ti níkini,' awe aña eeyinaat ya hicuku hífiin ha heeyem ha ti níkini? Awe nícu, yáañ fúlan hífiin ha ti níkini, tempo áafayini hicuku picaañ catañ akati yini káfulan cíheeni ca ceeyem ca ti níkin atii ya.”

Enuun niñ papukal eteyo

XLIII Yéesu nene asok: “Enuun eenape epukantoo papukal peenaput, fo lompo incuke enuun eenaput epukantoo papukal peenape. XLIV Enuun óo enuun ti papukal eteyo nekiíwee. An átayini hicutu sootoo ti usooy uti pícankun, kikenek lompo kucutantee ti nikota. XLV An eenape nasoksok waah weenape kamma kunuuwoo nkinape. Pale an eenaput nasoksok waah weenaput kamma kunuuwoo nkinaput. Kaatuko putumoo mpúfulanii-fúlan pámiiloolal pa peeyem pa ti kunuuwoo.”

Hícantiiu hiti sikumpan súsapak

XLVI Yéesu nene asok: “Weyme uwune inniyonkalam 'Ateeteyo, Ateeteyo,' apan níhinantoo eeha inci insok ha? XLVII An óo an éekeyii t’inci náasi kilimam náahin ko, inci fáyisan aluu niñ weyme naanakoolo. XLVIII Anakoolaa-nakool nii an aña eeyem ti kulut ekumpan: awakaawak fo súni naasiijan ekumpan ya eteyoo ti pínankiin. Esáacin néefulii niñ sempe, man ma immisap teyyo pale miyinaat yo káyiyyin kamma neelutee pinap. XLIX Pale an a aña ásiye ya kilimam áhinut ko, anakoolaanakool nii an aña eeyem ti kulut ekumpan ti esiya peewakut t’etaam. Man ma immisap teyyo, neehañ ti enow neehancaloolo púlooj cew.”

VII

Káyanan kiti áhampaatiin asooaali ati Room

I Ta Yéesu naapaye ta káakup púlooj hátkin pakan paka, naanako saatee ya eti Kafaanawum. II Intaako toko akee ti ñhampaatiin pusooaali ati Room, eetaake amiikan ati hikawoo éekuufé meemak fo alohan putum eket. III Náasi kiti Yéesu, naapoñ pakakee ñhampaatiin Pusuwif kapica kaluumoo ápikey ákuuñan amiikan a ateyoo. IV Ta nkacole ta ti Yéesu nkañjiniyoo meemak: “Asooaali ya arje añañee kayankanan meemak, V kaatuko álafilafi pakan unaa niñ fúláa toko akina alute éluumuma ya eti le.”

VI Fiye, Yéesu naanapool neyii. Ta naalohane ta ekumpan ya, áhampaatiin a asooaali ya ati Room náapoñii pákawiyoop kapisok Yéesu: “Ahámpaatiin, timpi yokanoolo écolii pe t’inci kamma inci íntuuniit papaino ti ekumpan ya etoom. VII Ekina lompo ewune inci mílooloot nii ñañjaa ékey puu ti awe, pale sok hilim hoonool lamma, amiikan a atoom afaayeno kásuumayoo. VIII Kaatuko inci ti

kayine kiti pakan inci iyyem, niŋ fúlaa toko intaak pusoocaali lombo keeyem ti kayineyam. Niŋ inci sokaa aŋe 'kaay', naakaay; insok aŋe 'kéy', náakey. Insok amiikan a atoom 'hín fiye', náahin fo."

^{IX} Ta Yéesu náasiye ta eehe ínnimoo teyoo náayeesoonii ti kayoŋ ka keeyeniyoŋ ka kanapan, naasokii: "Inci pusok aluu, inci taapala cuk káyan ka kenfakat enke, háati ti pakati Israyel."

^X Ta Yéesu naapaye ta hisoku eehe, payenka áhampaatiin a asooçaali ya naapoŋe ka nkañoŋo. Kapucol nkatook amiikan a kásuumaayoo.

Kayitan akampaani ati eyaŋat aŋa áyiinoo eekete

^{XI} Púful toko Yéesu naakaay ti saatee ya eyya nkasok ya Nayin, pinapana pa pakateyoo niŋ kayoŋ kenfakat nkanapool neyoo. ^{XII} Fiye, ta naalohane ta putum pa piti saatee ya, nkayeno hicoopu ehunuŋ ti fhokuma. Eekete ya, akampaani, akina lamayoo íñña a teyoo naataake, áyiinoo eekete. Kayoŋ kenfakat kiti saatee ya nkiyeno neyoo. ^{XIII} Íñña a teyoo naayeno pukooŋ. Ateeteyo apucukoo, nketoo teyoo ti hikaw, naasokoo: "Timpi kooŋ."

^{XIV} Naaloh pisaapu pa, náalik po, keetiyye po ka nkasiŋo. Yéesu naasokoo: "Akampaani, inci soki: 'Lito!'" ^{XV} Aŋa eekete ya náalitoonii, naayeno, náaya a káakup, Yéesu naacoopoo naañahanoo íñña a teyoo.

^{XVI} Kayoŋ ka púloŋ nkimeeŋ niŋ ewatate nkúmul Pútuun pa nkusok: "Ayaamakoola enfakat áfuliyoŋ t'unaa. Pútuun pa pítahiyoŋ kunuu ti pakan etempo." ^{XVII} Hiti Yéesu eehe, níhisiyo ti mah ma miti Yutaay púloŋ niŋ ti pisaatee pa púloŋ péekinkoole yo pa.

Pinapana pakati Saŋ-Patis pati Yéesu

^{XVIII} Ti písiyo pa piti Yéesu empuu, Saŋ, pinapana pa pakateyoo nkakamanoo eehe púloŋ. Naayonkal teyii pákasupak, ^{XIX} naapoŋii ti Ateeteyo kapica kacakanoo: "Fo awe yem Aŋa eeyem ya ti ékey, fo uñaŋaa hítuulu akee?"

^{XX} Kapucol ti Yéesu nkasokoo: "Saŋ-Patis ápoŋii unii ti awe upicakani: 'Fo awe yem aŋa eeyem ya ti ékey, fo uñaŋaa hítuulu akee?'"

^{XXI} Ti oom caanak, Yéesu náakuuñan hícump pakan keeyoke niŋ úkuuñu weemeeŋe, niŋ payenka kisaalulant nkúwuuliye, náahin úfuumiin weemeeŋe upucuk. ^{XXII} Fiye, Yéesu naañahan payenka Saŋ náapoŋii ka, naasokii: "Niñoŋo nica nikaman Saŋ eehe innicuke ha niŋ eehe ínnisiye ha: kéefuume ka unka ti hicuku, kéehute ka unka ti pikaayu, pakati kanuk ka nkakuulane, keecotiye ka unka ti hísiyu, keekete ka nkalitane, ekoŋan ya éesuume ya néetuunane keeleke ka. ^{XXIII} Oopa ti pásuuma, aŋa apooket ya hitaaku káyanan kamma inci."

^{XXIV} Payenka Saŋ náapoŋii ka, ta nkañoŋiye ta, Yéesu náaya a káakup kiti Saŋ ti kayoŋ ka: "Weyme innikaaye pati káhaaŋ ka tes kaasincan? Káaheeni enka eyam ya neeliñaloole? ^{XXV} Niŋ fotom, weyme innikaaye po hicuku? An eewasiye wañ weewalla? Haani! Payenka nkawaso ka wañ wa wéeciita wa hinoo, nkayeno ti eloŋ enfakat, pati pukumpaan pa piti pumansa pa nkayeno. ^{XXVI} Niŋ fotom, weyme innikaaye po hicuku? Ayaamakoola? Ee ayaamakoola! Inci pusok aluu nii ahaŋaahŋa ayaamakoola. ^{XXVII} Saŋ akina ayem aŋa hilim ha hiti Pútuun pa nihisoke ya:

'Inci fápoŋii ati ekoŋan ya atoom apunowi hátikin

kati awañali pítin pa.[☆]

^{XXVIII} "Inci pusok aluu, an óo an aŋa aal naapuke, Saŋ ahaŋoohŋa hamake, pale aŋa eeheŋe ya káafomaati ti cáwii ca citi Pútuun pa, ahaŋa Saŋ hamake."

^{XXIX} Pakan paka púloŋ kéesiye ka enkuu, háati pisayoola kúncoo ya, kacoonaacoon nii Pútuun pa peecoonoole. Ta Saŋ naayeniye ta káatuunan ekoŋan ya eti Pútuun pa, nkacoon ápihinii pátise. ^{XXX} Pale Pufalisaay pa niŋ pikalaŋana hilim ha heesiŋane ha nkapook eehe Pútuun pa mpílaŋiye ha teyii; kacoonut Saŋ ápihinii pátise.

^{XXXI} Yéesu naasokii: "Niŋ weyme inci íññaŋe kaakufumool ekaay ya eti fíyooy, niŋ weyme nkanakoole? ^{XXXII} Kanakoolaa-nakool nii epuuk keeyem ti híliŋ nkayeno kaaceceekool:

'Uhapaaŋ aluu,

nikiiyut,

nuucook aluu kícimu kiti keejoot,

nikooŋut.'

^{XXXIII} "Kaatuko, Saŋ-Patis ákeyyookey, aliyantoo hímpuul, alaanantoo elaan innisok: 'Hísaalumant hiyem neyoo.' ^{XXXIV} Inci, Añii An, ínkey pilli illaan innisok: 'Nisincan! Arjuu an eekase, níkumana, áwi ati pisayoola kúncoo ya niŋ pumuuyena pa.' ^{XXXV} Pale echato ya eti Pútuun pa, keecoone yo ka púloŋ káyisanaayisan nii ecoonoolaa-coonool."

Kaaponket kiti aal amuyena la ti ekumpan ya eti Afalisaay a

XXXVI Afalisaay akee, aña nkasok Simon, naayonkal Yéesu hili káciim pateyoo. Yéesu naakaay, naanako la ti ekumpaana ya eti Afalisaay a naayeno hili. XXXVII Intaako toko ti saatee ya aal amuuyena. Náasi nii Yéesu oopa ti hili pati ekumpaana ya eti Afalisaay a. Ta náasiye ta eehuu, naacoopool cílumpa ceewalla kaameerj munucu méesuume haaw. XXXVIII Naasiirjo puson woot Yéesu, naayeno pukooj, náayaañ káamaañiyan wootoo niñ mukunoo, naatoot wo niñ wanoo, naasump wootoo, naanuc wo niñ munucu méesuume haaw. XXXIX Afalisaay a aña ayonkale ya Yéesu hili káciim, apucuk eehuu, naasokoolo: “Niñ pánipani áyiin aña ayaamakoola, añañaa kameye aal puume ayemoo ti híliku - aal amuuyena!”

XL Yéesu naacoop hilim ha naasokoo: “Simon, taakaataak eeha inci iññanjuu hisoku.” Simon naañahanoo: “Sokam, Ahámpaatiin.” XLI Yéesu naasokoo: “Taakaataak pákayiin pákasupak keetaake ñikopu ti akee áyiin eelontiyii mañ. Akee ya naataakoo nikopu sitenali sikeme isak (50), akee ya lompo nikopu sitenali áwii ésupak niñ ñaasuwan (50). XLII Pale háati oonool teyii ayinaatoo mo kañahan. Fiye, naaponket poko t’ésupakii ñikopu ña ñiteyii. Ti awe, ayme ti payenke t’ésupakii afaahan pálafi aña eelontiyii ya mañ ma?” XLIII Simon naañahanoo: “Ti pacukalam, akina ayem aña nkaaponkete ya nikopu na nenfakat na.” Yéesu naasokoo: “Aasokaa páni.”

XLIV Apipa, náayesooini pati aal a, naasok Simon: “Aacukaacuk aal a aña, emma inci ínnakoonii ma le ti awe, aawunutam man puñow wootam, pale akina náamaañiyan wootam niñ mukunoo, naatoot wo niñ wanoo. XLV Ta inci ínnakoonii ta le ti awe, aawananutam niñ hisumpu, pale akina áyekuniit hisumpu wootam. XLVI Aanucut hikawam niñ munucu, pale akina, naanuc wootam niñ munucu méesuume haaw. XLVII Síitanam inci pusoki, pálafi pa piteyoo penfakat pa píyisanaayisan nii umuuyen wa uteyoo weemeerje wa upayeepe kaaponket. Pale an óo an aña nkaaponkete caahinkinj, caahinkilinj lompo nálafi.”

XLVIII Fiye, Yéesu naasok aal a aña: “Umuuyen wa utii uponketeponket.” XLIX Keeyeniye ka toko hili neyoo nkáyaañ pusokool: “Aña ayem ayme, fo kati aponket umuuyen?” L Pale Yéesu naasok aal a: “Káyanan ka kitii kifakanuu, kaay niñ kásuumaay.”

VIII

Pakaal paka, kanapan ka kiteyii Yéesu

I Púful toko Yéesu naayeno kaamuusool ti pisaatee niñ misaatee, káatuunan niñ kakaman ekoorjan ya éesuume ya eti cáwii ca citi Pútuun pa. Pupoñapoñ pa pakateyoo ñaasuwan niñ pákasupak paka nkayeno neyoo, II niñ lompo pakakee pakaal payenka náakuuñane niñ payenka naayaane teyii kisaalumant: Mari aña nkasok ya Mari ati Makatala aña náafulanii ya teyoo kisaalumant isak niñ kúsupak; III Yowanna, áyiinoo aña nkasok ya Husa, eeyeniye ya ati hikaw ha ti éhinuma ya eti Helot; Suusaana niñ hícup pakakee pakaal, niñ mañ ma miteyii nkayeno kayankanan Yéesu niñ pupoñapoñ pa pakateyoo.

Hícantitiu ha hiti ataha piyoosen pa

IV Hikee hinoom, kayorj kenfakat nkuconcool niñ pakan kéefulii ti pisaatee peemeerje nkíkey ti Yéesu. Ti kásiirjuma enkuu, Yéesu naasokii hícantitiu eehe: V “Taakaataak akee áyiin aña eekaaye etah piyoosen. Akina ti etah piyoosen pa, ekee etukal ya neenowal ti pítin pa; neekakalee, pusuwa pa mpuhoon yo. VI Ekee ya neenowal ti etaam eti pínankiin; niñ pájantalii eteyyo neesuucan, kamma etaam ya néecihut. VII Ekee ya neenowal ti pícan kun, épijantoolii ti coonool niñ pícan kun pa, pícan kun pa mpikincool yo. VIII Fiye, ekee etukal ya neenowal ti etaam eenape, eyyuu néenjantii neepuk ulant, kaalant óo kaalant nkupuk papukal keme.” Yéesu naasokii niñ híceeku: “An óo an eetaake kaanuu kiti kásiitan, ásiitan.”

Heewune ha innakup niñ hícantitiu

IX Ta Yéesu naapaye ta káakup, pinapana pa pakateyoo nkacakanoo weyme hícantitiu eehuu nihisoke. X Naañahanii: “Kameye meeñeeya ma miti cáwii ca citi Pútuun pa kuwufaneewufan aluu, pale ti pakakee paka niñ hícantitiu inci ínkup, samat nii ayaamakoola ya Esaya fa naasoke fa:

‘Efikasincan pale etikacus;

Efikasiitan pale etikasi. ✠”

Kakaman ka kiti hícantitiu ha

XI Yéesu nene asok: “Ehe, eeha hícantitiu ha nihisoke ha: Etukal ya eyem hilim ha hiti Pútuun pa. XII Etukal ya eenowe ya ti pítin pa ecukaacuk nii payenka nkási ka hilim ha, Seetaani ya néekey néefulant ho ti saanii, ancuk timpi káyanan nkafakanee. XIII Etukal ya eenowe ya ti etaam ya eti pínankiin pa ecukaacuk nii payenka nkasayan ka hilim ha niñ pásuuma niñ kásiyaa ho, pale hilim ha hitaakut

ninkonk teyii. Káyinani kifiyyantoo, ti caanak citi páciite nkañoho puson. ^{XIV} Etukal ya eenowe ya ti picankun pa ecukaacuk nii payenka nkási ka hilim ha, pale ti elonj ya eteyii káamiilool ka niñ hitaaku ha niñ pásuuma pa piti elonj ya mpikincoolii mpikitii hitaaku papukal peeyane. ^{XV} Pale etukal ya eenowe ya ti etaam ya eenape ya ecukaacuk nii payenka nkási ka hilim ha nkayenan ho pinap ti saanii seekuule sa, nkamukut fo cákapukii saatuc nii enuun fa nepuk papukal peemeerje.”

Hícantiitu ha hiti lampi ya

^{XVI} Yéesu nene asokii hícantiiu eeh: “An acaañanantoo lampi náawuf teyyo epool niñ fotom naanakan yo t’etaam ecunkun, pale nawañway yo, ancuk an óo an éenakoonii naacuk ecaañ ya.

^{XVII} “Waah óo waah weeyolee éfuufulaniyee tíkitaañ, waah óo waah wéwufaloolee éfuuwufinee, núufulaniyee tíkitaañ.

^{XVIII} “Ooto, nitah kunuu ti pásiitanal aluu. Kaatuko an óo an eetaake afaapenane meemak; an óo an eetaakut háati aña incukoo ya nii naataake efuusayee teyoo.”

Yéesu niñ miin ma miteyoo

^{XIX} Púful toko, Yéesu íñña a teyoo niñ pakatuwoo nkákeyyoo hicuku, pale kayinaatoo hicuku kamma kayonj ka.

^{XX} Nkasok Yéesu nii: “Íñña a atii niñ pakatuwi unka kasiñjiye tíkitaañ, awe nkálafiye hicuku.”

^{XXI} Naañahani: “Íñña a toom niñ pakatuwam poka kayem payenka nkásiitan ka hilim ha hiti Pútuun pa nkáhin ho fa niññañee fa íhinu.”

Kaasiñjan ka kiti hiyam ha

^{XXII} Hikee hinoom Yéesu náayuuko ti piteen niñ pinapana pa pakateyoo, naasokii: “Ufiitanaa ti kikee kaapii ka kiti han ha.” Nkañak. ^{XXIII} Ta nkayeniye ta kaafiitan, Yéesu naalam hiñotu. Hitaapanu eyam néesapii ti han ha, piteen pa mpiyeno émeerjanii man, nkayeno ti páciite penfakat.

^{XXIV} Ti oom páciite, pinapana pa nkaloh Yéesu nkáyiyaloo, nkasokoo: “Ahámpaatiin! Ahámpaatiin! Efuuketaa!” Yéesu náayiyoonii naafet ti hiyam ha niñ kúsuuha ka kenfakat ka nkapiilan niit. ^{XXV} Púful toko naacakanii: “Káyinan ka kiti aluu unkey?” Ewatate neemeerjii, ínnimii, nkayeno picakanool: “Ayme ayem áyiin aña, kati nasok hiyam ha niñ kúsuuha ka kapilan, nkásiyoo?”

Káakuñan áyiin ati kisaalumant

^{XXVI} Púful toko, Yéesu niñ pinapana pa pakateyoo nkaciñ ti mah ma miti Kelasen,* meeyem ma ti púcoonool mah ma miti Kalilee. ^{XXVII} Ta Yéesu naayeniye ta éyuukinoyii ti piteen pa, áyiin ati saatee ya náakey kapaakoolanoo. Ayiin a aguu kisaalumant kúwuuliyoo, afiyaafiyoo awasiyantoo wañ, akinut ti ekumpaan fo ti kiyaak. ^{XXVIII-XXIX} Nkiloomooloom íhinu apihíñ, háati nkacenk sipeesoo niñ wootoo niñ ñiseel kati kafaasoo, naacatal ño, kisaalumant ka nkítintinanoo ti káahaañ tes. Ayiin a ta naacuke ta Yéesu naaceek, naanow ti wootoo, náaceekii ti kaawiiuluyoo: “Weyme ánlafiye ti inci, Yéesu, Añii ya ati Pútuun pa piti patiila? Inci luumu timpi kallanam!” Asokaasok eeh, kamma Yéesu naafete ti kisaalumant ka, apusok ko kifúlii teyoo.

^{XXX} Yéesu naacakanoo: “Caacawi puume?” Naañahanoo: “Caacawam ‘Kayonj†,’ kamma kisaalumant keemeerje nkinakiyoo. ^{XXXI} Nkiriñno Yéesu timpi awant ko ti seemak. ^{XXXII} Inhemool koolee enfakat eti picalukun neeyeno kaahoon ti kanaac cítintij. Kisaalumant ka nkiriñno Yéesu apikatan ko kipinako ti picalukun pa, naakatan ko. ^{XXXIII} Nkífulalii ti áyiin a, nkinakalo ti picalukun pa, koolee ya néeliñoonii mpacas patiila cítintij ca, neenow ti han ha néeseem.

^{XXXIV} Ta keeyeniye ka efaas ya nkacuke ta heetaakiye ha nkatey ti saatee ya niñ ti misaatee ma méekinkoolii ma kakaman pakan paka heetaakiye ha. ^{XXXV} Fiye, pakan paka nkákey kaasincan heetaakiye ha. Nkácolii ti Yéesu nkatook áyiin a aña kisaalumant ka nkúfulii ya teyoo náasooliye niñ kunuwoo cononon naayeno ti woot Yéesu. Ta nkacuke ta eehuu nkameerj niñ ewatate. ^{XXXVI} Keecuke ka heetaakiye ha nkayeno kakaman pakan paka puume áyiin a aña kisaalumant ka nkúfulii ya teyoo fa náakuñane fa. ^{XXXVII} Púful toko, pakan paka púlooj pakati mah ma miti Kelasen nkaluum Yéesu akatanii apikaay, kamma ewatate enfakat neeyeniye neyii. Yéesu náayuuko ti piteen pa, áñakum ^{XXXVIII} áyiin a aña kisaalumant ka nkúfulii ya teyoo naalum kanapanoo, pale Yéesu naayaanoo, naasokoo: ^{XXXIX} “Ñoho ti enuufi nkaakaman eeha púlooj Pútuun pa mpíhinuu ha.” Ayiin a naakaay ti saatee ya púlooj, naayeno kakaman eeha Yéesu náahinoo ha.

Amáacul eekete niñ aal éekuñee

* **VIII:XXVI** 8:26 Náasiyaa Kelasen, ekina eyem pakan paka pakati saatee ya eti Kelasa. Pikee pakiical pa piti Kilek mpusok Kelasa, pale pikee pa lompo mpusok Katala. Katala niñ Kelasa pisaatee peekufut ti mah emmuu. † **VIII:XXX** 8:30 Caacaw ence ti kanj ya eti Kilek “Lesiyon” cikina cijem kayonj kiti pusuocaali síwuli isak niñ yoonool.

^{XL} Pakan paka púlooj nkayeno hítuulu Yéesu ti kikee kaapii ka kiti han ha, ta náañohoonii ta, kayoj ka nkiwananoo. ^{XLI} Ehe, intaako áyiin aña nkasok Yayil áhampaatiin ti éluumuma ya. Náakey náakilipo ti Yéesu wootoo, naañiiniyoo apikaay pati enuuf ya eteyoo ^{XLII} kamma añiinoo ámaacul oonool a lamma eetaake máamun sitiil ñaasuwan niñ súsupak naayeniye ti putum eket.

Ta Yéesu naayeniye ta pikaayu pateyoo kayoj ka nkikincooloo. ^{XLIII} Intaako toko aal eeyeniye hicuku etaam eefiitanto fo sitiil ñaasuwan niñ súsupak, náapucalool mañoó púlooj ti púkuuñana pale an ayinaatoo káakuuñan. ^{XLIV} Náakey puson Yéesu, náalik hileelu hísool ha hiteyoo, tokotoko etaam ya eteyoo neesiño. ^{XLV} Yéesu naacakan: “Ayme álikaam?” Pakan paka púlooj nkalaaco, Piyeer naasokoo: “Ahámpaatiin, kayoj ka kúconcooliyoo-concool nkikincoolii.” ^{XLVI} Pale Yéesu naasok: “An álikaamlik kaatuko méyimeyi nii sempe sífulaaful ti inci.” ^{XLVII} Aal a náameyi nii eeha náahine ha hiyoliit, náakey niñ kakikilan, náakilipo ti woot Yéesu. Naakaman hátiikin pakan paka púlooj heewune ha náalik Yéesu niñ fa náakuuñanee fa tokotoko. ^{XLVIII} Yéesu naasokoo: “Añiinan káyinan ka kitii kifakanuu. Kaay niñ kásuumaay.”

^{XLIX} Yéesu ti káakup, an náafulii pati ekumpan ya eti Yayil áhampaatiin a ati éluumuma ya. Naasok Yayil: “Añiini ámaacul aketaaket, timpi yokan fiye Ahámpaatiin a.” ^L Yéesu niñ pásiyaloo eteeho naasok Yayil: “Timpi fe, yinan lamma, añiini afaayeno kásuumaayoo.” ^{LI} Apicol ti enuuf ya eti Yayil acoonot an apinako neyoo fo Piyeer, Sañ niñ Saak, niñ añii ya faafoo niñ íññaayoo. ^{LII} Pakan paka púlooj nkayeno pukooj niñ esampoolo, Yéesu naasok: “Níyekuno pukooj pa kaatuko aña aketut, hiñotu naayaake.” ^{LIII} Nkayeniyo caalenken kamma nkameya nii añii ya aketaaket. ^{LIV} Pale Yéesu náasik epees añii ya naayonkaloo, naasokoo: “Añiinan, íyoo!” ^{LV} Yaanoo neeñohoonii naahañ ti piyito. Yéesu naasokii kawufanoo apili. ^{LVI} Pukupayoo innimii pale Yéesu naakitii hisoku heetaakiye ha an.

IX

Kúmpona ka kiti pupoñapoñ pa ñaasuwan niñ pákasupak paka

^I Yéesu naayonkal nantoonool pupoñapoñ pa pakateyoo ñaasuwan niñ pákasupak paka, naawufanii sempe niñ kayine kiti hiyaanu kisaalumant ka púlooj niñ káakuuñan úkuuñu. ^{II} Púful toko, naapoñii kapikaay káatuunan cáwii ca citi Pútuun pa niñ káakuuñan púkuuñá. ^{III} Naasokii: “Ti pítin pa piti kaakaawool ka timpi niyekan waah: Hिकासap tom, hipoatak tom, hímpuul tom, mañ tom, háati hísool hísupiyenu. ^{IV} Niñ kawananaa aluu ti ekumpan, inniyeno toko fo ta éfinifil ti oom saatee. ^V Niñ pakan kapookaa aluu kawanán, innihank haafol ha ti woot aluu ínnifil ti oom saatee nípiyisani niñ Pútuun pa efipisapii.” ^{VI} Pupoñapoñ pa pakateyoo nkakaay, nkanako ti misaatee ma kapiyeno káatuunan ekoorjan ya éesuume ya niñ káakuuñan pakan paka pan óo pan.

Paliima pa piti Helot Antipas

^{VII} Heetaakiye ha púlooj nihicol ti kaanuu Helot, ati hikaw ha hiti Kalilee. Naaliim meemak kamma pakakee paka nkayem ti hisoku nii Sañ-Patis álitoonii ti keekete ka, ^{VIII} pakakee paka nkasok ayaamakoolo ya Elí himuumoo áñoohoonii[☆], pakakee paka nkasok akee ti piyaamakoolo pa keefiye ka álitoonii ti keekete ka. ^{IX} Pale Helot naasok: “Sañ, inci himuumam mukoo ta inci mpoñii ta kapifit hikawoo. Aña akina ayem ayme, aña inci iyem ya ti hísiyu kiteyoo?” Naañes hicuku Yéesu.

Pákayiin síwuli isak kákuumanee

^X Yéesu, pupoñapoñ pa pakateyoo kápiñohoonii nkakamanoo eeha nkáhine ha. Naacooapii kapiñako lamayii ti saatee ya eyya nkasok ya Petesayit. ^{XI} Pale kayoj ka kípipanumoo, nkinapanoo. Yéesu naawananii, naayeniyyi káakup kiti cáwii ca citi Pútuun pa, náakuuñan keesoolahe ka ékuuñano.

^{XII} Cípiiniimo, pupoñapoñ pa pakateyoo ñaasuwan niñ pákasupak paka nkaloh Yéesu, nkasokoo: “Unaa úlaañaaalaar, katan kayoj ka kipikaay ti písaatee pa niñ misaatee ma meelohe ma le, kati kýyini hitaaku paliyal niñ káahintuma.” ^{XIII} Yéesu naasokii: “Aluu fañ aluu niwufanii kapili.” Pupoñapoñ pa nkañahanoo: “Kúmpuul isak niñ soon súsupak lamma nuutaakaa, fo niñ unii ukaayaa hinoom paliyal piti pakan paka púlooj.” ^{XIV} Kasokaasok eehuu kaatuko máamun pákayiin síwuli isak (5,000) kayeniye toko.

Yéesu naasok pupoñapoñ pa pakateyoo: “Níhinii kapiyeno ti uyooj uti máamun pakan áwii ésupak niñ ñaasuwan (50).” ^{XV} Pupoñapoñ pa pakateyoo nkáhin fo, an óo an naayeno. ^{XVI} Yéesu naacooop kúmpuul ka isak ya niñ soon sa súsupak sa náahaafin, naanimpan Pútuun pa, naafiitalool ko, naawufan pupoñapoñ pa pakateyoo káripaacinool ko kayoj ka. ^{XVII} Pakan paka púlooj nkali fo kasiit tuk. Pupoñapoñ pa pakateyoo nkayesal mifitiin paliyal pa peetowiye pa fo kameerjan síyya ñaasuwan niñ súsupak.

Káyisan ka kiti Piyeer ayme ayem Yéesu

^{XVIII} Hikee hinoom, Yéesu naayeno kaluum lamayoo, pinapana pa pakateyoo nkayeno toko neyoo. Naacakani: “Ti pakan paka, inci yem ayme?” ^{XIX} Nkañahano: “Pakakee kasok awe yem Saŋ-Patis, pakakee paka nkasok awe yem Elí ayaamakoola ya, pakakee paka nkasok akee ti piyaamakoola pa keefiye ka álitoonii ti keekete ka.” ^{XX} Naacakani: “Ti aluu, inci yem ayme?” Piyeer naacoop hilim ha naasokoo: “Awe yem Eenuce ya ati Pútuun pa.”

Káakup Yéesu kiti eketoo

^{XXI} Yéesu náakupanani, naakiti hisoku eteeho an. ^{XXII} Naapenan apisokii: “Inci, Añii An, fo yeno ti kúnuul kenfakat, ñíhampaatiin ña, pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha niŋ ñíhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa efikapookam, fa mukee, ti hinoom ha híhaaciyeu ha inci fáñahaniyee ti eloj.”

Páciite pa piti kanapan ka kiti Yéesu

^{XXIII} Naasokii poko púlooj: “Niŋ an álafiyaam kanapan afaapook himuumoo, naakanto hinak óo hinak kuluwaa ya eteyoo, ekina eyem kúnuul ka kiteyoo, naanapanam. ^{XXIV} Kaatuko aŋa éelafiye kafakan eloj ya eteyoo, áfaapuul teyyo. Pale aŋa éepuule eloj ya eteyoo kamma inci, afaafakan yo. ^{XXV} Empeyme panap piyem toko an kati ataak hisaanumate ha hiti púlunta pa náapuul ti eloj ya eteyoo niŋ fotom naatahoolo? ^{XXVI} Niŋ an asuuwaam niŋ kilim ka kutoom, inci, Añii An, fasuuwoo niŋ inci ñóhooniyoo ti hamake ha hitoom niŋ ti hamake ha hiti Paapaa atoom niŋ pumaleekoo pa peesampanee pa. ^{XXVII} Inci pusok aluu pánipani ya, pakakee ti aluu keesiŋiye ka le etikaket peecukut cáwii ca citi Pútuun pa.”

Hamake ha hiti Yéesu

^{XXVIII} Ta Yéesu naapaye ta káakup enkuu máamun kunoom isak niŋ káhaaciil, naacoopool Piyeer, Saŋ niŋ Saak nkasilo patiila tíntiŋ ya kaluum. ^{XXIX} Akina ti kaluum ka pacuk puhoonuyoo mpiyesan, wañ wa uteyoo núuhiiniyii fo nuucaarj catarj. ^{XXX} Fiyiit, pákayiin pákasupak ti piyaamakoola pa keefiye ka nkayeno neyoo káakupat, poko kayem Móyiis niŋ Elí ayaamakoola ya. ^{XXXI} Poko káfulii ti ecaarj enfakat. Nkayeno káakup niŋ Yéesu kiti eket ya eteyoo eyya naakaakaay ya kaahankan Jerusalem. ^{XXXII} Piyeer niŋ pákawiyoook nkaket niŋ hiŋotu, ta nkáyiyoonii ta nkacuk hamake ha hiti Yéesu niŋ pákayiin paka pákasupak paka keesiŋiye ka neyoo. ^{XXXIII} Pákayiin paka payenkuu ta nkayeniye ta píkatinool niŋ Yéesu, Piyeer naasokoo: “Ahámpaatiin, napaanap unii upiyeno le. Upisiŋan múkuut máhaaciil, coonool citii, coonool citi Móyiis, coonool citi Elí.” Amíit eeha naayeniye káakup.

^{XXXIV} Ta naayeniye ta káakup káatiŋu nkúfulii nkíkimpitoolii, ewatate neeyeno niŋ pinapana pa pakateyoo ta nkanakiye ta ti káatiŋu ka. ^{XXXV} Hilim níhifulii ti káatiŋu ka nihisok: “Aŋe ayem Añiinam, inci mamaloo. Nísiitanoo!” ^{XXXVI} Ta hilim ha nihipaye ta káakup nkacuk Yéesu lamayoo. Piyeer niŋ pákawiyoook nkafatanool neeho, kakamanut an ti oom caanak eeha nkacuke ha.

Káakuñan añii ati hísaalumant

^{XXXVII} Eti kacom eteyoo, Yéesu niŋ pinapana pa pakateyoo pákahaaciil paka nkáwanoonii ti tíntiŋ ya, kayorj kenfakat nkíkey kaapaakoolanoo. ^{XXXVIII} Ayiín náaceekii ti kayorj ka: “Ahámpaatiin, inci luumu, sincan añiinam akampaani ye, añiinam oonool a kóŋ aŋa inci intaake ya! ^{XXXIX} Hísaalumant nihinakiyoonako, tokotoko níhihinoo apiceek, níhiyiŋanoo niŋ sempe fo putumoo mpiyohat, nihikallanoo, hífiisantoo kakatan. ^{XL} Inci luumaalum pinapana pa pakatii kati kayaan ho, pale kayinaat.”

^{XLI} Yéesu naasok: “Oo! Aluu ekaay ya eenaput ya apan nitaakut káyanan, fo teyme inci fayeno niŋ aluu immukut niŋ aluu? Cóopii añiini le.”

^{XLII} Añii ya ti ékey ya, hísaalumant ha nihitahoo híp t’etaam, níhiyiŋanoo niŋ sempe. Pale Yéesu naafet ti hísaalumant ha, náakuñan añii ya, naañahanoo faafoo. ^{XLIII} Pakan paka púlooj ínnimii ti sempe sa senfakat sa siti Pútuun pa.

Púsupiyenu káakup Yéesu kiti eketoo

Pakan paka oopa níimii ti eeha Yéesu náahine ha púlooj, naasok pinapana pa pakateyoo: ^{XLIV} “Niwas kilim enke ti unuu aluu: Inci, Añii An, éfikaful ti inci, uwwufanee ti sipees pakan.” ^{XLV} Pale kámiit eeha naayeniŋii hisoku. Putum hilim ha nihiyolee ti poko timpi kámeiyi fa nihisoke, nkafe kacakanoo puume nihisoke.

Eemaka ya

^{XLVI} Fiye, Yéesu pupoñapoñ pa pakateyoo ŋaasuwan niŋ pákasupak paka nkáyaañ pílaacinool aŋa eehaŋe pamake teyii. ^{XLVII} Yéesu náameyi pámiiloolal pa piteyii, naacoop ciñii cenkilis naasiŋan co pukoolo. ^{XLVIII} Naasokii: “An óo an eewanane ciñii ca cenkilis ence ti caacawam, inci naawanane, an óo an eewananaam, aŋa éepoñiyaam ya lompo naawanane. Kaatuko aŋa éetinee ya ti aluu púlooj, akina ayem eemaka ya.”

XLIX Sarj naacoop hilim ha, naasok: “Ahámpaatiin, unii ucukaacuk áyiin ti hiyaanu kisaalumant ti caacawi, nuuyoop hikitungoo, kamma naanetaat ati kayoj ka kiti unaa.”^L Yéesu naañahanoo: “Timpi nikitoo, kaatuko an óo an eepookut aluu oopa ti aluu.”

Hipooku ha hiti cisaatee citi Samali

^{LI} Yéesu, hicoopu ha hiteyoo alacana, ta nihilohanii ta, naacok piliit pikaayu pa piti Jerusalem. ^{LII} Naapoñ pakani nij kilim kapinowoo hátkin, oom pakan nkakaay, nkanako ti cisaatee citi Samali kapimemanool ékey ya eteyoo. ^{LIII} Pale pakan paka pakati cisaatee ca kawananutoo, kamma naayem ti himuusu Jerusalem*. ^{LIV} Pinapana pa pakateyoo, Saak nij Sarj ta nkacuke ta eehe nkasokoo: “Ahámpaatiin, áalafilafi úpuwananii seemak sípufulii patiila sípupucaloolii?” ^{LV} Pale Yéesu náayesonii lipé ti poko, naafet teyii. ^{LVI} Fiye, nkakaay ti cikee cisaatee.

Kéelafiye ka kanapan Yéesu

^{LVII} Ta nkayeniye ta pikaayu ti pítin pa, akee áyiin naasok Yéesu: “Inci fanapani pan óo pan pa ankaakaay.” ^{LVIII} Yéesu naasokoo: “Pupampaño pa pitaakaataak uyeen, pusuwa pa mpitaak ñáawuunu, pale inci, Añii An, taakut la fanaj hikawam.”

^{LIX} Naasok akee áyiin: “Napanam,” pale áyiin a naañahanoo: “Ahámpaatiin, túlam púcaahokii fala paapaa atoom.” ^{LX} Yéesu naasokoo: “Kat keekete ka kapihok pakateyii keekete ka, pale awe kaay cáatuunan cáwii ca citi Pútuun pa.”

^{LXI} Akee áyiin nene, naasokoo: “Ahámpaatiin, inci fanapani, pale túlam fala pikaay upica úkatinoolii nij pakanam.” ^{LXII} Yéesu naasokoo: “An óo an eecoke kacantu naawelep puson, átuuniit páhin ti cáwii ca citi Pútuun pa.”

X

Kúmpoña ka kiti pinapana pa áwii éhaaciil nij ñaasuwan nij pákasupak paka (72)

^I Púful toko, Ateeteyo nene amamal pakakee pinapana áwii éhaaciil nij ñaasuwan nij pákasupak (72), naapoñii pákasupak pákasupak kapinowoo hátkin ti pisaatee pa púlooj nij pan óo pan pa naañarje pikaayu. ^{II} Naasokii: “Kaamaañ ka kufomaafom pale pumaaña pa kameerjut. Niluum Ateeteyo ati kaamaañ ka apupoñ pumaaña kapikaay kaamaañ ka kiteyoo. ^{III} Nikaay! Inci pupoñ aluu nii msaacii ti pututa piyen elampa. ^{IV} Timpi niyekan mañ, epootak tom, pisamata púsuyiyenu tom, ti pítin pa timpi nikican an.

^V “Nij ninakiyaa ti ekumpaam, níyaañ nisok: ‘Kásuumaay kiyeno ti ekumpaam eyye.’ ^{VI} Nij an ati kásuumaay oopa toko, kásuumaay ka kiti aluu efikiyeno teyoo, nij ekina tom, éfikíñohoonii ti aluu. ^{VII} Niyeno ti ekumpaam eyyuu, innili, innilaan waah ewwa efikawufan wa aluu. Kaatuko áhina añañjaa hitaaku cooy ya eteyoo. Timpi nitootosool ti pukumpaam.

^{VIII} “Nij ninakiyaa ti saatee, pakati saatee ya nkawanam aluu, nili waah óo waah ewwa nkawufane aluu. ^{IX} Inníkuuñan púkuuña pa keeyem ka ti oom saatee, innisokii: ‘Cáwii ca citi Pútuun pa cíkeyyoo pukol aluu.’ ^X Pale nij ninakiyaa ti saatee, pakati saatee ya kawananut aluu, nikaay pati ñítin ña innisok: ^{XI} ‘Háati haafol ha hiti saatee ya hiti aluu heecoke ha ti woot unii, unii uhankaa ho úpiyisan aluu nii Pútuun pa epipisap aluu. Háati ekina, nímeyí nii cáwii ca citi Pútuun pa cíkeyyoo pukol aluu.’ ^{XII} Inci pusok aluu: Hinak eeha Pútuun pa mpikaakaay íhinu kíti ya, kúnuul ka kiti saatee eyyuu efikihañ kiti saatee ya eti Sotom*.

^{XIII} “Waah weecukantee wa nuucukee Pútuun pa mpíhine ti pisaatee pa piti Kolasin nij Petesayit. Nij eehe hitaakiye ti pisaatee pa piti Til nij Siton[†], anti kafiyo nkáwunkiye umuuyen wa uteyii, nkayeno nij kúsool kiti pupootak nij emaamoolo píiha[‡] kápiyisan ewatanoolo ya eteyii. Pale kúnuul efikiyeno ti aluu Kolasin, kúnuul efikiyeno ti aluu Petesayit. ^{XIV} Hinak eeha Pútuun pa mpikaakaay íhinu kíti ya, kúnuul ka kiti aluu efikihañ kiti Til nij Siton. ^{XV} Aluu pakati saatee ya eti Kafaanawum, fo éfiniseepinee patiila? Haani, efiniwananee pati keekete ka.”

^{XVI} Yéesu naapen hinsoku pinapana pa pakateyoo: “An óo an éesiitane aluu, inci náasiitane; pale an óo an eepooke aluu inci naapooke; an óo an eepookaam, éepoñiyaam ya lombo naapooke.”

Eñóhoonii ya eti pinapana pa áwii éhaaciil ya nij ñaasuwan nij pákasupak paka (72)

^{XVII} Ta pinapana pa áwii éhaaciil ya nij ñaasuwan nij pákasupak paka (72) nkáñohoonii ta nij pásuuma nkasok Yéesu: “Ahámpaatiin, ta núukupe ta ti caacawi háati kisaalumant ka kisiitanaa-síitan

* IX:LIII 9:53 Pakati Samali kásiyoolut nij Pusuwif pa, kacoonut nii Jerusalem yem pa Pútuun pa mpiñarjee pa hímulu. * X:XII

10:12 Pakan paka pakati Sotom kakancaakanc hínum meemak, ekina ewune Pútuun pa mpúcalool saatee ya eteyii (Púcook 18:17-19).

† X:XIII 10:13 Pisaatee pa piti Kolasin nij Petesayit Pusuwif, pale Til nij Siton kaneetaat Pusuwif. Nisincan kahoongu mah. ‡ X:XIII

10:13 Ti káyisan ewatanoolo enfakat eti umuuyen wa uteyii, pakan paka nkawaso wañ weesañate uti pahan pífil, nij emaamoolo píiha. (Jonas 3:5-9)

unii.”^{XVIII} Yéesu naasokii: “Inci cukaa Seetaani ya néefulii patiila néenowii nii pamaliñoolal etii. ^{XIX} Nísiitan! Inci ufanaawufan aluu kayine kiti kakakal ti ufepa niñ ti púpuntalo, niñ iheeku sempe sa púlooj siti Seetaani ya, háati waah eti ukuum aluu. ^{XX} Pale timpi nitaak pásuuma kamma kísaalumant ka nkísiitane aluu, nitaak pásuuma kamma ucaw aluu nuukiicee alacana.”

^{XXI} Ti oom káasiinjuma, Kunuu ka keenape ka nkimeerjan Yéesu niñ pásuuma, naasok: “Inci múлуу Paapaa, Ateeteyo ati patiila niñ t’etaam, kamma ayyole eehe keecohatiye ka niñ kéesuume ka kunuu, pale íyyisan ho keewananooliye ka nii epuuk kenkilis. Ee, Paapaa, kaatuko fiye állafiye hipitaako ti pásuum pa pitii.

^{XXII} “Paapaa atoom awufanaamufan waah wa púlooj. An ámiit ayme ayem Añii ya, fo Paapaa ya, an lompo ámiit ayme ayem Paapaa ya fo Añii ya niñ aja Añii ya náalafiye káyisanoo.”

^{XXIII} Púful toko, naayeso pati pinapana pa pakateyoo naasokii poko lamayii: “Nínapiyanee aluu keecuke ka eeha innicuke ha. ^{XXIV} Inci pusok aluu: Hícump piyaamakoola niñ pumansa kálafilafi hínun hicuku aja innicuke ya pale kayinaatoo hicuku, nkálafi hísiyu eeha ínnisiye ha pale kayinaat ho hísiyu.”

Hícantitiu ha hiti áyiin eenape ati Samali ati payenka Pusuwif pa nkálafit ka

^{XXV} Fiye, akalařana hilim ha heesiřanee ha hiti Móyiis, ápilafi puwinko Yéesu, naasiřo naacakanoo: “Ahámpaatiin, puume inci inñanje íhinu pitaak eloř ya eepayantoo ya?” ^{XXVI} Yéesu naasokoo: “Weyeme ukíicee ti hilim ha heesiřanee ha? Weyeme ánsiye toko?” ^{XXVII} Naañahanoo: “Láfi Ateeteyo Pútuun pa pitii ti himuumi púlooj, ti kunuuwi púlooj, ti yaani púlooj, ti sempeyi púlooj niñ ti ecohatoyi púlooj[☆]. Lompo láfi akinooli samat nii fa állafiye fa farji[☆].” ^{XXVIII} Yéesu naasokoo: “Aañahanaa pinap. Náahinaa fo aafataak eloř ya eepayantoo ya.” ^{XXIX} Pale akalařana ya náalafi káyisan nii fa naasoke fa fo, naañoho apicación Yéesu: “Ayme ayem akinoolum?”

^{XXX} Yéesu naasokoo hícantitiu heehe: “Taakaataak akee áyiin éefulii Jerusalem apiyeno éwanoonii Yeliko. Ti pítin pa, naapaakool niñ pikancak. Payenkuu nkawaatoo, nkasapoo fo alamo, nkatahoo toko. ^{XXXI} Intaak awaaseena ati Pútuun pa eeyeniye énapii oom pítin apiřantanoo la naahintiye la, naacinciliyoo naamuus. ^{XXXII} Intaak ásisikana puwaaseena pa lompo ápucolii toko naarřantanoo, naacinciliyoo naamuus. ^{XXXIII} Pale intaako áyiin ati Samali eeyeniye pikaayu kaakaawoolo ápucolii lompo teyoo. Naacuk áyiin a arjuu naahintiye nketoo teyoo ti hikaw. ^{XXXIV} Naalohoo naatoot musontuwaay ma miteyoo niñ munucu niñ elaan, naacenk mo niñ mufaal. Naalapanoo ti fáli ya eteyoo, naacoopoo ti ekumpan éwananuma ekaawoola, naamankooloo. ^{XXXV} Eti kacom eteyoo náafulanii sitalali súsupak naawufan so ati éwananuma ekaawoola ya, naasokoo: ‘Mankoolam aře, niñ inci ñóhooniyoo mañ óo mañ emma ampenane toko efiñahani mo.’”

^{XXXVI} Yéesu naacakanoo: “Ti pacukali, ayme ti payenke t’éhaaciilii ayem akinool a ati aja eenowe ya ti sipees pikancak pa?” ^{XXXVII} Akalařana ya hilim ha heesiřanee ha naañahanoo: “Akina ayem aja eecukoo ya nketoo teyoo ti hikaw.” Yéesu naasokoo: “Kaay, awe lompo, hín fo.”

Yéesu pati Maarta niñ Mari

^{XXXVIII} Yéesu niñ pinapana pa pakateyoo, ta nkayeniye ta ti pítinii, naanako ti cisaatee, aal aja nkasok Maarta naawanano ti ekumpan ya eteyoo. ^{XXXIX} Naataak atu, aja nkasok Mari, naayeno ti woot Ateeteyo, apiyeno káasiitan eeha naayeniye ha kakalařan. ^{XL} Pale Maarta naayeno eyesoolo niñ paliima kaamemanool paliyalii. Náakey ti Yéesu naasokoo: “Ahámpaatiin, cokuti ti inci fa atuwam naakatoolaa fa niñ páhin pa? Ooto sokoo ayankananam.” ^{XLI} Ateeteyo naañahanoo: “Maarta, Maarta, aapa ti ewasoolo kúnuul, immeeřanoolo kúnuul ti waah weemeerje. ^{XLII} Pale waah woonool lamma usoolahee. Mari amamale weenape wa, apan étuufulanee teyoo.”

XI

Kakalařan ka kiti kaluum ka

^I Hikee hinoom, Yéesu naayeno kaluum lakeenaay. Ta naapaye ta, akee ti pinapana pa pakateyoo naasokoo: “Ahámpaatiin, yísanool unii fa nkaluum samat nii fa Sař náayisanoole fa pinapana pa pakateyoo.” ^{II} Yéesu naasokii: “Niř niyeniya kaluum innisok:

^I Paapaa,

álímaati caacawi cisampanee,

álímaati cáwii ca citii cikey.

^{III} Alímaati aawufan unii hinoom óo hinoom paliyal pa putoonii.

^{IV} Alímaati aaponket unii umuuyen wa utoonii,

kaatuko unii lompo uponketaaponket keemuuyene ka toonii, timpi katan unii upunow ti híluuřu ha.”

V-VI Yéesu nene asokii: “Usokaa akee ti aluu ataake áwi éekaawoolii mpisit, aataakut aña aafawufanoo apili. Fiye, ankaay pati akee áwiyi insokoo: 'Áwiyam, máakiyam kúmpuul káhaaciil, kaatuko, akee áwiyam ákaawoolii féefiye, taakut waah ewwa inci fawufanoo apili.’ VII Eeyem ya páhantuwa náañahaniyi apusok: 'Timpi yokanam! Hunkut ha hikuleekul, inci niñ epuukam uhintaahinto, eti yíni piyito puwufani kúmpuul.’ VIII Inci pusok aluu: Háati aña ayitiiti apiwufani kúmpuul ka kamma naayem áwiyi, pale afaalito apiwufani aña ansolahe ya púlooj kamma antaakut ñusuu iññiinyoo.

IX “Inci pusok aluu, niluum epipuwun aluu, niñes efinilañan, niwenken éfipipankin aluu hunkut ha. X Kaatuko an óo an eeluume afaawunee, an óo an eejese afaalañan, an óo an eewenkene áfaapankee. XI Ayme faaf ti aluu, niñ añiini aluumuu yoon, awwufanoo kaafepa? XII Niñ fotom naaluumi heeh awwufanoo púntalo? XIII Niñ aluu keenaput ka nimeya kawun waah weenape epuuk aluu, puume Paapaa ti aluu eeyem ya alacana atahar naawufane Kunuu ka keenape ka payenka keelumoo ko ka.”

Hinookuyee ha hiti Yéesu

XIV Hikee hinoom nene, Yéesu naayeno hiyaanu hísaalumant heeyinaat káakup. Ta hísaalumant ha níhifulii ta, áyiin a éekupantoo ya náakupii, kayoj ka ínnim ko. XV Pale pakakee paka nkasok: “Ti caacaw Pelesepul*, áhampaatiin a ati kisaalumant ka, innayaan kisaalumant ka.” XVI Pakakee paka nkálafiyo puwinko, nkasokoo áyisanii píyisan péeyisane nii Pútuun pa púpoñiyoo. XVII Pale, Yéesu náameyi pámiiloolalii, naasokii: “Cáwii óo cáwii céetaakoolanooliye, efcinow; pukumpaen etenco púlooj epipuhumaloolo mpinañanoolo ti enow†. XVIII Nisok nii ti caacaw Pelesepul inci niyyaan kisaalumant ka. Pale niñ cáwii ca citi Seetaani cíkatinooliyaa, puume éfciyini pisiño? XIX Fiye, niñ ti caacaw Pelesepul inci niyyaan kisaalumant ka, pinapana pa pakati aluu ti pakayme nkayaan ko? Ooto, efikayeno píhina aluu kíti. XX Pale niñ ti caacaw ca citi Pútuun pa inci niyyaan kisaalumant ka, ooto, cáwii ca citi Pútuun pa cícoliyocol ti aluu.

XXI “Niñ áyiin eetaake sempe naataak lompo pucoolaj ayeniya efaas ekumpaen ya eteyoo, waah óo waah uteyoo weeyem toko, uwwa ti pamankal peenape. XXII Pale niñ taakaa áyiin eehajoo sempe, éekeyii kátaakoolanoo, naaheekoo, naacoo pucoolaj pa piteyoo empa náayinane pa tempo, náapaacinool waah óo waah uteyoo.

XXIII “An eeneetaat niñ inci, apookampook, an eeyankananutam kaaconcenool, nahancalool-hancalool.

XXIV “Niñ hísaalumant hífulaa ti an, nihimuuusool-muusool ti káahaar tes ti hiñes éyekunooluma. Niñ hílañaniyoote, nihisokoolo: 'Túulam inci puñoho pati aña inci ífulii ya.' XXV Ti éñohoonii eteeho, nihitook ékinuma ya neenejee neememanoollee pitempo tak. XXVI Fiye, nihikaay, níhicoopii kikee kisaalumant isak niñ kúsapak keehaje ho pakanc, nkinako nkikin toko. Kúnuul ka kikelan ka kiti an a arjuu nkiharj páciite kíyaan ka.”

XXVII Yéesu ti hisoku ha eehuu, aal náaceekii ti kayoj ka: “Íññáa ya eepukuu ya náacuuwani ánapiyane-nápiyan.” XXVIII Pale Yéesu naañahano: “Payenka nkásiitan ka hilim ha hiti Pútuun pa nkáhin ho kánapiyane-nápiyan.”

Kacakan ka kiti píyisan pa

XXIX Uyoj wa ta núuconcoolii ta, Yéesu naasok: “Ekaay eeye, ekaay eenaput. Uyya ti kacakan píyisan péeyisane nii Pútuun pa púpoñiyaam, pale háati poonool étikayisane, fo píyisan pa piti Jonas.‡ XX Samat nii Jonas fa naayeniye fa píyisan ti pakati Ninew, fo lompo inci, Añii An, fayeno píyisan ti ekaay eeye.

XXXI “Ta infiyye, amansa ya aal a ati Sepa, náafulii ti mah méelaangeelaaj ápikey peti amansa ya Solomon káasiitan echato ya eteyoo§. Fiye, heeyem ha le hihajaahar amansa ya Solomon. Ekina ewune, ti hinoom ha hiti íhinu kíti ya, amansa ya aal a ati Sepa afaasiño hátkin ekaay eeye náayisan yo nii enowaanow. XXXII Fo lompo incuke, Jonas náatuunan hilim ha hiti Pútuun pa pakati Ninew, nkáwunko umuuyen wa uteyii.¶ Fiye, heeyem ha le hihajaahar Jonas. Ekina ewune, ti hinoom ha hiti íhinu kíti ya, pakati Ninew efikasiño hátkin ekaay eeye nkáyisan yo nii enowaanow.”

Piyeno ti ecaaj

XXXIII Yéesu naapenani hisoku: “An acaañanantoo lampi naayol yo niñ fotom náawuf teyyo eheem. Pale nawarwarj yo ti esafu la ammeya nii an óo an éenakoonii naacuk ecaaj ya. XXXIV Ñikini ñikina

* XI: XV 11:15 Pelesepul, ekina eyem Seetaani. † XI: XVII 11:17 Pakakee paka, fiye nkásiye hilim eehe: “Cáwii óo cáwii céetaakoolanooliye, efcinow; miin óo miin méetaakoolanooliye, efimihancaloolo.” ‡ XI: XXIX 11:29 Ta infiyye yoon enfakat nemelan Jonas ayaamakoola ya ati Pútuun pa. Pumuus kunoom káhaaciil yoon ya néenuusiyoo ti kantant ka kalonjayoo (Jonas 1:17).

§ XI: XXIX 11:29 Máciya 12:40 § XI: XXXI 11:31 Amansa ya aal a ati Sepa, akina ayem amansa aal éfulii ti mah meeyem epees yáali pa caanak ca incifulii pa (1 Pumansa 10:1-13). ¶ XI: XXXII 11:32 Jonas 3:1-10

ñiyem lampi ya eti eniini. Niñ ñikini ñinapaa eniini púlooj lombo efeemeerj niñ ecaañ. Niñ ñinaput, eniini lombo neemeerj niñ énimaaan. ^{XXXV} Ooto, tah kunuu ti ecaañ ya eeyem ya ti awe timpi eyeno énimaaan. ^{XXXVI} Niñ eniini púlooj eemeerjaa niñ ecaañ, peetaakut la níme, efeeyeno púlooj ti ecaañ samat nii ecaañ lampi eecaaje catañ éeyayii ti awe.”

Hinooku ha hiti Pufalisaay pa niñ pikalañana hilim ha heesiñanee ha

^{XXXVII} Yéesu ta naapaye ta káakup, Afalisaay naayonkaloo hili pa teyoo. Apikaay, naanako naayeno hili. ^{XXXVIII} Afalisaay a ta naacuke ta nii Yéesu akuulanut sipeesoo apite ali, ínnimoo teyoo. ^{XXXIX} Ateeteyo naasokoo: “Aluu Pufalisaay pa, tíkitaañ elontoj ya niñ epulaatu ya innikuulan, pale páhantuwa aluu innimeerj niñ pálafí piti káalipu niñ pakanc. ^{XL} Aluu pusoj pa! Fo Pútuun pa peememanoole pa tíkitaañ pikina tom lombo pimemanoole páhantuwa? ^{XLI} Niwufan salaka weeyem wa lupo keeleke ka, ancuk aluu niñ waah óo waah efinikuul.

^{XLII} “Kúnuul efikiyeno ti aluu Pufalisaay pa, kamma inniwufan himpaac ha heewase ha ñaasuwan ti pamaañal pa pitaaluu, samat nii kanca, micimpanu niñ típaapikeen. Pale innifil nii ñiñañaa piyeno keecoonoole ti pututa aluu niñ pakan paka, ínnilafi Pútuun pa, ántuj hikina inniñañe íhinu peefiilut weetowiye wa.

^{XLIII} “Kúnuul efikiyeno ti aluu Pufalisaay pa, kamma ínnilafi piyeno ti kúkon ka keenape ka ti púluumuma pa, ínnilafi pakan paka kapinkakican aluu pinapnap ti kíliñ ka.

^{XLIV} “Kúnuul efikiyeno ti aluu, kamma innicuke nii kiyaak keetaakut lánkamaasi enka pakan nkakak tenko péemiit nii kakakaakak ti waah weekuulut.”

^{XLV} Fiye, akee ti pikalañana hilim ha heesiñanee ha naasokoo: “Ahámpaatiin, naasokaa fiyaaw, unii lombo antañale.”

^{XLVI} Yéesu naañahanoo: “Aluu lombo pikalañana hilim ha heesiñanee ha, kúnuul efikiyeno ti aluu, kamma innitiyan pakan paka pitiyo peenapa líj, háati niñ cisiik aluu coonool nílikantoo pitiyo pempuu.

^{XLVII} “Kúnuul efikiyeno ti aluu, kamma innilut kiyaak ka kiti piyaamakoola pa, payenka símaama aluu nkamuke ka. ^{XLVIII} Inníyisanyisan ti páhinal empuu nii nicoonaacoon eeha símaama aluu nkáhine ha, poko kamukale piyaamakoola pa, aluu inniwalliyanool kiyaak ka kiteyíi. ^{XLIX} Ekina ewune Pútuun pa ti ecohato etempo mpusok: ‘Inci fápoñiyii piyaamakoola niñ pupoñapoñ, efikamuk ti poko pakakee, pakakee paka nkakallanii.’

^L “Ancuk hísim ha hiti piyaamakoola pa púlooj heeniisiye ha kápiliñ ti púcook púlunta pa, efihinanee ti hikaw ekaay eyye. ^{LI} Písikii ti hísim ha hiti Abel fo ti hísim ha hiti Sakaliya*, eemukee ya ti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa, ti pututa kaaciin ka niñ la hañee la kaasampan. Ee, inci pusok aluu, eeha fiye púlooj efihinanee ti hikaw ekaay eyye.

^{LII} “Kúnuul efikiyeno ti aluu pikalañana hilim ha heesiñanee ha, kamma innicoope ékululuma ya eti káapankin hunkut ha hiti kameye ka. Aluu fañ aluu ninakiit lupo, innikit kéelafiye ka pinako.”

^{LIII} Yéesu apiyeno hífulu ti ekumpan ya, pikalañana hilim ha heesiñanee ha niñ Pufalisaay pa kiñiñi nkili meemak, nkayenyoo kaakilincanool ti hícump pacakanoolal. ^{LIV} Kápilafiyoo hikuucu ti eeha afaasok kati káyiniyoo hinooku teehe.

XII

Káwasum ézufato

^I Ti oom caanak, pakan púwuli peemeerje nkaconcoolo fo nkakakalool. Yéesu náayaañ ápukup niñ pinapana pa pakateyoo, naasok: “Níwasum leweño ya eti Pufalisaay pa, kamma neeyem ézufato eyya nétif. ^{II} Waah óo waah weeyolee éfuuyisane, waah óo waah weeyem ti énim éfuumeeyee. ^{III} Ekina ewune eeha innisoke ha ti énimaaan éfihisiyee niñ hanakan palaw, eeha innipuusanooole ti kaanuu páhantuwa ékaap éfihituunanee ti kíliñ ka.”

Eeñanee ya hifeyu

^{IV} Yéesu nene asok: “Aluu pákawiyam, inci pusok aluu: Timpi nife payenka nkamuk ka ífulaa toko étinekayini waah ti aluu. ^V Pale inci fáyisan aluu arja inniñañe ya hifeyu: Nife Pútuun pa, peeyem pa niñ pupayaa himuku enii ya, pitaakaataak kayine kiti hiwantu aluu ti seemak. Ee, inci pusok ho aluu, pikina inniñañe hifeyu. ^{VI} Fo ninooomanantoo múculuculu isak, uhit úsupak? Háati coonool temmo Pútuun pa pifiilut. ^{VII} Háati wan aluu fiye púlooj ufineefin. Timpi nife, nihañahañ panap meemak múculuculu meemeerje.”

Kasayan niñ fotom hipooku Yéesu hátikin pakan paka

^{VIII} Yéesu nene asok: “Inci pusok aluu: An óo an eesayanaam hátikin pakan paka, inci, Añii An, lombo fasayanoo hátikin pumaleekoo pa piti Pútuun pa. ^{IX} Pale an óo an eepookaam hátikin pakan paka, inci,

* **XI:LI** 11:51 Arja ayem ayaamakoola ya (2 Heetaakiye 24:20-22) pale neetaat paapaa ti Saj-Patis.

Añii An, lompo fapookoo hátikin pumaleekoo pa piti Pútuun pa. ^X An óo an eesoke heenaput t'inci, Añii An, afaaponketee, pale an óo an éehaaniye kateñal Kunuu ka keenape ka ataponketee.

^{XI} “Niŋ kacoopaa aluu ti sempe ti púluumuma pa íhinu aluu kíiti, niŋ fotom nkacooop aluu hátikin ñihampaatiin ña niŋ ti pakati kayine ka, timpi niwasoolo kúnuul fa innikaakaay káakup kati nifak niŋ fotom eeha innikaakaay hisoku, ^{XII} kaatuko Kunuu ka keenape ka efikikalagan aluu ti oom caanak eeha inniñaje hisoku.”

Hícantiitu ha hiti usaanum a

^{XIII} Yéesu ti káakup ka, akee ti kayoŋ ka naasokoo: “Ahámpaatiin, sok atoom a úpaacinool hitaaku ha eeha paapaa atoonii naakate ha unii.” ^{XIV} Yéesu naañahanoo: “Awiyam, ayme asiŋjanaam áhina kíiti niŋ fotom aja akaaay aluu káapaacinool hitaaku ha hitaalu?” ^{XV} Púful toko, naasokii: “Nisiŋo púsooni! Nitaŋ kunuu, timpi niŋes kaacencenoal hitaaku, kaatuko eloŋ an eneetaat ti hitaaku ha hiteyoo, háati nihifom.”

^{XVI} Naasokii hícantitiu eehe: “Taakaataak usaanum áyiin eetaake etaam eepuke meemak. ^{XVII} Naacakanoolo: ‘Puume inci iññaje íhinu? Kaatuko taakut la famank aja inci nkaakaay ya émaañii.’ ^{XVIII} Naasok: ‘Fiye inci nkaakaay íhinu. Fahancalool mileefaan ma mutoom, illut ñenfakat, la faacencenoal púloorŋ aja inci nkaakaay ya émaañii niŋ hitaaku ha hitoom. ^{XIX} Inci fasokoolo: ‘Awiyam, yékunoolo, hitaaku ha hitii hiti sitiil seemeeŋe, li, illaan, iyyeno ti eloŋ éesuume meemak.’” ^{XX} Pale Pútuun pa mpusokoo: ‘Awe esor eyyuu! Hánant eehe aafaket. Fiye, ayme afaacooop aja anconcenoole ya púloorŋ?’” ^{XXI} Yéesu naapenan apisokii: “Eehe efihitaako an aja naacencenoal hitaaku hiti farjo apan ataakut waah hátikin Pútuun pa.”

Kat káamiilool yínan Pútuun

^{XXII} Púful toko, Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo: “Eehe hiwune inci insok aluu, timpi niwasoolo kúnuul ti eloŋ ya etaaluu, ti waah ewwa efinili, niŋ fotom ti sinii aluu, waah ewwa éfinisoolo. ^{XXIII} Kaatuko eloŋ ya ehaŋaahaŋ paliyal, enii ya neehaŋ pásooliyal. ^{XXIV} Nisincan pusuwa pa: puskantoo, pumaañantoo, pitaakut káamankuma niŋ ekiná tom pileefaan, pale Pútuun pa mpúkuuman-kúuman pa. Niyema puume inniñaje panap pusuwa pa? ^{XXV} Ayime ti aluu, ti ewasoolo kúnuul, ayina kapenan caanak ti eloŋ ya eteyoo? ^{XXVI} Páawoo niyinaat fala íhinu waah wa wenkilis wa ewwe, weyme efiniwasoolo kúnuul ti ukee wa?

^{XXVII} “Nisincan fa híliili ha nihijant fa. Híhinantoo piseeñ niŋ ekiná tom híliilantoo. Pale inci pusok aluu, háati amansa ya Solomon niŋ hisaanumate ha hiteyoo fiye púloorŋ ayinaat púsoolo samat nii hikina. ^{XXVIII} Niŋ Pútuun pa púsoolaa fiyuu káaheeni kiti kaakit, keeyem ka le fiyooy, kacom nkiwantee ti seemak, faala aluu, puume conko étipusool aluu? Aluu keetaakut ka káyanan kenfakat! ^{XXIX} Timpi niŋes waah ewwa efinili, innilaan; timpi niwasoolo kúnuul. ^{XXX} Kaatuko keeneetaat ka Pusuwif, poka nkaŋes waah ewwu. Pale Pútuun pa Paapaa ti aluu, pímeyimeyi nii nisoolahaa-soolah wo. ^{XXXI} Haŋa panap nipijes cáwii etempo, waah ewwe púloorŋ efuuwufanee aluu.

^{XXXII} “Aluu cikoolee ca citoom, timpi nife, kaatuko Paapaa ti aluu súmoosuum kati awufan aluu cáwii etempo. ^{XXXIII} Ninooman hitaaku ha hitaalu, ímifulan ho salaka ti keeleke ka. Nimemanoolo émankuma mañ éepuciyantoo. Inniconcenoal hitaaku ha hitaalu alacana la éthiicim, pa innimeya pa nii pílipa étikayini híkolu, cemmek lompo etecok. ^{XXXIV} Kaatuko la pamankal pa pitaaluu mpiyem, toko lompo saan aluu insiyem.”

Pimiikan keeyem kaasincan

^{XXXV} Yéesu nene asok pinapana pa pakateyoo: “Niyeno niŋ wañ uti páhin, innikat pilampi pa pitaaluu pipicaaŋ. ^{XXXVI} Níhin samat nii pakan keeyem ti hítuulu éñoohonii ya eti áhampaatiin a ateyii, loho akaayaa pahaño piti pinimo. Niŋ pácolaliyoo naawenken, nkápankinoo putum pa. ^{XXXVII} Pimiikan pa payenka áhampaatiin a naakaakaay ka étookii kaasincan niŋ ácoliyoo éfikanapiyane. Pánipani, inci pusok aluu: Afáawasonii wañ uti páhin naayenanii nantoonool naawufanii kapili. ^{XXXVIII} Iyyema ákeyyoo mpisit niŋ fotom nuulap, náatookiyii kaasincan, éfikanapiyane.

^{XXXIX} “Pale nímeyí eehe, niŋ áhampaatiin a ati ekumpan ya ameya álipa ya ta naakaakaay ékey, atakatoo ápinakoonii ápipoo. ^{XL} Aluu lompo nisiŋo púsooni kaatuko inci, Añii An, éfikey ti caanak enca étininunkoolam.”

^{XLI} Fiye, Piyeer naacakan Yéesu: “Ahámpaatiin, unii uwune ansok hícantitiu eehe fo hiti pakan paka púloorŋ?” ^{XLII} Ateeteyo naañahanoo: “Ayme ayem amiikan a eehintiyee ya, naacohato, aja áhampaatiin a naakaakaay kañoman páhin pa piti ekumpan ya kati ápaacinoal paliyal pa pakakee pimiikan pa niŋ caanak ca cituuniyaa? ^{XLIII} Amiikan a arjuu, niŋ áhampaatiin a áñoohoniyoo náatookiyoo ti oom páhin, áfaanapiyane. ^{XLIV} Inci pusok aluu pánipani ya, afaañomanoo hitaaku ha hiteyoo púloorŋ. ^{XLV} Pale usokaa amiikan a naasokoolo: ‘Ahámpaatiin a atoom áfíisut éñoohonii,’ náayaañ hisapu pimiikan pa pákayiin paka niŋ pakaal paka, naayeno híli, pálaani fo ákuman. ^{XLVI} Ahámpaatiin a ati amiikan a

anjuu áfaañhoonii ti hinoom eeha náanunkoolut niŋ ti caanak enca náamiit. Afaakallanoo meemak, áfaahinoo samat nii fa nkáhin fa keehintiitee ka.

^{XLVII} “Amiikan a aŋa eemeya ya eeha áhampaatiin a ateyoo náalafiye ha amemanooliit, áhinut ho afaasapee meemak. ^{XLVIII} Pale amiikan a aŋa éemiit ya eeha áhampaatiin a ateyoo náalafiye ha, náahin heewune kati asapee, afaasapee caahinkij. An óo an aŋa nkawufane meemak afaañaakee meemak, an óo an aŋa nkañomane meemak afaahaŋjee hiñaaaku.”

Kásuumaay tom pale píkatinool

^{XLIX} Yéesu nene asok: “Inci kéyyookey écoopii seemak ti púlunta pa, íllafi sipince sucok. ^L Pale taakaataak pátiŋe eyya inci iññaŋe hisayu, kúnuul unka ti inci taamanta epayut. ^{LI} Cukaacuk aluu nii kásuumaay inci íncoopii t’etaam? Haani, inci pusok aluu, pale píkatinool. ^{LII} Písik fíyooy, miin miti pakan isak éfímiŋkatinool, pákahaaciil efikapook pákasupak, pákasupak efikapook pákahaaciil. ^{LIII} Efíkkatinool, paapaa afaapook añiinoo akampaani, akampaani afaapook paapaa ateyoo; iñña afaapook añiinoo ámaacul, ámaacul afaapook iñña ateyoo; iñña afaapook añiinoo aaloo, añiinoo aaloo afaapook aasonoo aal.”

Kameye heeñaje pitaako

^{LIV} Yéesu naasok lompo kayoŋ ka: “Niŋ nicukaa káatiŋu nkúfulii pa caanak ca incinow pa, innihaaŋ ti hisoku ‘éfeenupii’, apan nihitaako. ^{LV} Fo lompo incuke, niŋ eyam ésapiyoo ti kikee kaapii, innisok ‘éfisowi’, nihitaako. ^{LVI} Aluu ñicuf! Níyiniyini kameye heekaakaay pitaako niŋ nisincanaa patiila niŋ t’etaam. Weyme uwune niyinaat hicuku heeyem ha aluu ti kaaposool ti caanak ence, kati nímeyí heekaakaay ha pitaako?”

^{LVII} “Fiye, weyme uwune aluu faŋ aluu níkiwantoo heenape ha? ^{LVIII} Niŋ akamooli ayeniyuu hicoopu ti áhina kíiti, ti pítin pa hín kata nipiteŋenool kati nísiyool, niŋ ekina tom afaacoopi ti sempe ti áhina kíiti ya, áhina kíiti ya naawufani pakati púwuulu pa, pakati púwuulu pa nkakuli. ^{LIX} Inci pusoki: Aátifulii ti ékuluma eyyuu awe peecooyut kaahit ka kikelan ka.”

XIII

Púwunko umuuyen niŋ ekina tom etek

^I Ti oom caanak, pakan nkákey kakaman Yéesu fa Pilaat náahine kapumuk pakakee pakan pakati Kalilee, ta nkayeniye ta kaawaaseen kiti Pútuun. ^{II} Yéesu naañahanii: “Pakati Kalilee payenkuu, fo cukaacuk aluu nii poko kahaŋa kaamuuyen pakakee pakati Kalilee kamma nkamukee fiyuu? ^{III} Haani, inci pusok aluu, pale niŋ níwunkiit umuuyen wa utaaluu, aluu lompo púlooy efiniket. ^{IV} Niŋ fotom pakan paka kaat ya niŋ pákahaaciil paka payenka ekumpaana ya eehaane ya eti Silowam neenowe ya teyii neemukali, cukaacuk aluu nii kahaŋa kaamuuyen pakati Jerusalem? ^V Haani, inci pusok aluu, pale niŋ níwunkiit umuuyen wa utaaluu, aluu lompo púlooy efiniket.”

^{VI} Fiye, Yéesu naasokii hícantiitu eehe: “Akee áyiin ataake kaakit naasuk tenko sootoo. Naakaay hiŋes papukal eteyyo ataakut. ^{VII} Naasok áhina ya ateyoo: ‘Sincan, sitiil síhaaciil unse nii inci kéyyoo hiŋes papukal ti enuun eyye taakantoo. Fiit yo! Etaakut nafaa weyme efeesiŋo ti etaam eyye kenseŋ?’ ^{VIII} Pale áhina ya naañahanoo: ‘Ahámpaatiin, túul yo etiiil eyye, inci píckisool ti sipat eteyyo uwwas yo campanti, ^{IX} manti epuk niŋ ekina tom pulay mpoñ kapifiit yo.’”

Aal éehute éekuñanee ti hinoom ha hiti kayeno ka

^X Ti hinoom hiti kayeno hiti Pusuwif pa, Yéesu naayeno kakalaŋan ti ekee éluumuma. ^{XI} Intaako toko aal aŋa hísaalumant níhíhutane fo sitiil kaat niŋ síhaaciil (18). Náaŋuho ayinantoo ésaalino fo acoonool ciit. ^{XII} Yéesu ta naacukoo ta náayonkaliyoo hátikinoo naasokoo: “Aal, aayihaa ti káakuuñu ka kitii.” ^{XIII} Naalemp sípeesoo teyoo, tokotoko aal a náasaalino apucoonool ciit, naayeno hímulu Pútuun pa.

^{XIV} Pale, áhampaatiin a ati éluumuma ya, apucuk eehuu inseeño ti Yéesu kamma náakuuñane ti hinoom ha hiti kayeno ka. Naacoop hilim ha, naasok kayoŋ ka: “Kunoom isak niŋ hoonool kiñaje pahin tenko. Ooto níkey ti oom kunoom nípikuñanee, pale ti hinoom ha tom hiti kayeno ka.”

^{XV} Ateeteyo naañahanoo: “Aluu ñicuf! Fo an óo an ti aluu, ákopinantoo híciinoo niŋ ekina tom fáliyoo ti káahoonanuma apicoop yo kaalaanan ti hinoom ha hiti kayeno ka? ^{XVI} Fiye, aal aŋe ati miin ma miti Abraham, aŋa Seetaani neenakiye fo sitiil kaat niŋ síhaaciil (18) púmpuluj, fo añañutee kafakan ti káakuuñu enke ti hinoom ha hiti kayeno ka?” ^{XVII} Ta naasoke ta enke, keepookoo ka nkameeŋ niŋ ñusuu, pale kayoŋ ka nkiyeno ti pásuuma kamma heenape ha henfakat ha púlooy eeha Yéesu náahine ha.

Hícantiitu hiti ekoon sootoo

XVIII Púful toko, Yéesu naasok: “Cáwii ca citi Pútuun pa niŋ weyme incinakoole? Niŋ weyme inci fakufumool co? XIX Cicukaacuk nii ekoon sootoo eyya an naacoope naasuk yo ti kaakit ka kiteyoo. Néerjantii fo éyenoonii enuun, pusuwa pa mpúwuun ti unaay eteyoo.”

XX Yéesu nene asok: “Niŋ weyme inci fakufumool cáwii ca citi Pútuun pa? XXI Cicukaacuk nii leweño eyya aal naacoope naanakanool yo niŋ efol eemeerje, fo hímaaf ha púloorj híkuntii.”

Putum pa peekoke pa

XXII Yéesu ti pikaayu pa Jerusalem naasiirjo ti pisaatee pa niŋ misaatee ma apiyeno kakalaŋan. XXIII Akee naacakanoo: “Ahámpaatiin, fo pakan caahinkilis lamma efikafakane?”

Yéesu naañahani: XXIV “Níhin kata nipinako ti putum pa peekoke pa kaatuko inci pusok aluu, pakan keemeerje efikarjes pinako étikayini. XXV Niŋ ati ekumpan ya ayitiyaa naapank putum pa, aluu tikitaaj, éfinicook kaawenken hunkut ha innisok: 'Ahámpaatiin, pánkin unii,' pale náañahani: 'Inci míit peyme ínnifulii!'

XXVI “Fiye, efinisokoo: 'Unaa uyeniyaa hili niŋ pálaani nantoonool, ayyeno kakalaŋan ti kíliŋ ka kutoonii.' XXVII Pale afaasok aluu: 'Inci míit peyme ínnifulii! Nílaaŋam aluu payenka ínnihin ka heenaput ha!'

XXVIII “Niŋ nicukaa Abraham, Isaak, Jakob niŋ piyaamakoola pa púloorj ti cáwii ca citi Pútuun pa, efinkoorj innifincal úŋiiŋ aluu kamma inniwantee tikitaaj. XXIX Pakan éfikafulii pa caanak ca íncifulii pa niŋ pa incinow pa, epees yaamay niŋ epees áali, kápikey hili ha henfakat ha hiti cáwii ca citi Pútuun pa. XXX Nísiitan, pakakee paka kéekelanii ka efikayeno hátikin, pakakee paka keeyem ka hátikin éfikakelanii.”

Pálafti empa Yéesu náalafiye pa Jerusalem

XXXI Ti oom caanak, pakakee Pufalisaay nkákey ti Yéesu nkasokoo: “Fúl le aapikaay lakeenaay kaatuko Helot Antipas álafiyuulafi himuku.”

XXXII Yéesu naañahani: “Nikaay canisok cipampaŋo ceekance encuu nii: 'Inci oopa ti hiyaanu kisaalumant, ínkuañan pakan paka kéekuuñe ka fiyooy niŋ kacom, hinoom ha híhaaciyenu ha inci fapa páhin pa putoom.' XXXIII Fan óo fan incuke fo inci muus pítinam fiyooy, kacom niŋ tanta, kaatuko ayaamakoola ayinaatee himuku pikee niŋ neetaat Jerusalem.

XXXIV “Oo Jerusalem, Jerusalem aluu keemukale ka piyaamakoola pa inninunkal payenka Pútuun pa mpúpoñii ka ti aluu, ñiyema puume innonkaam kati concenool epuuk aluu nantoonool samat nii fa ekutoon neconcenool fa mufuun eteyyo ti úpitu eteyyo. Pale nicoonut! XXXV Nísiitan, ekumpan ya etaaluu efeekatanee, ee inci pusok aluu: Etinene nicukam fo hinak ta efinisok ta: 'Amúlee aña éekeyii ya ti caacaw ca citi Ateeteoyo.”

XIV

Ayiin ati káakuuñu kiti hanaay éekuuñanee ti hinoom ha hiti kayeno ka

I Ti hinoom hiti kayeno, Yéesu naanako ti ekumpan eti akee ti ñhampaatiin Pufalisaay pa hili. Keeyeniye ka toko nkasincan teyoo. II Fiye, áyiin eetaake káakuuñu kiti hanaay sipees niŋ woot naayeno hátikinoo. III Yéesu naacakan Pufalisaay pa niŋ pikalaŋana hilim ha heesiŋjaneer ha: “Cooneecoon fo kiteekit káakuuñan ti hinoom ha hiti kayeno ka?” IV Pale kañahanutoo. Náalik áyiin a aña éekuuñe ya náakuuñanoo, apipa, naasokoo ayet.

V Fiye, naasokii: “Aluu ti aluu, ayme añiinoo niŋ fotom híciinoo efininow ti ésaapun átafulanii ho mpacas ti hinoom ha hiti kayeno ka?” VI Kayinaatoo kañahan teeho.

Esilanoolo niŋ ewananoolo

VII Púful toko, Yéesu naacuk kéeyonkaliyee ka hili ti kamamal kúkon ka kiti hátikin, naasokii hilim eehe: VIII “Niŋ kayonkaluu pahaño piti pinimo timpi yeno ti híkon ha hiti hátikin ti kafeyatan an eehaŋuu nafa náayonkaliyee, IX niŋ eehuu hitaakiyaa, aña éeyonkalii ya aluu púloorj, áfaakey ti awe, naasoki: 'Ufan híkon ha hitii áyiin a aje.' Fiye, niŋ nísuuwi aafaakay iyyeno ti híkon ha hiti puson. X Pale niŋ kayonkaluu, yeno ti híkon ha hiti puson, ancuk niŋ aña éeyonkaliyuu ya hili acukuu, naasoki: 'Awíyam, kéy yeno hátikin.' Fiye, áfanapiyaneer hátikin kéeyonkaliyee ka púloorj. XI Kaatuko an óo an eesilanooliye áfaawananiyee, an óo an eewananooliye afaasilanee.”

XII Yéesu naasok eeyonkaloo ya: “Naayikaa kawaay niŋ fotom káciim, timpi yónkalii pákawi, pakatuwi tom, miin ma mitii tom niŋ ekinat tom pikinooli tom keetaake ka. Náahinaa fo efi lompoo kayonkali hili nkánukani. XIII Pale naayeniyaaw kawufan hili henfakat yónkalii keeleke ka, kéehute ka, payenka nkanow ka niŋ efank, kéefuume ka. XIV Etikayiniyi ho kañahan, pale Pútuun pa éfipinapiyani, mpiñahani ho ta keecoonole ka nkakaakaa ya ta élitoonii ti eket ya.”

Hícantitu hiti hili henfakat

^{XV} Ti hili eehuu, akee ti keeyeniye ka toko, ápisi eeha Yéesu naayeniye ha hisoku, naasokoo: "Pásuuma efiپییeno ti aya eekaakaay ya hili pati cáwii ca citi Pútuun pa!"

^{XVI} Yéesu naañahanoo niñ hícantiitu eehe: "Taakaataak akee áyiin eememanoole hili henfakat naayonkal hícump pakan. ^{XVII} Ta hili ha níhítuuniye ta naapoñ amiikan a ateyoo, ápikaakupii niñ keeyonkalee ka hili nii: 'Níkey, hiik ha hipayaa.' ^{XVIII} Pale poko púlooj nkáyaañ kaluum kaaponket. Ayáañ a naasokoo: 'Féefiye inci innoome kaakit, fo inci kaay hícuku etenko, sokoo aponketam.' ^{XIX} Akee ya naasokoo: 'Féefiye inci innoome kíciin ñaasuwan kiti piya, kikina inci iyyem fiye ti pikaayu hiyooopu, sokoo aponketam.' ^{XX} Akee lompo naasokoo: 'Féefiye inci insaye aal, ekina ewune étiyiini ékey.'

^{XXI} "Amiikan a apuñoho, naakaman áhampaatiin a ateyoo eeha pakan paka nkásokiyoo ha. Fiye, ati ekumpaan ya, ta náasiye ho ta, náañiken, naasokoo: 'Kaay mpacas ti kíliñ ka niñ nítin ña níti saatee ya cóopii keeleke ka, kéehute ka, kéefuume ka niñ payenka nkanow ka niñ efank.' ^{XXII} Amiikan a apipa ho íhinu, naasokoo: 'Ahámpaatiin, eeha ansoke ha híhineehin pale fo fiye ekumpaan ya emeerjut.' ^{XXIII} Ahámpaatiin a naasok amiikan a ateyoo: 'Kaay ti mítin ma niñ kanaac kíkinku ka cóopiyii kápinakoonii, eeha efhiwun ha ekumpaan ya etoom neemeer. ^{XXIV} Inci pusok aluu: Háati akee ti kéeyonkaliyee ka hínun, atasiikan ti hili ha henfakat ha hitoom.'"

Páciite piyeno anapaná

^{XXV} Fiye, kayoj kenfakat nkiyeno pinapool niñ Yéesu. Náayesoonii lipe teyii, naasokii: ^{XXVI} "Niñ an ákeyyoo ti inci, ayinaat piyeno anapanayam taamanta álafíitam pihaj faafoo niñ íñña ateyoo, pihaj aaloo niñ epuukoo, pihaj nínuwwoo niñ pakatuwoo niñ pakahoopoo, niñ lompo eloj ya eteyoo. ^{XXVII} Aña lompo eekantiit kuluwaa ya eteyoo, eeyem ya kúnuul ka kiteyoo, naanapanam, ayinaat piyeno anapanayam.

^{XXVIII} "Fo niñ akee ti aluu álafiyaa kulut ekumpaan eehaane, átayaañ ayeno apifin mañ emma naakaakaay káfulan manti míyini hipayu oom páhin? ^{XXIX} Niñ ekina tom afaatah yo átayini yo hipayu, pakan paka keekaakaay ka hícuku eteyoo nkalenkenoo, ^{XXX} nkasok: 'Sincan, aje áyaañe kulut ekumpaan, ayinaat yo hipayu.'

^{XXXI} "Fo lompo incuke, niñ amansa ayeniya pikaayu hikam niñ akee amansa, fo átayaañ ayeno apisincan man niñ síwuli ñaasuwan (10,000) áfaayini kátaakoolan eeyem ya ti ékey niñ síwuli áwii (20,000)? ^{XXXII} Niñ ameya nii átayini, aya naaloj náalaaje afaapoñ pakan kaluum púsuumool. ^{XXXIII} Ti páhinal pa poonool puu, an óo an ti aluu ayinaat piyeno anapanayam taamanta akatanut waahoo púlooj.

^{XXXIV} "Micempanu anapaanap, pale niñ múfulaa ti pasampe etemmo puume éfimiyyiniyee éñahanii ti pasampe? ^{XXXV} Minaput ti etaam ya, minaput lompo campanti, efimiwantee. An óo an eetaake kaanuu kiti kásiitan, ásiitan."

XV

Hícantiitu ha hiti sáacii ya éecime ya

^I Hikee hinoom, hícump pisayoola kúncoo niñ pumuuyena nkálohii Yéesu kásiitanoo. ^{II} Pufalisaay pa niñ pikalanana hilim ha heesiñanee ha nkayeno káakumutool kapisok: "Áyiin aje nawanawan pumuuyena pa naali neyii."

^{III} Fiye, Yéesu naasokii hícantiitu eehe: ^{IV} "Niñ akee ti aluu ataakaa sísaacii keme, yoonool néecim, fo atakat áwii epaakiil niñ kaat niñ sipaakiil sa (99) ti káahoonanuma, apikaay híges yoonool ya éecime ya fo álanjanii yo? ^V Niñ álanjaniiyo yo, niñ pásuuma áfaakantoonii yo ^{VI} naayet t'enuuf. Púful toko naayonkal pákawiyo niñ pikinooloo nantoonool naasokii: 'Níkey, ninanf ti pásuuma pa putoom, kamma inci íllanjanií sáacii ya etoom yoonool ya éecime ya.' ^{VII} Inci pusok aluu: Fo lompo incuke, pásuuma efiپییeno ti keeyem ka alacana niñ amuuyena oonool áwunkiyaa umuuyen ya uteyoo, pihaj áwii epaakiil niñ kaat niñ pakapaakiil paka keecoonoole ka kasoolahut kayesan eloj ya eteyii."

Hícantiitu hiti koofali éecime

^{VIII} Yéesu naapenan hisoku: "Moonool muu, niñ aal ataakaa sikoofali ñaasuwan, yoonool néecim, fo atacaan lampi, naaneer ekumpaan ya naañes yo niñ kunuu fo alañan yo? ^{IX} Niñ alañanaa yo áfaayonkalií pákawiyo niñ pikinooloo nantoonool naasokii: 'Ninanf ti pásuuma pa putoom, kamma inci íllanjanií koofali ya etoom éecime ya.' ^X Inci pusok aluu: Fo lompo incuke, niñ amuuyena oonool áwunkiyaa umuuyen wa uteyoo, pásuuma efiپییeno ti pumaleekoo pa piti Pútuun pa."

Hícantiitu ha hiti añii ya éecime ya

^{XI} Yéesu nene asok: "Taakaataak áyiin eetaake epuuk pákasupak. ^{XII} Kahiineen ka nkusok faafoo: 'Paapaa, ufanam putumam ti hisaanumate ha eeha inci íññañe ha hitaaku nampi ketaa.' Fiye, paapaa ya naapaacinoool hitaaku ha hiteyoo epuukoo. ^{XIII} Fiyiit kahiineen ka naanooman putum pa piteyoo

púlooj naakaay ti mah méelaanje. Náapucalool po mañ ma miteyoo ti eloj eenaput. ^{XIV} Apipa káapucalool aja naataake ya púlooj, épankul enfakat néenakoonii ti mah ma púlooj, náayaañ pale. ^{XV} Naakaay hijes páhin, akee áyiin ati oom mah naacooopoo, naapoño káakuuman pícalukun ti etaam ya eteyoo. ^{XVI} Náalafi kaasiitan fajoo nij paliyal empa pícalukun pa mpiyeniye pa hili pale an awunutoo waah.

^{XVII} “Fiye, ápuñoohonii ti kunuuwoo, naasokoolo: ‘Píhina kayema puume pakati paapaa atoom payenka nkali fo nkatowan, inci íyemi le ti eket nij peep. ^{XVIII} Ooto, inci faño ho pati paapaa atoom nkaasokoo: ‘Paapaa, inci muuyenaamuuyen ti Ateeteyo ati alacana nij ti awe. ^{XIX} Fiye, inci túuniit piyonkalee añiini, cokam samat nii akee ti píhina pa pakatii.’”

^{XX} “Púful toko, añii ya naalito, naaño ho pati fafoo. Mpálemपालीयoo, fafoo naanjantanoo nketoo teyoo ti hikaw meemak. Naatey apipaakoolanoo naajoonoo, naasumpooloo. ^{XXI} Añii ya naasokoo: ‘Paapaa, inci muuyenaamuuyen ti Ateeteyo ati alacana nij ti awe. Fiye, inci túuniit piyonkalee añiini.’ ^{XXII} Pale fafoo naasok pimiikan pa pakateyoo: ‘Nihiliikan! Nícoopii hísool ha heehaje ha pawalle ínnisooloo ho, innijaamoo ekop ti hisik, inniwasoo pisamata. ^{XXIII} Innícoopii cíciin ca ceehaje ca pafom nipumuk upuliyaa nuuhaañiyaa. ^{XXIV} Kamma añiinan aje naakete, náañoohonii ti eloj; náacim, naalajaneé. Nkáyaañ pahaño.’

^{XXV} “Ta eehe nihitaakiye ta añiinoo áhampaatiin a náalojii ti kaakit. Ti éñoohoniyoo ápulohanii ekumpaan ya náasi páyifal nij pakiiyal. ^{XXVI} Naayonkal akee ti pimiikan pa, naacakanoo: ‘Weyme utaakiye le?’ ^{XXVII} Amiikan a naañahanoo: ‘Atuwi áñoohonii, paapaa atii naamuk cíciin ca ceehaje ca pafom kamma náañoohonii kásuumaayoo.’

^{XXVIII} “Fiye, añii ya áhampaatiin a híiño nihili, naapook pinako ti ekumpaan ya. Paapaa ateyoo náafulii, naamaaneenakoo apinako ti ekumpaan ya. ^{XXIX} Pale naasok paapaa ateyoo: ‘Síitan! Sitiil ense púlooj inci yemuu ti páhin péelaacinut hilimi. Pale háati ciful aataapala wunam pahaño nij pákawiyam. ^{XXX} Pale añiini aje, ápuñoohonii, akina aja éepucaloole ya hitaaku ha hitii ti púmaacul keenaput, ammuukoo cíciin ca ceehaje ca pafom!’

^{XXXI} “Paapaa ateyoo naasokoo: ‘Añiinan, hinak óo hinak awe oopa le nij inci, waah óo waah utoom, utii. ^{XXXII} Pale atuwi aje aketaaket, náañoohonii ti eloj; náacim, naalajaneé. Ekina ewune uñajaa pahaño nij hitaaku pásuuma.’”

XVI

Hícantiitu ha hiti áhina ya eesusa ya

^I Fiye, Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo: “Áyiin usaanum ataake áhina eeyeniye ati hikaw ha hiti páhin pa piteyoo. Pakan nkákey kapisok usaanum a nii áhina ya ateyoo, pahaño nij hisaanumate ha hiteyoo naayaake. ^{II} Naayonkaloo naasokoo: ‘Eeheyeme inci ínsi nkákup kiti? Finam waah wa wéenakoonii wa nij wéefule wa, kaatuko áatineeyini piyeno ati hikaw ha hiti páhin pa putoom.’

^{III} “Ahína ya naasokoolo: ‘Páawoo áhampaatiin a atoom áfaafulanam ti páhin pa putoom, puume inci iññaje ihinu? Taakut sempe siti piya, suuwaasuu lompo kaaluumatool. ^{IV} Méyimeyi fa inci nkaakaay ihinu, ancuk nij inci púlala páhin pa putoom pakan paka nkawanam lateyii.’

^V “Naayonkal oonool oonool ti keetaake ka nikopu ti áhampaatiin a ateyoo. Naacakan áyaañ a: ‘Puume ayyekane áhampaatiin a atoom?’ ^{VI} Naañahanoo: ‘Kilampasaan keme kiti lúuliin.’ Ahína ya naasokoo: ‘Sa kaahit ka kéeyisane ho ka, yeno mpacas nkiic áwii ésupak nij ñaasuwan (50).’

^{VII} “Apipa, naacakan akee: ‘Puume ayyekane áhampaatiin a atoom?’ Naañahanoo: ‘Sipootak keme siti uli.’ Naasokoo: ‘Sa kaahit ka kéeyisane ho ka, yeno nkiic áwii epaakiil (80).’ Fiye, náahin fo ti an óo an eeyekane áhampaatiin a ateyoo nikopu.

^{VIII} “Púful toko, áhampaatiin a náamul áhina ya eecooolool a kamma náahine ho nij pasuuse. Kaatuko payenka nkanapan ka énimaan ya eti púlunta empe kahaña pasuuse pakati ecañ ya eti Pútuun pa ti waah ewwa nkáhin wa ti pututayii.” ^{IX} Yéesu nene asokii: “Inci pusok aluu: Hisaanumate ha hitaalu hiti púlunta empe, nicoop ho kati nitaak pákawi, ancuk nij hipayaa, innisayaneé ti úyenuma wa uti eket maamaa.

^X “An eehintiyee nij waah wenkilis afaahintiyee lompo nij waah wenfakat, an eecooolool nij waah wenkilis, ataconool nij waah wenfakat. ^{XI} Nij nicooolool nij hisaanumate ha hiti púlunta empe, ayme afaañoman aluu hisaanumate ha hiti pánipani ya? ^{XII} Nij nicooolool nij hisaanumate hiti an, ayme afaawufan aluu hisaanumate ha hitaalu? ^{XIII} Amiikan oonool ayinaat páhin ti ñhampaatiin pákasupak. Afaanat oonool a náalafi akee ya, nij ekina tom áfaalafi oonool a naapook akee ya. Niyinaat kaalehanool káyanan Pútuun nij pálafi mañ.”

^{XIV} Ta Pufalisaay pa nkásiye ta enke púlooj nkalenken Yéesu kamma nkálafiye mañ. ^{XV} Yéesu naasokii: “Aluu inniyisanyisan pucoonool pa pitaaluu ti ñikin pakan paka, pale Pútuun pa pímeiyimeyi

heeyem ha ti saan aluu. Kaatuko eeha pakan paka nkacoke ha nii hihaja hitaaku nafaa, Pútuun pa pinataanaat ho.”

Hilim ha heesiijanee ha nij cáwii ca citi Pútuun pa

^{XVI} Yéesu nene asok: “Kilim ka kiti Móyiis nij kiti piyaamakoola pa kisiijanee-siijan fo ti caanak ca citi Saŋ-Patis. Písik ti oom caanak ekooŋan ya éesuume ya eti cáwii ca citi Pútuun pa neeyeniye ti káatuunan. Fiye, an óo an oopa ti fhinu kata kati anako. ^{XVII} Alacana nij t’etaam efikahaj pacas épucaloolo cilim ca ceehaje ca káafomaati ti hilim ha heesiijanee ha hiti Móyiis.

^{XVIII} “Áyiin óo áyiin éefulane aaloo naasa akee aal, ti kaamuuyen naayem, aja lombo eesaye aal aja áyiinoo náafulane ti pinimo, ti kaamuuyen naayem.”

Hícantitiu ha hiti usaanum a nij Lasaar

^{XIX} Fiye, Yéesu naasok Pufalisaay pa hícantitiu eehe: “Taakaataak usaanum áyiin, nawaso wañ weewalla núciiti hinoom. Hinak óo hinak la teyoo pahaño, naayeno ti eloj eenape. ^{XX} Intaak lombo áyiin eeleke, caacawoo Lasaar, aja nahinto hátikin putum ekumpaan ya eteyoo, eniinoo púlooj kaameej musontuwaay. ^{XXI} Náalafi kahesal aja nánowalii ya ti púus pa piti usaanum a apili, piyen pa conko mpíkey mpiyeno kaaneewan musontuwaay ma miteyoo.

^{XXII} “Eeleke ya naaket, pumaleekoo pa mpicoopoo mpiyenanoo pukol Abraham. Usaanum a lombo, naaket naahokee. ^{XXIII} Pati keekete ka naayeno ti kúnuul kenfakat, ápihaafin naañantan pállaaje Abraham, Lasaar naayeno pukoloo. ^{XXIV} Naaceek apusok: ‘Paapaa Abraham, inci ti ñíseeña ñenfakat iyyem le ti uleew ewwe. Keti ti inci ti hikaw, mpoñ Lasaar ápikaapuucii pikelan hisiiikoo ti man, apumonanam híleeluufam.’ ^{XXV} Pale Abraham naañahanoo: ‘Añiinam, náwuno nii aayenaayeno ti eloj éesuume, tempo Lasaar naayeno ti kúnuul. Fiye, Lasaar oopa le, ti kaapuñanoolee, awe oopa ti ñíseeña. ^{XXVI} Apan nij fúlaa toko, kaayeen kenfakat unka ti pututa unaa, eeha efihiwun ha kéelafiye éfulii petoonii kápiifitanii lupuu ti aluu étikayini, fo lombo incuke ti kéelafiye éfulii lupuu ti aluu nkáfiitanii petoonii.’

^{XXVII} “Usaanum a naasokoo: ‘Paapaa Abraham, ooto inci luumuu, poñ Lasaar pati ekumpaan ya eti paapaa atoom, ^{XXVIII} kaatuko inci taakaataak po pakatu isak. Akaay, apicaakamanii heeyem ha pe, poko lombo timpi kákey peti kúnuul enke.’ ^{XXIX} Abraham naañahanoo: ‘Pakatuwi kataakaataak pakiical pa piti Móyiis nij piti piyaamakoola pa, kásiitan po.’ ^{XXX} Usaanum a naasokoo: ‘Paapaa Abraham, eehuu hifomut, pale nij an áfuliiyoo ti keekete ka naakaay teyii, éfikawunko umuuyen wa uteyii.’ ^{XXXI} Abraham naasokoo: ‘Nij kásiitanut Móyiis nij piyaamakoola pa, háati an náañohonii pati keekete ka, étikayinanoo.’”

XVII

Kaamuuyen nij kaaponket

^I Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo: “Fan óo fan incuke, efitaaq waah weekaakaay kanakan an ti kaamuuyen, pale kúnuul efikiyeno ti aja éfuunapii ya teyoo. ^{II} Fisaka apicenkee ti ekun énanikiin enfakat naawantee ti musuu le nij afaanakan akee ti kenkilis ka payenke ti kaamuuyen. ^{III} Nisiirjo púsoonii!

“Nij atii ya amuuyenaa, watanoo, nij awatanooliyaa mponketoo. ^{IV} Nij amuuyenaa ti awe ñiyema isak nij ñésupak ti hinoom ha hoonool ha, náañohonii ti awe ñiyema isak nij ñésupak kaaluun kaaponket, aañajo kaaponket.”

^V Pupoñapoñ pa nkasok Ateeteyo: “Penan unii káyanan.” ^{VI} Ateeteyo naañahanii: “Nij nitaakaa káyanan keefomut nii ekoon sootoo, nýinyini hisoku enuun eyyuu: ‘Lúpinoolo nkaasiijanoolo ti musuu,’ éfeehin eeha innisoke ha.

^{VII} “Usokaa akee ti aluu ataake amiikan ayaya nij fotom afaasa púlukuleen pa piteyoo. Mpáyetaliiyoo ti kaakit, fo aafasokoo: ‘Hiliikan káy yeno aapili?’ ^{VIII} Haani, aafasokoo: ‘Káy yikam waah ewwa inci fali káciim, naapayaa hiik, immemanoolo uwwufanam pili illaan, nij inci payaa, awe conko, illi illaan.’ ^{IX} Fo aafasok amiikan a apalaka kamma náahine eeha ansokoo ha áhin? ^X Fo lombo incuke ti aluu, nij níhinaa waah ewwa nkasoke wa aluu níhin, nisok: ‘Unii pimiikan kensej, páhin pa putoonii lamma núuhine.’”

Káakuñan pakan jaasuwan pakati kanuk

^{XI} Yéesu ti pikaaye Jerusalem, naanap ti pututa mah ma miti Samali nij Kalilee. ^{XII} Akina ti pinako ti cikee cisaate, pakan jaasuwan keekuulut kamma kanuk nkákey kapipaakoolanoo. Nkasiirjo kápilañoo ^{XIII} nkaceekoo nij uwiiluyii: “Yéesu, Ahámpaatiin, keti hikaw ti unii!” ^{XIV} Yéesu apicukii, naasokii: “Nikaay cániyisanoolo pati puwaaseena pa pakati Pútuun pa.” Poko ti pítin pa nkakuulane.

^{XV} Akee ti poko, ápipanum nii ákuuñaneekuuñan, náañohoonii ti wootoo, naayeno hímulu Pútuun pa niñ kaawiluyoo. ^{XVI} Naanow ti woot Yéesu, puhooruyoo t'etaam, naasokoo apalaka. Anturj ati Samali. ^{XVII} Yéesu naacakan: "Fo ñaasuwan ya púloorj tom ekuulane? Isak ya niñ pakapaakiil paka peyme nkayem?" ^{XVIII} Háati akee ti poko ayinaat éñoohonii ápumul Pútuun pa fo niñ neetaat ati Samali ya aje, eeneetaat a ati Israyel?" ^{XIX} Naasokoo: "Lito, kaay, káyanan ka kitii kúkuuñanu."

Ekéy ya eti cáwii ca citi Pútuun pa

^{XX} Hikee hinoom, pakakee Pufalisaay nkacakan Yéesu: "Teyme cáwii ca citi Pútuun pa éficikey?" Yéesu naañahani: "Cáwii ca citi Pútuun pa éficikey samat nii waah ewwa nuucukee. ^{XXI} An atasok: 'Nisincan! Eheee co!' niñ fotom 'Ahaa co!' kaatuko cáwii ca citi Pútuun pa unca ti aluu."

^{XXII} Púful toko Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo: "Caanak unca ti ékey, éfinilafi fanfanj hicuku hinoom hoonool ti kunoom ka kiti inci, Añii An, pale etinicuk ho. ^{XXIII} Pakan efikasok aluu: 'Nisincan! Eheeyoo le!' niñ ekina tom: 'Ahaayoo pa!' Pale timpi nikaay, timpi ninapanii. ^{XXIV} Samat nii pamaliñoolal etii fa mpicaañan fa patiila púloorj písik ti púcook fo ti pikelan, fo lompo pakan paka nkakaakaay hicuku inci, Añii An, ti hinoom ha eeha fáñoohonii ha. ^{XXV} Pale fo inci yáañ yeno ti kúnuul kenfakat, mpookee ti ekaay eyye.

^{XXVI} "Samat nii fa intaakiye fa ti caanak ca citi Nowe, ^{XXVII} fo lompo nkaakaay pitaako ti kunoom ka kiti inci, Añii An. ^{XXVIII} Pakan paka nkayeno hili, pálaani, esa niñ pinimo fo ti hinoom eeha Nowe náayuukiye ha ti piteen pa penfakat pa. Fiye, etiiil ya néenupii man menfakat fo mumukalii púloorj cew. ^{XXIX} Fo lompo incuke ti kunoom ka kiti Lot: ^{XXX} Pakan paka nkayeno hili niñ pálaani, hinoom niñ kaanooman, pusuk niñ kulut. ^{XXXI} Pale hinoom eeha Lot náafule ha Sotom, seemak niñ kíceek ínsifulii patiila, insimukalii púloorj cew.

^{XXXII} "Fo lompo facuk ti hinoom eeha inci, Añii An, nkaakaay ha éyisanoolo. ^{XXXIII} Ti oom hinoom aja eeyem patiila ti kankalaj ekumpan ya eteyoo naataak waahoo páhantuwa, añañut éwanoonii apicoop wo. Fo lompo incuke aja eekaaye piya, añañut éñoohonii pati ekumpan ya eteyoo. ^{XXXIV} Nínawuno heetaakiye ha Lot aaloo! ^{XXXV} Aña éelafiye kafakan eloñ ya eteyoo, áfaapuul teyyo, aja éepuule ti eloñ ya eteyoo afaafakan yo. ^{XXXVI} Inci pusok aluu: Oom hánant pakan pákasupak efikahinto nantoonool, oonool áfaaseepinee akee ya naakatee toko. ^{XXXVII} Pakaal pákasupak efikayeno pútuun ti ésiken yoonool, oonool áfaaseepinee, akee ya naakatee toko." [^{XXXVIII}]

^{XXXIX} Pinapana pa pakateyoo nkacakanoo: "Ahámpaatiin, peyme eehuu nihikaakaay pitaako?" Naañahani: "La ehunurj neeyem, toko píketul pa mpuconcool."

XVIII

Hícantiiitu pijjiino ti kaluum

^I Fiye, Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo hícantiiitu eehe ápiyisanii nii kañañaa kaluum tan óo tan timpi káwusen. ^{II} Naasokii: "Taakaataak ti ekee saatee áyiin áhina kíiti eefeyut Pútuun apaaliit an. ^{III} Ti saatee eyyuu lompo, intaako eyañat aja áyiinoo eekete, apinakaay pateyoo kati afitoo kilim ti pututayoo niñ akamooloo.

^{IV} "Fo ta infiiye innapook, pale ti pikelan naasokoolo: 'Háati inci feyut Pútuun niñ ekina tom paaliit an ^V pale, páawoo aal aje oopa ti ihampuyam meemak, inci fasiñiyoo. Niñ inci hínut fo átayekuno ékey hinak óo hinak kayokanam.'"

^{VI} Fiye, Ateeteyo nene asok: "Nísiitan áhina kíiti ya eenaput a añuu eeha naasoke ha. ^{VII} Fo Pútuun pa efipukuut ti pisiñjo pakan paka payenka mpimamale ka, keeyem ka ti kaayonkal etempo hánant hanakan kati piyankanani? ^{VIII} Inci pusok ho aluu, efipisiñjiyii mpacas. Pale inci, Añii An, niñ inci ññooniyoo fo éfitookii t'etaam keetaake káyanan?"

Hícantiiitu ha hiti Afalisaay niñ asayoola kúncoo

^{IX} Fiye, intaako toko keecokooliye nii keecoonoole, nkátinan ti pakakee paka. Tempo, Yéesu naasokii hícantiiitu eehe: ^X "Taakaataak pakan pákasupak keekaaye ti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa kaluum: akee ya Afalisaay, akee ya asayoola kúncoo. ^{XI} Afalisaay a naasiño citeeteyoo naalum: 'Inci sokuu apalaka Pútuun kamma inci incukut nii pakakee paka, keeyem ka plípa, keecoonoolut, pihaañiya niñ pakaal niñ fotom samat nii asayoola kúncoo ya aje. ^{XII} Insunurj kunoom kúsupak ti lóokurj ya, uwwufani himpaac ha heewase ha ñaasuwan ti waah óo waah púloorj ewwa inci intaake tewwo cooy.'

^{XIII} "Pale asayoola kúncoo ya naasiño plílaañ, álafiiit fala káahaafin, pale náasitan, naasok: 'Pútuun, taak paket hikaw t'inci, amuyena ya.'"

XIV Yéesu naasokii: “Inci pusok aluu, áyiin a ajuu, ta naayeniye ta piyetu, akina Pútuun pa mpucoke nii eecoonoole pale Afalisaay a tom. Kaatuko an óo an éemakiyanooliye áfaawiiniyanee, an óo an éewiiniyanooliye áfaamakiyanee.”

Yéesu niŋ epuuk ya

XV Fiye, pakan nkácoopii epuuk ti Yéesu kati álikii. Pinapana pa pakateyoo kapucuk eehuu nkafet teyii. XVI Pale Yéesu naayonkal epuuk ya naasok: “Nikat epuuk ya kápikey ti inci, timpí nikitii. Kaatuko cáwii ca citi Pútuun pa ti payenka keecuke ka nii payenkuu inciye. XVII Inci pusok aluu pánipani ya, an óo an eesayanut cáwii ca citi Pútuun pa samat nii añii, atanako tenco.”

Ayiin usaanum niŋ eloj ya eepayantoo ya

XVIII Ati hikaw ati Pusuwif naacakan Yéesu: “Ahámpaatiin eenape yuu, puume inci iññaŋe ihinu pitaak eloj ya eepayantoo ya?”

XIX Yéesu naaňahanoo: “Weyme uwune ayyonkalam eenape? Taakut an eenape fo Pútuun pa lamma. XX Fo áamiit hilim ha heesiňanee ha? Timpí haaño niŋ aal ati an, timpí coonool aapumuk an, timpí líp, timpí caam aapinook an, túul paapaa atii niŋ iñña aatii.”

XXI Naaňahan Yéesu: “Eehuu púlooj inci immanke kápiliŋ maaňiiaayam.” XXII Ta Yéesu náasiye ta eehe, naasokoo: “Waah woonool uwwa toko ewwa ánhinut: Nooman hitaaku ha hitii púlooj uwwufan mañ ma keeleke ka, aafataak hisaanumate alacana, náafulaa toko ínkey innapanam.”

XXIII Pale áyiin a ta náasiye ta eehe inciitiyoo meemak, kamma naataake fo muus. XXIV Yéesu apisincanoo, naasok: “Cíticiiti kusaanum ka kápinako ti cáwii ca citi Pútuun pa! XXV Fo ñonkomoo éfeeyini pinako ti káfuun saakilaŋ? Haani! Pale pinako pa piti usaanum ti cáwii ca citi Pútuun pa efiŋaŋ páciite.” XXVI Keeyeniyo ka kásiitan, nkacakan: “Fiye, ayme áfaayiniyee kafakan?” XXVII Yéesu naaňahanii: “Waah wa weeheeke wa an, uheekut Pútuun pa.”

XXVIII Piyeer naasok Yéesu: “Sincan, unii ukatanaakatan waah wa utoonii púlooj nuunapani.” XXIX Yéesu naaňahanii: “Inci pusok aluu pánipani ya, an óo an eekatane enuuf, aal, pakatu niŋ ñúnu, pupuka, epuuk kamma cáwii ca citi Pútuun pa, XXX afaahaŋ hitaaku meemak ti caanak ca citi fiyooy, niŋ ti púlunta pa peeyem pa ti ékey, eloj eepayantoo.”

Káakup Yéesu káhaacyenu kiti eket ya niŋ pilito pa piteyoo

XXXI Púful toko, Yéesu naacooop pupoňapoň pa pakateyoo ŋaasuwan niŋ pákasupak paka ti kaapii, naasokii: “Nísiitan, enua unka ti pisilo Jerusalem, waah wa púlooj ewwa piyaamakoola pa nkakiice wa kiti inci, Añii An, efuutaako. XXXII Efikawufanam keeneetaat ka Pusuwif. Efikapalahoolam nkalenkenam, nkakallanam, nkafaacal t’inci. XXXIII Efikasapam niŋ kisawut, nkamukam. Ti hinoom ha híhaacyenu ha éfilitoonii ti eket ya.”

XXXIV Pupoňapoň pa kásiit eehe naayemii ti hisoku. Putum hilim ha nihiyolee teyii, kámiit eehe Yéesu náalafiyii hisoku.

Káakuuňan káafuumafuum pukol Yeliko

XXXV Yéesu ta naalohane ta Yeliko, káafuumafuum nkiyeno ti kanaac pítin pa, kipiyo kaaluuma-tool. XXXVI Kípisi kayoŋ ka ti himuusu, nkicakani heetaakiye. XXXVII Nkasokoo: “Yéesu ati Naasalet ayem ti himuusu.” XXXVIII Ta káafuumafuum ka nkásiye ta eehe nkíceekii niŋ kaawiilu etenko: “Yéesu añii ya ati Dawid, taak paket hikaw ti inci!” XXXIX Keeyeniye ka hátkin nkafet teyoo nkasokoo afatan, pale naahaŋ toko náaceekii: “Añii ya ati Dawid taak paket hikaw ti inci!”

XL Yéesu naasiŋo naasokii: “Nícoopiyamoo.” Ta náalohaniyo ta, Yéesu naacakanoo: XLI “Weyme állafiye inci pihini?” Naasokoo: “Ateetyo, hínam pinee cuk.” XLII Yéesu naasokoo: “Noho ti hicuku, káyanan ka kitii kúkuuňanuu.” XLIII Tokotoko ñkinoo iññipankino, naanapan Yéesu, naayeno hímulu Pútuun pa. Kayoŋ ka púlooj kipicuk eehuu lompo, nkiyeno hímulu Pútuun pa.

XIX

Yéesu niŋ Sakaay

I Púful toko, Yéesu naanako ti saatee ya eti Yeliko. Apiyeno himuusu saatee ya, II intaako toko áyiin arja nkasok Sakaay, akee ti ñhampaatiin pisayoola kúncoo ya, naayeno usaanum. III Náalafi hicuku ayme ayem Yéesu, pale patameyoo mpiwun ayinaat kamma kayoŋ ka. IV Fiye, naatey hátkin pa Yéesu naaňaŋe pa himuusu, naasilo ti enuun kati acukoo.

V Yéesu ápucolii toko náahaafin naasokoo: “Sakaay, wánoonii mpacas, kaatuko fiyooy, fo inci wanan pati awe.” VI Sakaay náawanonii mpacas, naawanan Yéesu niŋ pásuuma.

VII Pakan paka púlooj kapucuk eehuu nkáyaan káakumutool kapisok: “Pati amuuyena naakaaye apiwanan.” VIII Pale Sakaay naasiŋo, naasok Ateetyo: “Sincan, Ahámpaatiin! Inci fauwfan kancaŋ

hisaanumate ha hitoom keeleke ka, an óo an aṅa ammeya nii inci lípoolip, fañahanoo fo ñapaakiil aṅa inci incoope ya teyoo.”

^{IX} Yéesu naasokoo: “Fíyooy kafakan ka kúcoliyooy ti ekumpan eyye, kamma aṅe lompo naayem ati miin ma miti Abraham. ^X Kaatuko inci, Añii An, kéyyookey hiṅes niṅ kafakan keelinciye ka.”

Hícantiitu hiti sisanoo ḡaasuwan

^{XI} Yéesu fa naalohane fa Jerusalem, pakan paka incukii nii etikamp Pútuun pa epifisiṅan cáwii etempo. Ekina ewune, poko ti káasiitanoo ka, Yéesu naapenanií hícantiiu eehe. ^{XII} Naasokii: “Taakaataak áyiin eemaka eeyeniye pikaayu ti mah méelaaje, pa naakaakaayee hicoku amansa ya ati mah ma miteyoo, niṅ apayaa náañohoonii. ^{XIII} Akáayum, náayonkalii ḡaasuwan ti pimiikan pa pakateyoo naawufan an óo an sanoo yoonool naasokii: ‘Niyesanool nempo fo ta inci fáñohoonii.’ ^{XIV} Pale, pakan paka pakati saatee ya kanatoonat, nkapoñ pusonoo pakan kapica kasok nii: ‘Unii úlafiiit áyiin a aṅe apiyeno amansa ya atoonii.’

^{XV} “Pale toko fiyaaw, náayenoonii amansa ya, náañohoonii ti mah ma miteyoo. Naayonkal pimiikan pa payenka naawufane ka pisanoo kati ámeyí puume nkataakale. ^{XVI} Ayáañ a náakey naasokoo: ‘Ahámpaatiin, sanoo ya etii epukaa sikee sisanoo ḡaasuwan.’ ^{XVII} Amansa ya naasokoo: ‘Napaanap, amiikan eenape! Páawoo aacoonoolaa-coonool niṅ waah wa wenkilis ewwe, inci fáhini ati hikaw ati sisaatee ḡaasuwan.’ ^{XVIII} Asúpiyenu ya náakey, naasokoo: ‘Ahámpaatiin, sanoo ya etii epukaa sikee sisanoo isak.’ ^{XIX} Amansa ya naasokoo: ‘Awe lompo inci fáhini ati hikaw ati sisaatee isak.’

^{XX} “Akee amiikan náakey, naasokoo: ‘Ahámpaatiin, ehe sanoo ya eyya awwufanaam ya, inci túkaatuk yo ti cifaal immank yo. ^{XXI} Inci feyuufe, kamma ayyem áyiin eefete. Ansasa waah ewwa ayyenanut, immaañ waah ewwa ansukut.’ ^{XXII} Amansa ya naañahanoo: ‘Ti pákupali inci nkaakaay íhinuyi kíiti, awe amiikan a eenaput a! Áameyiméyi nii inci áyiin eefete, insasa waah ewwa inci iyyenanut, immaañ waah ewwa inci insukut. ^{XXIII} Weyme uwune aanakanut sanoo ya etoom ti émanakuma mañ eeha efihiwun ha niṅ inci ñóhooniyooy íntookii yo neepukoole?’

^{XXIV} “Fíye, naasok keeyeniye ka toko: ‘Nisa sanoo ya eteyoo niwufan yo aṅa eetaake ya sisanoo ḡaasuwan.’ ^{XXV} Nkasokoo: ‘Ahámpaatiin, aṅu apayaapa hitaaku sisanoo ḡaasuwan!’ ^{XXVI} Naañahanii: ‘Inci pusok aluu: An óo an eetaake, afaapenaneel, pale an óo an eetaakut, háati caahinkilis ya eyya naataake ya efeesayee teyoo. ^{XXVII} Pale pikamoolam keesoke ka kálafiiit inci kati yeno amansa ya ateyii, nikaay nípicooiyii le hátkinam innimukii.’”

Pinako pa piti Yéesu Jerusalem

^{XXVIII} Yéesu ta naapaye ta hisoku eehuu, naanow kayoṅ ka hátikin, apiyeno pisilo Jerusalem. ^{XXIX} Ta nkalohane ta Petifake niṅ Petani, la nkasok la “cítintij ca citi Olif”, naapoñ pákasupak ti pinapana pa pakateyoo, ^{XXX} naasokii: “Nikaay ti cisaatee ca ceeyem ca hátikin aluu, niṅ ninakiyaa tenco efinitook nkacenske toko cífalij enca an ataapala alapo tenco, níkopinii co, ínnicooiyam co. ^{XXXI} Niṅ an acakanaa aluu: ‘Weyme uwune ínniyemi co ti kákopin?’ Inniñahanoo: ‘Ateeteyo asoolahe co.’”

^{XXXII} Keepoñee ka nkakaay incakatook samat nii fa Yéesu naasokii fa. ^{XXXIII} Kapiyeno kákopin cífalij ca, pakateete co nkacakanii: “Weyme uwune ínniyemi co ti kákopin?” ^{XXXIV} Nkañahanii: “Ateeteyo asoolahe co.” ^{XXXV} Nkácoopii co Yéesu, nkalemp kúsool ka kiteyii kenfakat ka ti cífalij ca, nkalapanoo tenco. ^{XXXVI} Akina ti pikaayu pa, pakan paka nkatanaloo kúsool ka kiteyii kenfakat ka ti pítin pa.

^{XXXVII} Apilohan Jerusalem, ti pítin pa piti eliijoon ya eti cítintij ca citi Olif, kayoṅ ka púlooy kiti pinapana pa pakateyoo nkimeerj niṅ pásuuma, nkíyaañ kaanimpan Pútuun pa niṅ kilim keeceeke kamma nkacuke waah weecukantee. ^{XXXVIII} Nkasok:

“Pútuun pa pinapiyan amansa ya éekeyii ya ti caacaw etempo!

Kásuumaay kiyeno alacana, núumulaa Pútuun pa piti patiila.✠”

^{XXXIX} Pakakee Pufalísaay pa keeyeniye ka ti kayoṅ ka nkasok Yéesu: “Ahámpaatiin, fet ti pinapana pa pakatii kapifatan!” ^{XL} Yéesu naañahanii: “Inci pusok aluu, niṅ kafatanaa, pínankiin pa éfipiceekii!”

^{XLI} Yéesu apiḡar naalohane Jerusalem, naacuk saatee ya, naakooṅ kiteeteyoo. ^{XLII} Naasok: “Niṅ awe lompo Jerusalem aameya ti hinoom eehe waah ewwa éfuucooiyi kásuumaay ka! Pale fiye eehuu hiyoleeyol ti níkini. ^{XLIII} Hileerj kamma ámmiit, kaatuko caanak unca ti ékey ta pikamooli éfikakiiti púlooy, nkákinkooli, nkakincooli ti upii wa púlooy. ^{XLIV} Efikatuncalooli niṅ epuuki; etikakat sínankiin súsupak seenañanooye, kamma ankiiwut ta Pútuun pa mpíkeyii ta kafakani.”

Yéesu la ti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa

^{XLV} Ta Yéesu naacole ta Jerusalem, naanako ti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa, náayaañ hiyaanu punoomana pa. ^{XLVI} Naasokii: “Kíiceekiic ti hilim ha hiti Pútuun pa nii: ‘Ekumpan ya etoom ekumpan éluumuma,✠ pale aluu inniyesan yo ‘éyolowuma plípa’✠.”

XLVII Naayeno kakalaŋan hinak óo hinak ti ekumpaana ya enfakat ya. Níhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa niŋ pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha niŋ pakakee níhampaatiin ti pakan paka, nkíflafiyoo himuku. XLVIII Pale, kámiit fa nkakaakaay íhinu, kamma pakan paka púloorŋ nkayemoo ti káasiitan meemak.

XX

Kacakan ka kiti kayine ka kiti Yéesu

I Hikee hinoom, Yéesu naayeno kakalaŋan pakan paka ti ekumpaana ya enfakat ya eti Pútuun pa niŋ káatuunanii ekoorŋan ya éesuume ya. Níhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa niŋ pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha niŋ pakakee níhampaatiin nkácolii. II Nkasokoo: “Sok unii ti enkeyme kayine ayem ti íhinu enkuu, ayme awwufanuuy kayine enkuu?”

III Yéesu naaňahanii: “Inci lompo taakaataak kacakan. Nisokam: IV Ayme ápoňii Saŋ-Patis pátise, Pútuun pa fo pakan paka?”

V Nkayeno pitejenool, nkasokoolo: “Niŋ unaa usokaa Pútuun pa púpoňiyoo, afaasok unaa: ‘Weyme uwune níyinanutoo?’ VI Pale nuusokaa pakan paka kápoňiyoo, kayorŋ ka púloorŋ efikimuk unaa niŋ pukumpa, kamma nkíyinanane nii Saŋ ayaamakoola.” VII Fiye, nkaňahanoo: “Umíit ayme ápoňii Saŋ íhinu pátise.”

VIII Yéesu naaňahanii: “Inci lompo etisok aluu ti enkeyme kayine inci iyyem ti íhinu enke fiye.”

Hícantiitu hiti píhina keekance

IX Fiye, Yéesu naasok hícantitiu eehe pakan paka: “Taakaataak akee áyiin eesuke kaakitoo, náaluwaas ko pakakee píhina, naakaay kaakaawool keefiyye. X Ta hisaatu ha níhitiuniye ta, naapoň akee ti pimiikan pa pakateyoo pati píhina pa kati kawufanoo putum pa piteyoo ti pasaatal pa. Pale píhina pa nkasap amiikan a nkayaanoosipeesoo náanii. XI Ati kaakit ka nene apoň akee amiikan, pale arjuu lompo píhina pa nkasapoo, nkateňaloo, nkayaanoosipeesoo náanii. XII Nene apoň amiikan áhaacyenu, píhina pa nkasapoo, nkakuumoo, nkayaanoosipeesoo náanii. XIII Fiye, ati kaakit ka naasok: ‘Puume inci nkaakaay íhinu? Inci fapoň aňiinam aja inci íllafiye ya manti kátuuloo.’ XIV Pale ta píhina pa nkaŋantanoo ta nkatejenool nkasok: ‘Aha aja akaakaay ya hitoonu kaakit ka, umukoo ancuk kaakit ka kíyeniyya kutuunaa.’ XV Nkáfulanoo ti kaakit ka, nkamukoo.”

Fiye, Yéesu naasok: “Puume ati kaakit ka naakaakaayii íhinu? XVI Afáakey naamuk píhina pa, naawufan kaakit ka pakakee.” Ta pakan paka nkásiye ta eehe nkasok: “Alímaati eehuu timpi hitaako!” XVII Yéesu naasincanii naasok: “Ti hilim ha hiti Pútuun pa, eeheyeme pakiical empe mpusoke:

‘Enánkiin ya eyya puluta pa nkawante ya

éyenoonii énanikiin ya eehaye ya hitaaku nafaa✠?

XVIII “An óo an éenowii ti énanikiin eyyuu áfaapucaloolo, an óo an aja néenowii teyoo afaatuncaloolo.”

XIX Pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha niŋ níhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa, nkáameyi nii poko kawune Yéesu naasok hícantitiu eehe. Nkálafiyoo hicoku tokotoko pale nkafe kayorŋ ka.

Kacakan kiti cooy kúncoo

XX Pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha niŋ níhampaatiin ná nkatah kunuwii meemak ti Yéesu, nkapoň mikelecoola teyoo kéehine farjii nii pakan keeconoolo. Nkálaŋi hikuucuyoo ti pákupaloo, kati kacokoo nkawufanoo ati hikaw ha hiti mah ma. XXI Nkacakanoo eehe: “Ahámpaatiin, unii úmeyimeyi nii ánkupkup nkalaŋan pucoonool ciit, niŋ fúlaa toko aasincanantoo ti sicaw, pale ti pánipani ya ankaŋalan pakan paka píŋin pa piti Pútuun pa. XXII Sok unii: Cooneecon fo kiteekit upucooy kúncoo ya Sesaal, amansa ya enfakat a ati Room?”

XXIII Pale Yéesu náameyi nii hikuucuyoo nkayaake, naasokii: XXIV “Níyisanam kaahit kiti maň, puhooŋu niŋ caacaw ayme kayem toko?” Nkaňahanoo: “Sesaal.” XXV Yéesu naasokii: “Ooto, niwufan Sesaal waah wa uteyoo, inniwufan Pútuun pa waah etempo.” XXVI Fiye, hátkin pakan paka kayinaatoo hicoku ti pákupaloo, nkaŋaŋo ti paňahanaloo nkakemanool kem.

Kacakan ka kiti pilito pa ti eket ya

XXVII Pakakee Pusatsaay nkákey ti Yéesu (poko nkasok nii keekete ka étikalitoonii). Nkacakanoo: XXVIII “Ahámpaatiin, Móyiis akiicaakiic ti hilim ha heesiŋanee ha nii: ‘Niŋ áyiin asayaa naaket peetaakut aňii, atuwoo aňaŋaa hitoonu aal a, naataak neyoo epuuk keekaakaay piyeno pakati púnuwoo eekete ya.’ XXIX Fiye, intaako ti miin moonool pákayiin isak niŋ pákasupak, áhampaatiin a naasa aal, ataakut aňii, naaket. XXX Asúpiyenu ya naatoon aal a, ataakut aňii, naaket. XXXI Aháacyenu ya lompo naatoonoo. Fo lompo incuke, ti isak ya niŋ pákasupak paka nkatoonoo, nkaket peetaakut neyoo aňii.

XXXII Ti pikelan aal a lombo naaket. XXXIII Fiye, hinak ti pilito pa ti eket ya, aal a anjuu ati ayme, páawoo isak ya niñ pákasupak paka púlooj kasayoo?"

XXXIV Yéesu naañahani: "Ti púlunta pa piti ffyooy, pakan paka nkasasa nkanimo. XXXV Payenka Pútuun pa mpusoke ka nii poka kanape kati kalitane ti eket ya nkakin ti púlunta pa peeyem pa ti ékey etikasa, etikanimo. XXXVI Etínekayini eket, kaatuko kacukaacuk nii pumaleekoo pa, ekina ewune etikasa etikanimo. Poko epuuk Pútuun kamma nkalitane ti eket ya. XXXVII Móyis náayisan picaañ catañ nii keekete ka éfikalitoonii. La sokee la ti hilim ha hiti Pútuun pa kiti cífta ca ceecoke ca apan cisowiit, naayonkal Ateeteyo 'Pútuun pa piti Abraham, Pútuun pa piti Isaak, Pútuun pa piti Jakob.'[✠] XXXVIII Pútuun pa pineetaat piti keekete ka pale piti keeloje ka, kaatuko ti Pútuun pa an óo an oopa kalonja."

XXXIX Pakakee ti pikalanjana hilim ha heesiñanee ha nkasokoo: "Ahámpaatiin, áakupaa pitempo tak!" XL Kaatuko nene káhaañiitoo kacakan hikee hilim.

Eenucee ya ati Pútuun pa, añii ati ayme?

XLI Yéesu naasokii: "Weyme uwune pakan paka nkasok Eenucee ya ati Pútuun pa, añii ati Dawid?"

XLII Dawid himuumoo asokaasok ti pakiiical pa piti kíciimu ka:

'Ateeteyo Pútuun pa púkuapakup niñ Ateeteyo atoom ti hisoku:

Kéy yeniyam epees yáali,

XLIII fo ta inci fatah ta pikamooli ti wooti ayyeno amansa ya ateyii.[✠]

XLIV "Dawid himuumoo nayonkaloo 'Ateeteyo', puume Eenucee ya áfaayini piyeno añii ati Dawid?"

Káwasum pikalanjana hilim ha heesiñanee ha

XLV Ta pakan paka púlooj nkayeniyoo ta káasiitan, Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo:

XLVI "Níwasum pikalanjana hilim ha heesiñanee ha. Poko, nkálafilafi kaamuusool niñ kúsool kenfakat, nkálafi lombo kapinkakicane pinapnap ti kílij ka. Poko nkayeno ti kúkon ka keenape ka ti púluumuma pa niñ ti hili ha henfakat ha. XLVII Poko lombo nkacaakool piyaañat pa payenka pákayini keekete ka, kapicoop waah wa uteyii púlooj. Apan niñ kayeniya kaluum nkafiyo kati kacokee nii pakan keenape. Pútuun pa efipisapii pihan pakakee paka."

XXI

Kawun kiti eyaañat eeleke aña áyiinoo eekete

I Ti oom káasiñuma, Yéesu naayeno kaasincanool pakan paka ti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa, naacuk kusaanum ka ti hiwasu mañ ti éwasuma mañ ma, emma nkácoopii ma kati kawufan mo Pútuun pa. II Naacuk lombo eyaañat eeleke, aña áyiinoo eekete, naawase toko uhit úsupak weetaakut nafa. III Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo: "Inci pusok aluu pánipani ya: Aal a anjuu eeleke ya ahaña kawufan pakan paka púlooj. IV Kaatuko pakan paka, mañ ma emma nkasoolahut ma nkasowase lupo, pale akina ti palekoo naawufan púlooj aña naataake ya kati alonj."

Píyisan pa piti enow Jerusalem, niñ éñoohonii ya eti Añii An

V Fiye, pakakee ti pinapana pa nkayeno hímulu ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa, niñ pawalle pínankiin pa péewalliyanoole yo pa, niñ pawalle pa lombo piti waah wa weewufanee wa Pútuun pa. Yéesu naasokii: VI "Nícucaacuk eehe púlooj? Caanak unca ti ékey an atacuk énankein eenañje ti ekee, efípitahalee púlooj."

VII Pinapana pa nkacakan Yéesu: "Ahámpaatiin, eehuu, teyme nihikaakaay pitaako? Weyme úfuuyisan unii kati úmeyí nii uuha ti ékey pitaako tokofiye?" VIII Yéesu naasokii: "Nisiño púsooni, an timpi acaakool aluu. Kaatuko hícumppakan éfikakey niñ caacawam kapisok: 'Inci yem Eenucee ya ati Pútuun pa!' niñ ekina tom 'Caanak ca cícoliyool' Timpi ninapanii. IX Pikelan pa pineetaat féefiye. Le niñ efípikey, fo yáañ taako kikam niñ ñitaakool. Niñ nisyaa ko timpi nife. Pikelan empuu, pulonjaa mpílaañe."

X Púful toko, nene asokii: "Mah éfimitaakoolan mah, cáwii íncitaakoolan cáwii. XI Etaam ya éfineyiyinan meemak, intaako púpankul niñ úkuuñu wenfakat uti eket ti pisaatee peemeerje. Píyisan peefeyanana lombo mpucukee patiila.

XII "Pale eehuu púlooj hítaakumo, efikacok aluu, nkakallan aluu. Efikacoo aluu ti púluumuma pa kati káhin aluu kíiti, nkakul aluu. Nkawufan aluu pumansa pa niñ pakati kikaw ka kamma inci. XIII Toko efinitaak efaah eti kakamanii inci yem ayme. XIV Timpi niwasoolo kúnuul ti eeha innikaakaay hisoku kati nifak, XV kaatuko inci fawufan aluu kilim ka niñ echohato ya. Háati oonool ti keepooke ka aluu átayini pisiño hátikin aluu niñ ekina tom naanook aluu. XVI Pupuka aluu, pakatu aluu, ñúnu aluu, pakan aluu niñ pákawi aluu kakaakaay kawufan aluu pakati kikaw ka, pakakee ti aluu efikamukee.

^{XVII} Pakan paka púlooj efikanat aluu kamma inci, ^{XVIII} pale háati kaahan koonool etikiñakee ti kikaw aluu. ^{XIX} Niñ nísikaa piliit tiw efinitaak elorj ya etaaluu.”

^{XX} Yéesu nene asokii: “Niñ nicukaa Jerusalem néekinkoollee niñ pusooçaali, ínnimeyi nii enow eteyyo écoliyoo. ^{XXI} Fiye, keeyem ka ti mah ma miti Yutaay katey pati pítintij pa, keeyem ka Jerusalem káful, keeyem ka tikítaarj saatee ya timpi kánakoonii. ^{XXII} Kaatuko ti kunoom enkuu Pútuun pa mpíkakaay hisapu pakan etempo. Hikina hikiicee ti hilim ha hiti Pútuun pa, fo hitaako. ^{XXIII} Efiseeñ meemak ti kunoom enkuu ti pakaal paka keeyem ka niñ munow niñ keeyem ka ti káacuuwan! Kaatuko efitaaiko ñiyoka ñenfakat ti mah emme, Pútuun pa mpíñiken teyii. ^{XXIV} Pakakee paka efikamukee niñ káakuntu, pakakee paka nkacokee nkacoopee ti hícump mah méelaarje. Keeneetaat ka ti káyanan ka kutuunaa efikakalool Jerusalem fo ta kunoom enka nkawufanii ka efikipa.”

^{XXV} Yéesu nene asokii: “Pfyisan efiyeno ti caanak ca, ti hiim ha, niñ ti picaañarj pa. Ti etaam ya, kaatii ka efikiliñool, kúsuuh ka lompo nkisap meemak, pakan paka púlooj efikafe meemak, étikameyi fa éfikahin. ^{XXVI} Pakan paka efikaket niñ ewatate ti káamiilool heekaakaay ha pitaako ti etaam ya, kaatuko sempe sa siti patiila éfisiyiyinjanoolo. ^{XXVII} Tempo, efikacuk inci, Añii An, ti éwanoonii niñ sempe niñ ti hamake henfakat ti pututa káatiñu. ^{XXVIII} Fiye, niñ eehe híyaaña pitaako, nisiñjo ínnisaalino, kaatuko kafakan ka kitaaluu kúlohaniyoo-lohan.”

^{XXIX} Yéesu apipa, nene asokii hilim eehe: “Nisincan sootoo ya niñ pikee punuun pa, ^{XXX} emma mpíyayanii ma pihatal péeyeeni innicuk niñ ñikin aluu, ínnimeyi nii etiiil ya élohaniyoo-lohan. ^{XXXI} Fo lompo incuke niñ nicukaa enke fiye ti pitaako ínnimeyi nii cáwii ca citi Pútuun pa cílohaniyoo-lohan. ^{XXXII} Inci pusok aluu pánipani ya: Ekaay eyye etepa eket ekina peecukut enke fiye púlooj nkitaakiye. ^{XXXIII} Alacana niñ t’etaam éfikacim pale kilim ka kutoom étikicim.

^{XXXIV} “Nítah kunuu! Timpi nílunjoolo ti pahaaña, ékuman niñ ekina tom káamiilool elorj ya, níwasum hinoom eehuu timpi himint aluu ^{XXXV} samat nii fa cala nemint soon. Kaatuko éfihinowii ti pakan paka púlooj keeyem ka ti púlunta pa. ^{XXXVI} Timpi niñjooyal, inniluum tan óo tan kati nitaak sempe siti hifaku ti waah wa weekaakaay wa écolii, niñ sempe siti pisiñjo hátkin inci, Añii An.”

^{XXXVII} Nihanakan ha, Yéesu nayeno kakalarjan pakan paka ti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa, kániim ka nakaay hiñotu ti cítintij ca enca nkasok ca “Olif”. ^{XXXVIII} Nuulap pakan paka nkáfiis piyito nkakaay pati ekumpan ya enfakat ya káasiitanoo.

XXII

Pitejenool pa piti himukuyee ha hiti Yéesu

^I Pahaaña pa piti hímpuul ha heetaakut ha leweño, empa nkasok pa Himuusu ha, níhilohanii. ^{II} Ñíhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa niñ pikalarjana hilim ha heesiñjane ha nkayeno hiñes fa éfikahin kapumuk Yéesu, pale nkafe pakan paka.

^{III} Fiye, Seetaani neenako Yutas aña nkasok ya Iskaliyot, akee ti pupoñapoñ pa ñaasuwan niñ pákasupak paka. ^{IV} Yutas naakaay hicuku ñíhampaatiin puwaaseena pa niñ ñíhampaatiin pakati púwuulu pa keeyeniye ka efaas ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa kapitjenool puume naañanjii kawufan Yéesu. ^V Insúumii meemak, nkásiyool kati kawufanoo mañ. ^{VI} Yutas naacoon, naayeno hiñes kásiñjuma keenape la afaawufanii Yéesu, kayorj ka peeneetaat toko.

Kaamemanool káciim ka kiti Himuusu ha

^{VII} Hinoom ha hiti pahaaña pa hiti hímpuul ha heetaakut ha leweño níhicolii, ta nkañarje ta kaawaaseen císaacii ca citi Himuusu ha. ^{VIII} Yéesu naapoñ Piyeer niñ Sarj naasokii: “Nikaay canimemanool káciim ka kutuunaa kiti Himuusu ha kati uliyaa.”

^{IX} Nkacakanoo: “Peyme állafiye upimemanool ko?” ^X Naañahanii: “Nísiitan, niñ ninakiyaa ti saatee ya, efinipaakool niñ áyiin eetiyye élumpa eti man. Inninow pusonoo fo ti ekumpan eyya afaanako ya, ^{XI} innisok ati ekumpan ya: ‘Ahámpaatiin a asok, leyme ékaap ya neeyem la naakaakaay hili káciim ka kiti Himuusu ha niñ pinapana pa pakateyoo?’ ^{XII} Afáayisan aluu patiila ti ekumpan ya ékaap enfakat eepayee kaamemanool. Toko efinimemanool káciim ka kutuunaa.”

^{XIII} Nkakaay nkatook waah óo waah samat nii fa Yéesu naasokii fa. Fiye, nkamemanool káciim ka kiti Himuusu ha.

Káciim ka kiti Ateeteyo

^{XIV} Caanak ca cípituuno, Yéesu naayeno niñ pupoñapoñ pa pakateyoo kati kali. ^{XV} Naasokii: “Fa inci inhiliikane hínun hili císaacii ca citi Himuusu ha niñ aluu le niñ inci facuk kúnuul. ^{XVI} Kaatuko inci pusok aluu: etinenel císaacii ca citi Himuusu ha, fo ta eeha pahaaña pa mpítuule ha efihitaaiko pati cáwii ca citi Pútuun pa.”

^{XVII} Nacoop elontoj eti elaan naasok Pútuun pa apalaka kiteyyo, naasok: “Nicoop elaan eyye nipisayool aluu púlooj. ^{XVIII} Kaatuko inci pusok ho aluu, písik fiyooy etinenelaan elaan fo ta cáwii ca citi Pútuun pa éficiyey.”

^{XIX} Fiye, nacoop hímpuul naasok Pútuun pa apalaka, naafiit ho, naawufanii ho, naasok: “Aje eyem eniinam eewufanee ya aluu, níhin eehe kati nínawuniyam.”

^{XX} Kapipa hili, nacoop lompo elontoj ya eti elaan ya naasok: “Elontoj eyye eti písiyool pa péeyeeni pa piti Pútuun pa niñ pakan etempo; elaan eteyyo ekina eyem hísimam heeniisee ha kamma aluu.

^{XXI} Pale nisincan: Epees aja eekaakaay ya hífulu ti inci, yooiya le niñ etoom ya ti púus pa. ^{XXII} Kaatuko inci, Añii An, faket samat nii fa Pútuun pa mpusoke fa, pale kúnuul efikiyeno ti aja ééfule ya ti inci.” ^{XXIII} Pupoñapoñ pa pakateyoo nkáyaañ picakanool ayme akaakaay íhinu eehuu.

Pílaacinool pa piti aja eehaje ya pamake

^{XXIV} Pinapana pa pakati Yéesu nkayeno pílaacinool peesowa cút ti eecukee nii akina ayem aja eehaje ya pamake. ^{XXV} Yéesu naasokii: “Ti púlunta pa, pumansa pa kataakaataak sempe ti pakan paka, pakati kayine ka nkálafi kapisokee píhina heenape. ^{XXVI} Pale fatom nkaakaay piyeno ti aluu. Eemaka ya ti aluu añañaa piyeno nii akelan, ati hikaw ha samat nii amiikan. ^{XXVII} Ayme ayem eemaka ya, aja nkawufane ya apili fo amiikan a? Fo aja nkawufane ya tom hili ha? Pale inci oopa le ti pututa aluu samat nii amiikan.

^{XXVIII} “Nisiijaasiño niñ inci ti páciite pa putoom. ^{XXIX} Samat nii fa Paapaa atoom naawufanaam fa cáwii fo lompo inci fáhin aluu nipiyeno pakati kikaw. ^{XXX} Ancuk innili innilaan niñ inci pati cáwii ca citoom, inniyeno ti pilemeyu pa kati ínnihin kíiti miin ma ñaasuwan niñ músupak ma miti Israyel.”

Kakaman ka kiti Yéesu pílaaco pa piti Piyeer

^{XXXI} Fiye, Yéesu naasok Simon: “Simon, Simon, síitan. Seetaani ewufaneewufan kayine kiti káahaafeen aluu samat nii uli, kápiكاتinool cácuuf ca niñ kilehut ka. ^{XXXII} Pale inci lumaalum kitii ancuk káyinan ka kitii timpi kíñoho puson, niñ áañohooniyoo peti inci mpampañan pakani ti káyinan.” ^{XXXIII} Piyeer naasokoo: “Ateeteyo, inci siijaasiño pikaayu niñ awe ti ékuluma háati eket n’awe.”

^{XXXIV} Yéesu naañahanoo: “Piyeer, inci pusoki, fiyooy káayiin ekutoon kúlookum áafalaacin fo níhaaciil nii áameiyam-méyi.”

Mañ, epootak niñ káakuntu

^{XXXV} Púful toko Yéesu naasok pinapana pa pakateyoo: “Ta inci mpoñe ta aluu peeyekanut mañ, peeyekanut epootak, peeyekanut pisamata púsupiyenu, weyme innitaakut po?” Nkasokoo: “Waah óo waah nuutaake po.”

^{XXXVI} Naasokii: “Fiye, an eetaake mañ nacoopool mo, aja lompo eetaake epootak nacoopool yo, aja eetaakut káakuntu anooman hísool ha hiteyoo henfakat ha naanom koonool. ^{XXXVII} Kaatuko inci pusok aluu: Heekiicee ha kutoom ti hilim ha hiti Pútuun pa fo hitaako. Hisok: *Nkacokoo samat nii áhina heenaput.* ✨ Pánipani, heekiicee ha ti inci efihitaako.”

^{XXXVIII} Pinapana pa pakateyoo nkasokoo: “Ateeteyo ehe úkuntu úsupak.” Naasokii: “Fomaa.”

Kalum ka kiti Yéesu ti cítintij ca citi Olif

^{XXXIX} Yéesu náaful ti saatee ya apikaay pati cítintij ca citi Olif samat nii fa naasale fa íhinu, pinapana pa pakateyoo nkanapool neyoo. ^{XL} Kapucol po, naasokii: “Niluum timpi ninow ti híluuju.”

^{XLI} Naateerjo caahinkij ápilaarjii, náakilipo, naalum: ^{XLII} “Paapaa, niñ súumuu, fúlan elontoj ya eti kúnuul enke ti inci, timpi yeno ti pásuuma pa putoom, pale ti pitii pa.” ^{XLIII} Maleekoo néefulii alacana epipenanoo sempe. ^{XLIV} Ti oom kúnuul kenfakat Yéesu naapenan kaluum meemak fo hásuwat ha hiteyoo níhifulii níhisotal t’etaam picuk nii hísim.

^{XLV} Apíltoonii ti kaluum enkuu, náañohonii peti pinapana pa pakateyoo náatookiyii ti híjotu kamma kúnuul. ^{XLVI} Naacakanii: “Weyme uwune ínniyemi ti híjotu? Nilito inniluum ancuk timpi ninow ti híluuju.”

Hicokuyee ha hiti Yéesu

^{XLVII} Yéesu ti káakup, kayoj nkicolii teyoo. Ti kayoj ka, intaako toko níhampaatiin puwaaseena pakati Pútuun, niñ níhampaatiin pakati púwuulu pa keeyeniye ka efaas ekumpaana ya enfakat ya eti Pútuun pa, niñ pakakee níhampaatiin*. Yutas, akee ti pinapana pa ñaasuwan niñ pákasupak paka, ánowii hátkin. Naaloh Yéesu kati asumpoo. ^{XLVIII} Pale Yéesu naasokoo: “Yutas niñ hisumpu ánfule ti inci, Añii An!”

^{XLIX} Ta pinapana pa pakateyoo nkacuke ta heekaakaay ha pitaako nkacakanoo: “Ahámpaatiin, fo unii úfulanii úkuntu wa utoonii?” ^L Oonool teyii náañakii káakuntu ka kiteyoo naafiit kaanuu káli kiti

amiikan a ati awaaseena ya enfakat a. ^{LI} Pale Yéesu naasok: “Nikat po, eehe hifomaa!” Náalik kaanuu áyiin a náakuuñan ko.

^{LII} Fiye, Yéesu naasok ñfhampaatiin ña kéekeyii ka hicokuyoo: “Fo niñañaa ékey niñ úkuntu niñ kikasap samat nii pucoka ekancak? ^{LIII} Hinak óo hinak inci iyyeniye niñ aluu ti ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa, nicokutam, pale, caanak ence citaaluu niñ citi sempe sa siti éniimaan ya.”

Káalaacin ka kiti Piyeer kameye ka kiti Yéesu

^{LIV} Fiye, nkacok Yéesu, nkacoopoo la ti ekumpaan ya eti awaaseena ya enfakat a ati Pútuun pa. Piyeer náalaarj naayenyii kanapan. ^{LV} Nkacokan seemak senfakat ti pututa hank ha nkayeno kápikiipool so, Piyeer naayeno neyii. ^{LVI} Amiikan aal naacukoo naayeniye toko pukol seemak sa. Naasincanoo púsooni naasok: “Áyiin aje lombo ayenaayeno niñ Yéesu!” ^{LVII} Pale Piyeer náalaacin ho naasok: “Íññáayuu, inci míitool!” ^{LVIII} Pifiyo caahinkirj, akee naacukoo naasok: “Awe lombo akee ti pinapana pa pakateyoo!” Piyeer naasok: “Haani, inci neetaat niñ poko.” ^{LIX} Máamun etalarj yoonool eemuuse, akee naañjiino ti hisoku: “Pánipani áyiin aje ayenaayeno niñ Yéesu kaatuko akina lombo ati Kalilee!” ^{LX} Piyeer naasok: “Haani, inci mít eeha ayyem ti hisoku!” Akina ti káakup, tokotoko káayiin ekutoon nkílookii.

^{LXI} Ateeteyo náayesoonii naasincan Piyeer táh. Piyeer náanawuno hilim eeha Ateeteyo naasokoo ha: “Fíyooy, káayiin ekutoon kúlookum áafalaacin fo ññhaaciil nii áameyiyam-méyi.” ^{LXII} Náaful tikitaarj naakoarj meemak.

^{LXIII} Pákayiin paka keeyeniye ka efaas Yéesu nkápalahooloo nkalenkenoo, nkasapoo. ^{LXIV} Nkacenk ñnkinoo nkasokoo: “Yaamakool! Sok unii ayme ayemuu ti hisapu?” ^{LXV} Nkateñaloo niñ hícum p kikee kilim.

Yéesu hátikin pihina kíiti ya

^{LXVI} Cipilap, ñfhampaatiin ña pakati Pusuwif pa, niñ ñfhampaatiin puwaaseenapa pakati Pútuun pa, niñ pikalañana hilim ha heesiñjane ha nkaconcool. Yéesu náacooپیيە hátikini. ^{LXVII} Nkacakanoo: “Sok unii fo awe yem Eenucee ya ati Pútuun pa?” Yéesu naañahani: “Niñ inci ñahanaa aluu, étiniñyanam. ^{LXVIII} Niñ inci cakanaa aluu, etiniñahanam. ^{LXIX} Pale písik fíyooy, inci, Añii An, fayeno ti epees yáali eti Pútuun pa piti sempe.” ^{LXX} Poko púloorj nkacakanoo: “Awe añuu yem Añii Pútuun?” Yéesu naañahani: “Aluu himuum aluu nisoke nii inci yem akina.”

^{LXXI} Fiye, nkasok: “Usoolahutaa hísiyu hiti an eetantake! Usíyaasi ho ti putumoo!”

XXIII

Yéesu hátikin Pilaat

^I Ta nkapaye ta hísiyu Yéesu pákupaloo, ñfhampaatiin ña nkalito ti coonool, nkacoop Yéesu hátikin Pilaat, ati hikaw ha hiti Yutaay. ^{II} Kapucol nkáyaañoo hinooku nkasok: “Áyiin aje nuutooke ti kanoñan pakan unaa, naakitii cooy kúncoo ya eti Sesaal, amansa ya enfakat a ati Room, apan naasokoolo nii akina ayem Eenucee ya ati Pútuun pa, amansa ya.”

^{III} Pilaat naacakan Yéesu: “Awe yem amansa ya ati Pusuwif pa?” Yéesu naañahanoo: “Awe soke ho.” ^{IV} Pilaat naasok ñfhampaatiin puwaaseenapa pakati Pútuun pa niñ kayorj ka: “Inci cukut heewune áyiin aje kati áhinee kíiti.” ^V Pale, nkarjiino kapisok: “Ti pakalañanaloo naayem ti kanoñan pakan paka. Kalilee náacookii, náanapii ti mah ma miti Yutaay púloorj, fiye ácoliyoo le.”

Yéesu hátikin Helot

^{VI} Pilaat ápisi eehe naacakan: “Fo áyiin aje ati Kalilee?” ^{VII} Ta náasiye ta nii Yéesu ti mah emma Helot naayekane ma náafulii, naasokii kacoopoo pateyoo, ti oom caanak Helot naayeno Jerusalem.

^{VIII} Helot ásiyaasi hiti Yéesu, náalafiyoo hicuku ta infiyee. Náayinan nii afaacukoo ti íhinu heecukantee ha nihicukee. Fiye naacukoo, ínsuumoo meemak. ^{IX} Naacakanooloo meemak, pale Yéesu añahanutoo máati poonool. ^X Ñfhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa niñ pikalañana hilim ha heesiñjane ha nkayeno toko nkanookoo niñ sempe. ^{XI} Helot niñ pusoocaali pa pakateyoo, nkápalahool Yéesu nkalenkenoo nkáwiiniyanoo. Nkásooloo hísool heewalla nkañahanoo pati Pilaat. ^{XII} Púcook puu, Pilaat niñ Helot an niñ akamooloo, pale hinoom eehuu nkáwiyoool.

Íhinuyee kíiti ya eti Yéesu apite amukee

^{XIII} Fiye, Pilaat naayonkal nantoonool ñfhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa, ñfhampaatiin ña niñ pakan paka, ^{XIV} naasokii: “Nícoopiyaam-coop áyiin aje innisok: ‘Akina ayem ti kanoñan pakan paka.’ Nisincan, hátikin aluu inci incakanooloo ti eeha inninookoo ha, pale cukut heewune fanfarj kati áhinee kíiti. ^{XV} Háati Helot lombo acukut la naamuyene, kamma náañahaniyoo unaa. Pánipani, áyiin aje áhinut waah ewwa efuuwun kati amukee. ^{XVI} Ekina ewune, inci fáhin apisapee, nkatanoo.”

[^{XVII}] ^{XVIII} Ti coonool kayorj ka púloorj nkíceeki: “Mukoo! Nkatan unii Palapas!” ^{XIX} (Palapas akuleekul kamma naanoñane pakan paka fo nkátaakoolane ñfhampaatiin saatee ya, naamuk an.)

XX Fiye, Pilaat náalafi kakatan Yéesu, nene ákup niŋ kayoŋ ka. XXI Pale kayoŋ ka nkutowo ti hiceeku meemak: “Pempereŋo ti kuluwaa ya! Pempereŋoo ti kuluwaa!” XXII Fiye, Pilaat naacakanii pihaacyenu: “Ayíin aŋe, weyme náahine weenaput? Inci cukut waah ewwa efuuwun kati amukee. Inci fáhin apisapee, nkatanoo.” XXIII Pale nkutowo ti kaaceeceekeool kipisok: “Pempereŋoo ti kuluwaa!” Ti pikelan, kilimii nkihaj sempe. XXIV Fiye, Pilaat naacoon ihinu eeha nkasokoo ha. XXV Naakatan Palapas, aŋa nkasokoo ya akatan, eekulee ya kamma naanoŋane pakan paka fo nkátaakoolane ñfhampaatiin saatee ya, naamuk an. Pale naasok pusoocaali pa káhin Yéesu samat nii fa Pusuwif pa nkálafiye fa.

Kaapempeŋee ka kiti Yéesu

XXVI Ta nkaŋiyeniye ta hicoopu Yéesu, nkapaakool niŋ áyiin ati Silen aŋa nkasok Simon, eeyeniye énakoonii ti saatee ya. Pusoocaali pa nkacokoo, nkatiyanoo kuluwaa ya apinow puson Yéesu. XXVII Kayoŋ kenfakat nkieniyoo kanapan, pakaal pakati Jerusalem nkayeno pukooŋ niŋ esampoolo kiteyoo. XXVIII Yéesu náayeesoonii lipa teyii naasokii: “Pakaal Jerusalem, timpí nikoŋ kutoom, nikoŋ kitaaluu niŋ kiti epuuk aluu! XXIX Nisincan, caanak unca ti ékey ta efikasok ta: ‘Kayihaa picaakonta pa, keetaapala kataak aŋii niŋ payenka taapala kácuuwan ka.’ XXX Ti oom caanak, ‘pakan paka efikasok píntintij pa: “Nínowii toonii!”

niŋ mítintij ma: “Níwufalool unii!””[☆]

XXXI “Kaatuko niŋ káhinnaa pínapaati fiye ti enuun ya eemaña ya, puume eficuk ti enuun ya eesuee ya?”

XXXII Nkacoopool lompo pikancak pákasupak kati kamukee ti coonool niŋ Yéesu. XXXIII Kapucol la nkasok la “Esent”, pusoocaali pa nkapempeŋ Yéesu ti kuluwaa ya. Nkapempeŋ toko lompo pikancak pa pákasupak paka, oonool epees yáli, akee ya epees yaamay. XXXIV Yéesu naasok: “Paapaa, ponketii kamma nkámiit eeha nkayem ti ihinu.” Pusoocaali pa nkañak kaakaaw kápiacacinool wañ wa uteyoo.

XXXV Kayoŋ ka nkienyo toko kaasincan. Ñfhampaatiin Pusuwif pa nkayeniyoo káapalahool nkalenkenoo, nkasok: “Pakakee pakan naafakane, afakanoolo, iyyema akina ayem Eenucee ya ati Pútuun pa, eemamalee ya”. XXXVI Pusoocaali pa lompo nkayeniyoo caalenken, nkalahoo nkawufanoo elaan eesipe. XXXVII Nkasok: “Niŋ awe yem amansa ya ati Pusuwif pa, fakanoolo!” XXXVIII Patiila ti hikawoo intaak pakiial peesoke: “AŋE AYEM AMANSA YA ATI PUSUWIF PA.”

XXXIX Akee ti pikancak pa eepempeŋee ya naateñaloo: “Fo aaneetaat Eenucee ya ati Pútuun pa? Fakanoolo infakan lompo unii!” XL Pale akee ya naafet teyoo naasok: “Aafeyut fala Pútuun, awe páyemali ti ñiseeña ña ñoonool ña ñiti eket ya neyoo? XLI Anii, páhinal kíiti ya etaanii ecoonoolaa-coonool kamma immaayemaa ti cooy páhinal anii peenaput pa, pale áyiin aŋe áhinut waah weenaput.”

XLII Naasok: “Yéesu, náwuniyam naayeniya ya eti.” XLIII Yéesu naañahanoo: “Inci pusoki pánipani ya: Hinoom ha hiti fiyooy aafayeno niŋ inci alacana.”

Eket ya eti Yéesu

XLIV Máamun caanak ca ti kikaw, énimaan neeyeno ti mah ma púloŋ fo sitalaŋ síhaaciil, XLV caanak ca inciyo. Kahuuy ka kenfakat ka keeyem ka páhantuwa ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa nkahaaco ti pututa. XLVI Yéesu naaceek niŋ kaawiiluyoo, naasok: “Paapaa! Ti sipeesi inci iyyenane yaanam!” Apipa hisoku hilim eehuu, naaket. XLVII Ahámpaatiin asoocaali ya, apucuk eehuu náamul Pútuun pa, naasok: “Pánipani, áyiin aŋe eecoonool!”

XLVIII Kayoŋ ka púloŋ kéekeyii ka kaasincan kapucuk heetaakiye ha nkatiyo sipeesii, nkañoho niŋ esampoolo. XLIX Yéesu pákawiyoŋ fiye púloŋ niŋ pakaal paka kéenapoolii ka neyoo kápiliŋ Kalilee nkasiŋgo pílaaŋ, nkayeno kaasincan heetaakiye ha.

Ehok ya eti Yéesu

L-LI Intaako áyiin caacawoo Josef, ati saatee ya eti Pusuwif pa eyya nkasok ya Alimataay. Ayíin eenape, naacoonool, naayeno hítuulu ékey ya eti cáwii ca citi Pútuun pa. Naayeno akee ti ñfhampaatiin píhina kíiti ya pale asayanut eeha pákawiyoŋ nkacoke ha, nkáhin. LII Naakaay pati Pilaat naacakanoo ehunuj ya eti Yéesu. LIII Púful toko náawananii ehunuj ya ti kuluwaa ya, naakuup yo niŋ kahuuy kiti ehok, naahokoo ti hiyaak heewakee ti énankein la ammeya nii an ataapala ahooke. LIV Iyyeno hinoom hiti kaamemanoool, le niŋ hinoom ha hiti kayeno ka kiti Pusuwif pa éfihiyaan.

LV Pakaal paka kéenapoolii ka niŋ Yéesu kápiliŋ Kalilee nkanow ti Josef nkacuk hiyaak ha niŋ fa ehunuj ya neehintanee fa lupoo. LVI Púful toko nkañoho pati saatee ya, nkamemanoool munucu niŋ man méesuume haaw miti kaamaamool ehunuj ya. Ti hinoom ha hiti kayeno ka, nkáyekunoolo samat nii hilim ha heesiŋanee ha fa nihisoke fa.

XXIV

Pilito pa piti Yéesu ti eket ya

^I Hinoom ha hiti kayeno ka kiti Pusuwif pa nihimuus, eti kacom eteyyo, mpucom mic, pakaal paka nkakaay pati hiyaak ha. Nkacooool munucu ma niŋ man ma méésuume ma haaw emma nkamemanooole ma. ^{II} Incakatook énankiin ya eepantane ya putum hiyaak ha néepalinkanee. ^{III} Nkanak, pale kacukut ehunuj ya ati Ateeteyo Yéesu. ^{IV} Kámiit fa éfikamiilool. Tokotoko, pákayiin pákasupak nkáfúlii teyii niŋ wañ weemiñale tas. ^V Ewatate enfakat neeyeno neyii, nkásitan. Pákayiin paka payenkuu nkasokii: “Weyme uwune ínniyemi ti hiŋes ti keekete ka aŋa eeyem ya kaloŋa? ^{VI} Aneetaat le, alitaalito ti keekete ka! Nínawuno eeha naasoke ha aluu ta naayeniye ta Kalilee: ^{VII} ‘Inci, Añii An, fo inci ufanee ti sipees pumuuyena pa. Fapempejee ti kuluwaa ya, ti hinoom ha hiŋaacyenu ha fálitoonii ti eket ya.” ^{VIII} Fiye, nkánawuno kilim ka kiteyoo.

^{IX} Pakaal paka páfulaliyii pati hiyaak ha, nkañoho, nkakaman eehe pupoñapoñ pa ŋaasuwan niŋ oonool a niŋ pakakee pinapana pa púlooj. ^X Keekamane ka eehe pupoñapoñ pa kayem Mari ati Makatala, Yowanna, Mari íñña ya ati Saak niŋ pakakee pakaal keeyeniye neyii. ^{XI} Pale pupoñapoñ pa kacokut ho nii hilim heetaake hikaw, káyinanutii. ^{XII} Toko fiyaaw, Piyeer naalito niŋ katey fo pati hiyaak ha, náacuhan acukut ehunuj fo kahuuy ka kiti ehok ya lamma. Naañoho pateyoo, ínnimoo ti heetaakiye ha.

Pítin pa piti Emmawus

^{XIII} Ti hinoom ha hoonool huu, pinapana pákasupak pakati Yéesu nkayeno pikaayu ti cisaatee enca nkasok Emmawus, ti pututa etenco niŋ Jerusalem sikilomeetal ŋaasuwan niŋ yoonool. ^{XIV} Nkayeno kákupat heetaakiye ha púlooj. ^{XV} Ta nkayeniye ta kákupat niŋ pílaacinoool, Yéesu himuumoo náakoliyii, naanapool neyii. ^{XVI} Nkacukoo pale waah nuukitii hikiiwuyoo.

^{XVII} Yéesu naacakanii: “Weyme ínnikupat ti pítin aluu?” Nkasiŋjo niŋ páciiteyii. ^{XVIII} Oonool teyii, caacawoo Kileyopas naasokoo: “Fo awe lammayi yem Jerusalem akaawoola éemiit heetaakiye ha ti kunoom enke?” ^{XIX} Yéesu naacakanii: “Hikina hiyem eeheyme?” Nkañahanoo: “Heetaakiye ha Yéesu ati Naasalet. Ayenaayeno ayaamakoola enfakat hátkin Pútuun pa niŋ pakan paka púlooj, náhin páhinal penfakat, náakup niŋ sempe. ^{XX} Ñhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa niŋ ñhampaatiin ña pakatuunaa nkawufanoo pakati Room kati káhinoo kíti nkamukoo, nkapempejoo ti kuluwaa ya. ^{XXI} Pale unii, núuyinan hínum nii akina akaakaay kafakan Israyel. Apan ti eehe fiye púlooj, fiyooy yem hinoom ha hiŋaacyenu ha ta eehe nihitaakiye ta. ^{XXII} Pakakee pakaal ti kayoj ka kutoonii nkaliimanool unii. Káfiisaafiis nuulap kapikaay pati hiyaak ha, ^{XXIII} kacukut ehunuj ya eteyoo. Nkáñohoonii, nkasok unii nii mumaleekoo nkacuke mpusokii nii oopa kaloŋa. ^{XXIV} Pakakee ti kayoj ka kutoonii nkakaay pati hiyaak ha, nkatoook samat nii pakaal paka fa nkasoke fa pale kacukut Yéesu.”

^{XXV} Fiye, Yéesu naasokii: “Aluu niyem pusoj, nicasut ti káyinan eeha púlooj piyaamakoola pa nkasoke ha! ^{XXVI} Fo Eenucee ya ati Pútuun pa añaŋut hicuku kúnuul enke apite anako ti hamake ha hiteyoo?” ^{XXVII} Púful toko, naayenyii kakaman heesokee ha teyoo ti pakiical pa púlooj piti Pútuun pa, ápucook ti pakiical pa piti Móyiis fo ti pakiical pa piti piyaamakoola pa púlooj.

^{XXVIII} Ta nkalohane ta cisaatee ca enca nkayeniye ca tenco pikaayu, Yéesu náahin fiye nii himuusu. ^{XXIX} Pale nkañiiniyoo ti hisoku: “Yeno le niŋ unii, kamma ínciniimiye, apan caanak ca unca ti ékey hicoku.” Naanako, naayeno neyii. ^{XXX} Ta nkayeniye ta kati kali, naacooop hímpuul ha naasok Pútuun pa apalaka, naafiit ho naawufanii. ^{XXXI} Ñíkinii íññipankino nkakiwoo pale naayemaŋ teyii feles. ^{XXXII} Nkasokoolo: “Fo saan anii sisaput ti pítin pa, ta náahine ta kunuu anii kípipankino ti heesokee ha ti pakiical pa piti Pútuun pa?”

^{XXXIII} Tokotoko, nkalito mpacas, nkañoho Jerusalem. Incakatook pupoñapoñ pa ŋaasuwan niŋ oonool a la nkaconcoole la niŋ pakakee paka, ^{XXXIV} ti hisoku: “Pánipani, Ateeteyo ayitaayito ti eket ya! Afúliyooful ti Simon!” ^{XXXV} Pinapana pa pákasupak paka payenkuu, nkakamanii heetaakiyii ha ti pítin pa niŋ puume nkakiwe Yéesu ta naafiite ta hímpuul ha.

Efúlii ya eti Yéesu ti pinapana pa pakateyoo

^{XXXVI} Poko ti hisoku ha eehuu, Yéesu himuumoo náafúlii ti pututayii naasokii: “Kásuumaay kiyeno niŋ aluu!”

^{XXXVII} Nkáyolino, nkafe, incukii nii áfulaful nkacuke. ^{XXXVIII} Pale Yéesu naasokii: “Weyme uwune inniliim? Weyme uwune innitaak pámiiloolal empuu? ^{XXXIX} Nisincan sipeesam niŋ wootam, aŋe inci himuumam! Nlíkam innisincanam! Afúlaful ataakut enii niŋ picce, inci taakaataak samat nii fa innicuke fa.” ^{XL} Ta naayeniye ta hisoku eehuu, náayisanii sipeesoo niŋ wootoo. ^{XLI} Inníimii nkameeŋ niŋ pásuuma fo nkáyinanut. Yéesu naacakanii: “Nitaakut le waah uti hili?” ^{XLII} Nkawufanoo pífitiinn yoon eesowee. ^{XLIII} Naacooop po, naali po hátkiniin.

XLIV Fiye, Yéesu naasokii: “Ta inci iyyeniye ta niŋ aluu, sokaasok aluu: 'Heekiice ha púloŋ kutoom ti hilim ha heesiŋanee ha hiti Móyiis, ti pakiical pa piti piyaamakoola pa niŋ ti pakiical pa piti kícimu ka, eehuu púloŋ fo hitaako.’” XLV Fiye, Yéesu náapankin kunuwii kati kási pakiical pa piti Pútuun pa. XLVI Naasokii: “Ehe heekiicee ha: Fo Eenucee ya ati Pútuun pa aket, ti hinoom ha híhaacyenu ha náalitoonii ti eket ya. XLVII Ti caacawoo, ehe eeha nkakaakaay ha káatuunan pakan paka púloŋ, nkácook Jerusalem: 'Níwunko umuuyen wa utaaluu Pútuun pa kati puponket wo aluu ti caacawoo.’ XLVIII Aluu niyem keetantake ka eehe púloŋ. XLIX Inci fápoñii aluu eeha Paapaa atoom náayinanane ha. Pale fo niyeno ti saatee eyye fo ta sempe sa siti patiila éfisiwanoonii ti aluu.”

Pisilo pa piti Yéesu alacana

^L Púful toko, Yéesu naacoop pinapana pa pakateyoo fo kalohan cisaatee ca citi Petani. Náaseepin sipeeso naasampanii. ^{LI} Ta naayenyii ta kaasampan, naakatani, náaseepinee alacana. ^{LII} Pinapana pa pakateyoo nkákilipo, nkayenyoo hímulu, nkañoho Jerusalem niŋ pásuuma penfakat. ^{LIII} Nkayeno tan óo tan hímulu Pútuun pa ti ekumpan ya enfakat ya.